

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

II) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

VESTERBOTTENS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Vesterbottens läns gränser och *areal*, hvilken sistnämnda i Kungl. Statistiska Centralbyråns sammandrag af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser för åren 1891—1895 uppgafs utgöra 58,993⁴² qvkm., deraf 55,768⁸⁹ qvkm. land, hafva under den tidrymd denna berättelse omfattar icke undergått någon förändring.

I *judicielt afseende* är länets landsbygd delad i fyra domsagor. Sedan, på sätt i förra femårsberättelsen finnes omförmäldt, Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 24 maj 1895 förordnat, att Vesterbottens mellersta domsaga skulle fördelas i två tingslag, det ena omfattande Burträskts nuvarande tingslag med bibehållande af detta namn och det andra, benämndt Nysätra tingslag, omfattande Bygdeå, Nysätra och Löfångers nuvarande tingslag med tingsstad i närheten af Nysätra kyrka, har genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 4 juni 1897 tillika blifvit bestämmdt, att den sålunda beslutade regleringen skall träda i verket med 1902 års början.

Länets städer, Umeå och Skellefteå, stå fortfarande under egen jurisdiktion.

Uti länets *administrativa indelning* har under femårsperioden ingen förändring egt rum, hvadan länet fortfarande är fördeladt i tre fögderier och tjugusex länsmansdistrikt.

Den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 oktober 1895 förordnade *lappfogden* verkar fortfarande såsom särskild tillsyningsman för lapparne och har sin station i Lycksele.

I *ecklesiastikt hänseende* tillhör länet Hernösands stift samt är fördeladt i 5 prostier.

Sedan under förra qvinquenniet fråga blifvit väckt om delning af Skellefteå pastorat genom afskiljande af åtskilliga byar i Skellefteå södra länsmansdistrikt, för hvilka skulle byggas kyrka i Bureå eller Sjöbottens byar, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under denna period utsett en komité af tre personer att afgifva förslag till delning af nämnda pastorat; och sedan af denna komité blifvit föreslaget, att tvenne kapellag skulle utbrytas, ett i Skellefteå sockens södra del med kapellkyrka i Bureå och ett i socknens norra del med kapellkyrka i Kusmark, hafva Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande och Domkapitlet i underdånighet hemställt om nådigt bifall till detta förslag, som ännu är på Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

En *oregelbundenhet* i länets judiciella, administrativa, kyrkliga och kommunala indelningar, som under nu ifrågavarande period *undanröjts*, är, att, sedan Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 29 november 1889 förordnat, bland annat, att

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-39.
1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.....	1.
Tab. A. Medeltal af temperaturen i Umeå kl. 8 f. m.....	3.
Tab. B. Islossning och isläggning i Umeå elf åren 1896-1900.....	3.
Tab. C. Nederbörden i Umeå åren 1896-1900, i millimeter.....	3.
2. Invånare.....	6.
3. Näringar.....	9.
Tab. D. Utsäde och skörd i Vesterbottens län åren 1896-1900.....	11.
Tab. E. Bruttoinkomsten af kronans skogar i Vesterbottens län åren 1896-1900.....	17.
Tab. F. Vid sågverken i Vesterbottens län försågdadt antal timmer åren 1896-1900.....	20.
Tab. G. Af flottningsföreningar framflottadt antal timmer, åren 1896-1900.....	21.
Tab. H. Från Vesterbottens län exporterade skogsalster under åren 1896-1900.....	21.
4. Kommunikationer och varuutbyten.....	24.
Tab. I. Vesterbottens läns handelsflotta vid slutet af åren 1900 och 1895.....	29.
Tab. K. In- och utklarerade fartyg i Vesterbottens län åren 1896- 1900.....	29.
Tab. L. Hufvudsakliga importen till och exporten från Vesterbottens läns tullkammaredistrikt åren 1896-1900....	30.
5. Kameralförhållanden.....	31.
Tab. M. Amorteringslån, hvilka kommunerna i Vesterbottens län åren 1896-1900 erhållit nådigt tillstånd att upptaga.....	33.
6. Politi.....	33.
Tab. N. Inlutna och redovisade bränvinsförsäljningsmedel inom Vesterbottens län åren 1896-1900.....	33.
Tab. O. Antalet fångar i Skellefteå och Lycksele kronohäkten åren 1896-1900.....	34.
Tab. P. Antal fångar i Vesterbottens länsfängelse i Umeå åren 1896-1900.....	34.
Tab. Q. Öfversigt öfver folkskoleväsendet i Vesterbottens län vid 1900 års slut	35.
Tab. R. Vesterbottens enskilda banks, numera bankaktiebolaget Stockholm – Öfre Norrlands verksamhet åren 1896-1900..	37.

	Sid.
Tabellbilagor	40-53.
Tab. 1. Folkmängden i Vesterbottens län åren 1896-1900.....	40.
Tab. 2. Allmänna vägar och skjutsning i Vesterbottens län åren 1896-1900.....	41.
Tab. 3. Hemman och lägenheter samt stadsjordar m. m. i Vesterbottens län år 1900.....	42.
Tab. 4. Egendomar af fideikommissnatur i Vesterbottens län år 1900...	43.
Tab. 5. Egendomar tillhörande inhemska aktiebolag, i Vesterbottens län år 1900.....	43.
Tab. 6. Egendomar tillhörande främmande makters undersåtar, i Vesterbottens län år 1900 [Inga tabelluppgifter finns].....	47.
Tab. 7. Fromma stiftelser, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjukkassor och dermed jämförliga inrättningar i Vesterbottens län år 1900.....	48.

B I D R A G

TILL

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

III) Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 9.

ÅREN

1896—1900.

VESTERBOTTENS LÄN.

1. Länets indelning och naturliga beskaffenhet i allmänhet.

Vesterbottens läns gränser och *areal*, hvilken sistnämnda i Kungl. Statistiska Centralbyråns sammandrag af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser för åren 1891—1895 uppgafs utgöra 58,993⁴² qvkm., deraf 55,768⁸⁹ qvkm. land, hafva under den tidrymd denna berättelse omfattar icke undergått någon förändring.

I *judicielt afseende* är länets landsbygd delad i fyra domsagor. Sedan, på sätt i förra femårsberättelsen finnes omsförmäldt, Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 24 maj 1895 förordnat, att Vesterbottens mellersta domsaga skulle fördelas i två tingslag, det ena omfattande Burträskts nuvarande tingslag med bibehållande af detta namn och det andra, benämndt Nysätra tingslag, omfattande Bygdeå, Nysätra och Löfångers nuvarande tingslag med tingsstad i närheten af Nysätra kyrka, har genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 4 juni 1897 tillika blifvit bestämdt, att den sålunda beslutade regleringen skall träda i verket med 1902 års början.

Länets städer, Umeå och Skellefteå, stå fortfarande under egen jurisdiktion.

Uti länets *administrativa indelning* har under femårsperioden ingen förändring egt rum, hvadan länet fortfarande är fördelat i tre fögderier och tjugusex länsmansdistrikt.

Den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 oktober 1895 förordnade *lappfogden* verkar fortfarande såsom särskild tillsyningsman för lapparne och har sin station i Lycksele.

I *ecklesiastikt hänseende* tillhör länet Hernösands stift samt är fördelat i 5 prosterier.

Sedan under förra qvinqvenniet fråga blifvit väckt om delning af Skellefteå pastorat genom afskiljande af åtskilliga byar i Skellefteå södra länsmansdistrikt, för hvilka skulle byggas kyrka i Bureå eller Sjöbottens byar, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under denna period utsett en komité af tre personer att afgifva förslag till delning af nämnda pastorat; och sedan af denna komité blifvit föreslaget, att tvenno kapellag skulle utbrytas, ett i Skellefteå sockens södra del med kapellkyrka i Bureå och ett i socknens norra del med kapellkyrka i Kusmark, hafva Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande och Domkapitlet i underdånighet hemställt om nådigt bifall till detta förslag, som ännu är på Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning beroende.

En *oregelbundenhet* i länets judiciella, administrativa, kyrkliga och kommunala indelningar, som under nu ifrågavarande period *undanröjts*, är, att, sedan Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 29 november 1889 förordnat, bland annat, att

hemmannen Ivarsbodan n:r 1 och 2, ¹⁷/₃₂ mantal skatte, hvilka redan förut i kyrkligt hänseende tillhörde Säfvars socken, skulle med 1891 års ingång i kommunalt afseende och i jordeboken öfverföras från Bygdeå socken till Säfvars socken samt i följd deraf förläggas från Bygdeå länsmansdistrikt och tingslag och Vesterbottens mellersta domsaga till Säfvars länsmansdistrikt, Umeå tingslag och Vesterbottens södra domsaga, Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 30 november 1900 förordnat, att kronofisken Ivarsbodan n:r 3, hvilket vore beläget i hafvet vid Ivarsbodans bys strand samt funnes i jordeboken upptaget bland kronoegendomar under enskild disposition, skulle från och med 1902 års ingång i administrativt, ecklesiastikt, kommunalt och judicielt hänseende öfverföras från Bygdeå socken, Bygdeå länsmansdistrikt och tingslag och Vesterbottens mellersta domsaga till Säfvars socken, Säfvars länsmansdistrikt, Umeå tingslag och Vesterbottens södra domsaga.

Länet, som fortfarande utgör ett *landstingsområde*, har inom *Riksdagen* under perioden varit representeradt af fyra ledamöter i Första kammaren och sex i Andra kammaren, af hvilka sistnämnda en varit vald för städerna Hernösand, Umeå och Skellefteå, intill dess Eders Kungl. Maj:t genom nådig kungörelse den 22 maj 1896 förordnat, att Umeå, Skellefteå och Piteå skulle utgöra en valkrets.

Landtmäteristaten inom länet utgöres af en förste landtmätare, 12 kommissionslandtmätare, 6 vice kommissionslandtmätare jemte 12 auskultanter och 5 elever. Medeltalet af för hvarje år utfärdade förordnanden har utgjort 35:8 laga skiften och 196:8 andra förrättningar. Den skiftade arealen uppgår till 543,207 hektar, deraf 80,806 delats genom egostyckning. Dessa senare förrättningar utgöra numera mer än hälften af samtliga förrättningar och äro nästan uteslutande föranledda af trävarubolagens hemmansförvärf.

Den vid *afvittringsverket* anställda personalen utgöres af en styresman, en tillförordnad afvittringslandtmätare och två extra afvittringslandtmätare. Afvittringen pågår på grund af kungl. brefvet den 18 november 1892 sedan år 1894 i Sorsele socken och är derstädes så långt forskriden, att områdestilldelningen blifvit provisionellt uträknad och förevisad samt bestämmelser gjorda angående den åbodelning, som enligt kungl. brefvet den 18 mars 1898 blifvit medgifven att inom berörda socken på kronans bekostnad verkställas, äfvensom inom Stensele och Tärna socknar sedan år 1896; och är egoaffattningen inom Stensele fullbordad och inom Tärna pågående. Kronans kostnader för afvittringsverket inom Vesterbottens län under den period, hvarom nu är fråga, uppgår till 162,313⁹⁰ kr.

Justeringsdistrikten äro två, omfattande det ena Umeå, Nordmalings, Bjurholms, Vännäs, Säfvar, Degerfors, Lycksele, Stensele, Tärna, Sorsele, Åsele, Dorotea, Vilhelmina, Fredrika och Örträsk socknar, Holmö kapellag och Umeå stad samt det andra Bygdeå, Nysätra, Löfångers, Burträsk, Skellefteå, Byske, Norsjö, Jörns och Malå socknar jemte staden Skellefteå.

I fråga om *bergshandteringen* tillhör länet Norra bergmästaredistriktet, som derjemte omfattar Norrbottens, Jemtlands och Vesternorrlands län.

Länet är med hänsyn till *tullväsendet* fördeladt i tvenne tullkammaredistrikt, nämligen Umeå och Skellefteå distrikt.

Med afseende å de *allmänna skogarnas förvaltning* har länet, som förut varit deladt i åtta revir, genom Eders Kungl.

Maj:ts nådiga bref den 20 juli 1900 blifvit från och med ingången af år 1901 så indeladt, att reviren skola utgöra 12 till antalet och med nedannämnda benämningar omfatta:

Jörns revir: de delar af Skellefteå och Norsjö socknar, som ligga på norra sidan af Skellefteå elf, samt Byske och Jörns socknar;

Norsjö revir: de delar af Skellefteå och Norsjö socknar, som ligga på södra sidan af Skellefteå elf, samt Malå socken;

Burträsk revir: Burträsk, Nysätra, Löfångers och Bygdeå socknar;

Degerfors revir: Degerfors socken;

Norra Lycksele revir: den norr om Umeå elf och Lycksbäcken belägna delen af Lycksele socken;

Södra Lycksele revir: den söder om Umeå elf och Lycksbäcken belägna delen af Lycksele socken, med undantag af första blocket af kronoparken Örällandet och öfverloppsmarken Knösen samt Granträsk, Flakträsk, Nyby och Vänjaurträsk byaområden;

Åsele revir: Åsele socken samt af Dorotea socken kronoparkerna Stenbitshöjden, Simsjön och Långsjömon samt Granåns, Svanabyns., Lofsjö, Simsjö och Stafsjö byaområden;

Sorsele revir: Sorsele socken;

Stensele revir: Stensele socken;

Vilhelmina revir: Vilhelmina socken;

Fredrika revir: Fredrika socken, Örträsk socken samt af Lycksele socken första blocket af kronoparken Örällandet och öfverloppsmarken Knösen samt Granträsk, Flakträsk, Nyby och Vänjaurträsk byaområden;

Bjurholms revir: Bjurholms, Nordmalings, Vännäs, Umeå och Säfvars socknar.

Dorotea socken med undantag af Åsele revir tillhörande delar har öfverförts till Täsjö revir i Mellersta Norrlands distrikt.

Beträffande *provinsialläkaredistriktens* indelning har ingen förändring under perioden egt rum, hvadan länets landsbygd fortfarande är indelad i sex ordinarie provinsialläkaredistrikt, nämligen Nordmalings, Umeå, Nysätra, Skellefteå, Lycksele och Åsele distrikt. Extra provinsialläkarnes antal, som under förra perioden utgjorde åtta, har deremot numera ökat till tretton, hvilkas tjänstgöringsdistrikt omfatta för en hvar af dem: Byske, Burträsk, Norsjö, Malå, Degerfors, Vilhelmina, Bygdeå, Bjurholm och Örträsk, Jörns, Dorotea, Sorsele och Stensele, Löfångers samt Tärna kommuner.

Statens årsbidrag till de extra provinsialläkarne utgör 1,500 kronor till dem hvardera, med undantag för läkaren i Degerfors, som erhåller endast 1,200 kronor, och läkarne i Bygdeå och Byske, som hafva 1,000 kronor hvar om året. Landstingets och kommunernas anslag utgör 750 kronor om året från hvartera hållet till dem hvar, med undantag för Tärna kommun, som i bidrag till läkarens aflöning af Landstinget erhåller 1,250 kronor och för egen del bidrager med endast 250 kronor.

Länet är fortfarande fördeladt i tvenne *lasarettsdistrikt*, nämligen det södra med lasarett i Umeå och det norra med lasarett i Skellefteå. Sedan 1899 års landsting tillsatt en komité af sju personer för afgifvande af förslag till ordnande af sjukvården inom länet, beslöt 1900 års landsting, bland annat, att uppdraga åt nämnda komité att vidtaga förberedande åtgärder för anskaffande af lämplig tomt för nytt lasarett i Umeå stad eller dess närmaste omnejd samt låta uppgöra fullständiga ritningar och kostnadsförslag såväl till ett sådant lasarett derstädes som ock till ombyggnad af lasarettet i Skellefteå, men dessa frågor hafva emellertid ännu icke fått sin slutliga lösning.

Sjukstugor äro inrättade i Nysätra, Norsjö, Lycksele, Norra Degerfors, Åsele och Nordmaling, hvarjemte en dylik är under inredning i Burträsk.

Apotek finnas i Umeå, Skellefteå, Lycksele, Åsele, Nordmaling och Burträsk samt medikamentsförråd i Nysätra, Norsjö, Degerfors och Vilhelmina.

Veterinärdistriktens indelning är oförändrad.

I militäriskt hänseende tillhör länet Sjette arméfördelningen; och äro till detta län förlagda:

Kungl. Vesterbottens regemente nr 20, hvilket, sedan Eders Kungl. Maj:t bestämt, att dess mötesplats skulle förläggas från Gumboda hed till Nyby by af Vännäs socken, under år 1900 tagit i besittning de prydliga byggnader, som i närheten af Vännäs jernvägsstation blifvit för ändamålet uppförda; samt

Kungl. Norrlands dragonregemente, som på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 18 maj 1894 numera flyttats till Umeå. Mot slutet af år 1900 förlades regementets skolor hit, och under innevarande års sommar var regementet i sin helhet inordnad uti de på statens bekostnad härstädes uppförda kasernbyggnader.

Anstalter för fångvården utgöras af ett läns cellfängelse i Umeå samt tvenne kronohäkten, det ena i Skellefteå och det andra i Lycksele.

Med afseende å länets naturbeskaffenhet har någon märkbar förändring icke under perioden inträdt. Många utdikningar af frostförande marker hafva med bidrag af statsmedel verkstälts inom skilda delar af länet. De äldre myrutdikningarna hafva visat sig välsignelsebringande icke allenast derigenom, att frostländigheten förminskats, utan äfven derigenom, att den afdikade och rörlagda marken på många ställen efter åtskilliga års väntan blifvit till odling duglig. Det är derföre att hoppas, att redan vunna goda resultat komma att mana än flere att söka erhålla statsbidrag för utdikning af de betydande myrmarker, som inom åtskilliga socknar ligga alldeles värdelösa och sprida frost omkring sig. De utdikningsarbeten, som hittills utförts, kunna endast anses som en början till ett stort och vidtomfattande företag, för hvars utförande krävas stora penningebelopp.

Beträffande temperaturförhållandena saknas noggranna och omfattande observationer från länets vidt skilda trakter. Kronofogden i Lappmarksfögderiet har i sin redogörelse för fögderiet särskildt framhållit den stora temperaturskilnad, som i Lappmarken råder emellan olika orter. »Man har», säger han, »lagt märke till att på ställen, som blott ligga 1 å 2 mil från hvarandra, termometern samtidigt brukar differera på ända till 10 å 15 grader under den kalla årstiden, beroende utom på höjdskilnaden äfven på markens beskaffenhet.» Till ledning för bedömning af temperaturförhållandena under perioden i fråga har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande endast att återropa här nedan i tabellerna A, B och C intagna uppgifter.

Af länets tvenne städer har Umeå under nu ifrågakommande period haft en jemn och lugn utveckling. Stadens område är detsamma som förut, men fråga har väckts om förläggande till staden af kronodomänen Herrgården, som hittills hört till Umeå socken och som på tre sidor omgifves af stadens jord samt på den fjerdde gränsar intill allmänna landsvägen, hvilken fråga emellertid ännu är på Eders Kungl. Maj:ts pröfning beroende.

Genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 10 september 1897 har stadens hamnområde blifvit väsentligen utvidgad, så att det numera omfattar hela det vattensystem, som sträcker sig från landsvägsbron öfver Ume elf ofvan staden ned mot de vid elfvens utlopp belägna sågverken, hvilkas lastageplatser och

hamnar dock fortfarande bilda egna hamnområden. För farledens ordnande på sådant sätt, att mera djupgående fartyg må kunna anlöpa stadens kaj, har under perioden muddring af farleden egt rum. Detta arbete har emellertid ännu icke hunnit afslutas, men den tid synes icke vara långt aflägsen, då man erhållit en direkt anknytning mellan land- och sjötransport utan att behöfva vidkännas de olägenheter, som äro förenade med omlastning af gods i någon af uthamnarna.

Högre allmänna läroverket, hvilket allt från stadens brand år 1888 varit inrymdt i ett för tillfället inköpt hus, kunde den 6 juni 1900, då läsåret afslutades med offentlig examen, fira invigningen af ett nytt läroverkshus, inredt och utrustadt efter nutidens fordringar. Totalkostnaden för detsamma har utgjort 206,402 kr. 51 öre, till hvars bestridande varit att tillgå dels insamlade medel 51,009 kr. 99 öre, dels direkta gåfvomedel

Tab. A. Medeltal af temperaturen i Umeå kl. 8 f. m.

Månad.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Januari	— 4.0	— 8.4	— 2.6	— 11.7	— 9.4
Februari	— 4.0	— 9.4	— 9.1	— 10.6	— 15.9
Mars	— 3.4	— 8.8	— 8.1	— 11.8	— 7.1
April	+ 0.8	+ 2.5	— 0.6	— 1.4	+ 0.8
Maj	+ 7.9	+ 9.4	+ 5.5	+ 3.8	+ 5.4
Juni	+ 13.9	+ 14.0	+ 13.2	+ 11.2	+ 13.3
Juli	+ 19.3	+ 17.7	+ 15.5	+ 17.5	+ 13.1
Augusti	+ 14.5	+ 14.7	+ 13.1	+ 11.6	+ 13.4
September	+ 9.1	+ 9.1	+ 8.8	+ 8.1	+ 6.5
Oktober	+ 3.3	+ 4.3	+ 0.2	+ 2.2	+ 3.3
November	— 4.0	— 1.9	— 2.6	— 1.2	— 1.8
December	— 7.6	— 5.1	— 8.2	— 9.6	— 8.5

Tab. B. Islossning och isläggning i Umeå elf åren 1896—1900.

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Elfven isfri	6 maj.	8 maj.	16 maj.	28 maj.	20 maj.
Elfven isbelagd.	26 nov.	29 nov.	24 nov.	28 nov.	26 nov.

Tab. C. Nederbörden i Umeå åren 1896—1900, i millimeter.

Månad.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Januari	21.3	20.7	35.9	31.8	52.8
Februari	14.7	39.0	68.1	25.0	50.9
Mars	41.6	57.0	59.1	41.1	24.7
April	28.7	19.2	6.9	71.4	35.5
Maj	17.5	60.6	78.1	49.2	13.4
Juni	36.4	40.8	60.9	108.2	27.3
Juli	28.8	26.2	87.7	39.0	46.5
Augusti	42.0	58.6	100.3	19.1	80.6
September	75.9	79.3	90.5	146.7	24.2
Oktober	150.5	55.4	52.0	99.5	70.1
November	30.2	21.6	39.2	37.4	72.3
December	18.1	67.9	59.8	27.7	47.7

25,030 kr. 90 öre, dels anslag från statsverket, stiftskassan, Landstinget och staden 95,000 kr. och dels läroverkets egen byggnadsfond 30,138 kr. 28 öre, hvartill komma upplupna räntemedel. Den offervillighet, som lagts i dagen af enskilda personer äfvensom från statsmyndigheternas och Landstingets sida, har verkat derhän, att den nya byggnaden kunnat komma till stånd, utan att stadens förut starkt anlidade ekonomiska bärkraft behöft allt för mycket anlitas och utan att byggnadsföretaget varit förenadt med någon skuldsättning, som fordrar uppdragande af skattebidrag för framtiden.

Den *enskilda byggnadsverksamheten* har under perioden gått raskt framåt, ehuru ännu mycket återstår, innan det ständigt ökade behovet af bostadslägenheter kan anses vara fylldt. Som en följd häraf äro ännu många familjer, hvilka till följd af yrke eller annan sysselsättning kunna hänföras till stadsbefolkningen, fortfarande bosatta å den staden omgifvande landsbygden. Behovet af bostäder, som varit mera närbelägna de i staden befintliga arbetsställena, har emellertid framkallat en mera fri byggnadsverksamhet å tomter inom stadens domvärjo, men belägna utom den efter 1888 års brand fastställda stadsplanen. Farhågan att denna byggnadsverksamhet skulle antaga alltför fria former och framkalla olägenheter i framtiden föranledde stadsfullmäktige att gå i författning om *stadsplanens utvidgande*, hvarför förslag till sådan plan upprättats, omfattande hela det område, som begränsas af jernvägen i norr och öster, af Ytterhiske by i vester och Umeå elf i söder. Denna sålunda utvidgade stadsplan har blifvit af Eders Kungl. Maj:t den 29 april 1898 i nåder fastställd.

Belysningen af stadens gator och allmänna platser har, på sätt i förra femårsberättelsen omförmäles, skett medelst elektricitet från ett inom staden uppfördt elektricitetsverk. Detta visade sig dock sakna förmåga att leverera så stor kraft, som erfordrades för att fullgöra alla ingående beställningar på elektriskt ljus och elektrisk kraft.

Såsom en följd häraf började redan före slutet af närmast föregående femårsperiod röster höjas, hvilka förordade, att staden borde förvärfva ett för ändamålet lämpligt vattenfall i Umeå elf och der anlägga en *elektrisk kraftstation*, tillräckligt stark att kunna leverera det behof af ljus och drifkraft, som kunde beräknas ifrågakomma. Yrkan det på åtgärder i denna riktning vann snart erkännande inom allt vidsträcktare kretsar, hvar efter beslut af stadsfullmäktige fattades att inköpa vattenrätt, tillhörande den söder om Umeå elf liggande byn Klabböle, belägen på ett afstånd af omkring 7 kilometer från staden. Ur det der befintliga vattenfallet kan, enligt anställda beräkningar, uttagas 2,000 effektiva hästkrafter. Till arbetets utförande ansågs komma att åtgå en kostnadssumma af 280,000 kronor, som ock af stadsfullmäktige för ändamålet anslogs, hvarefter arbetet tog sin början. Tillstötande ogynsamma förhållanden, deribland särskildt en hittills icke anad stegring i pris på erforderliga arbetskrafter, vållade emellertid, att den beräknade kostnadssumman visade sig alltför otillräcklig, i följd hvaraf stadsfullmäktige funno sig nödsakade anslå ytterligare 220,000 kronor. Anläggningen, som i sitt fullständiga skick alltså kostat 500,000 kronor, blef färdig i november månad 1899. Under den första tiden fungerade den visserligen något ojemnt, hvilket förhållande antydde förefintligheten af några felaktigheter i ledningarna, men sedan dessa blifvit afhjelpa, har verket fyllt sitt ändamål på

ett i allo tillfredsställande sätt. Under den korta tid, som förflutit sedan elektricitetsverket kom till stånd, har något mera gynnsamt resultat af detsamma icke kunnat uppvisas, men otvifvelaktigt synes vara, att i den mån användningen blir större, resultatet kommer att blifva till fördel för staden, icke blott direkt utan äfven indirekt, då med visshet kan beräknas, att drifkraft kommer att alltmera engageras för olika slag af industri, som hittills nått en ringa utveckling inom staden.

Stadsinvånarnes behof af vatten, hvilket under en lång följd af år gifvit anledning till klagomål och olika förslag, har under nu ifrågavarande femårsperiod blifvit tillgodosedt genom anläggandet af en *vattenledning*, hvars hufvudreservoir utgöres af den på ett afstånd af omkring 7 kilometer från staden österut belägna Taflesjön i Umeå socken. Sedan förberedande undersökningar angående beskaffenheten af vattnet i nämnda sjö, vattenmängden, höjdförhållanden och andra omständigheter, hvilka ansågos kunna inverka på frågans bedömande, blifvit anställda af sakkunnig person, upprättades plan och kostnadsförslag för en vattenlednings anordnande, hvarefter stadens fullmäktige fattade beslut om planens genomförande och anslogo dertill erforderliga medel. Arbetet, som påbörjades under loppet af år 1898, kunde i november 1899 afprovas. Totalkostnaden har utgjort i rundt tal 260,000 kronor. Under den första tiden visade vattnet från ledningen en gul färg och hade en bismak af gyttja, hvilket på flere håll väckte misstanke, att detsamma icke vore till dryck och matlagning fullt lämpligt. Anställda analyser jäfvade dock denna farhåga, som numera försvunnit, och vattnets beskaffenhet är ojemförligt mycket bättre än det tillföre användas, i de flesta fall förorenade brunnsvattnet. En annan fördel, som vattenledningen tillfört staden och dess invånare, är af direkt ekonomisk natur, i det att den lemna ett godt underlag för eldsläckningsväsendet, såsom följd hvaraf också försäkringsbolagen ansett sig kunna medgifva afsevärd nedsättning i premierna för till försäkring mot eldfara antagen fast och lös egendom inom staden.

Den 29 september 1896 öppnades för allmän trafik *jernvägslinien emellan Umeå stad och Vännäs* jernvägsstation vid norra stambanan. Den inverkan, som denna förbindelse med stambanan utöfvat på stadens affärlif och dess näringslif i allmänhet, har varit i ögonen fallande. Under de närmaste åren före bibanans öppnande hade en märkbar stagnation i stadens affärlif inträdt, i det att länets inre delar, som af ålder utgjort stadens handelsområde, efter stambanans framdragande till Hällnäs delvis öfvergått till köpmännen å andra orter med lättare förbindelser. Detta förhållande reglerades snart efter bibanans tillkomst, och varuutbytet mellan stadens köpmän å ena samt länsbefolkningen i inre landet å andra sidan har ej blott återtagit sin förra liflighet utan också synbart tilltagit. Den lättnad, som uppkommit genom billigare transportkostnader för allt tyngre gods, har kommit båda parterna till del samt synes hafva framkallat, å ena sidan, en ökad produktion samt, å den andra, ökad efterfrågan. De inom öfre landet inköpta artiklarna föras nu på jernväg fram till stadens kaj, der de direkt inlastas i fartyg för afskeppning till förbrukningsorter inom och utom landet, likasom de sjöledes inkommande varorna, till den del de äro afsedda för förbrukning inom det inre af länet, omedelbart lastas å jernvägsvagn, hvarigenom många förut ound-

vikliga kostnader för spedition, magasinering och dylikt icke mera behöfva ifrågakomma.

De underlättade tillfällena till afsättning af industrialster, hvilka uppstått genom bibanans tillkomst, hafva på den korta tid, som förlupit efter banans öppnande, framkallat åtskilliga affärsföretag, hvaribland särskildt förtjena att omnämnas en fabrik för tillverkning af möbler, med hufvudsaklig afsättningsort på de nya samhällena vid Norrbottens gruffält men äfven på andra orter, en snickerifabrik, afsedd hufvudsakligen för tillverkning af byggnadssnickeriarbeten, samt en snickeri- och gjueriaffär, hvilken i likhet med de båda förstnämnda har full sysselsättning för ett efter förhållandena stort antal arbetare.

Bland *kreditanstalter*, som stödja affärsverksamheten, intager fortfarande Vesterbottens enskilda bank, numera ombildad till ett bankaktiebolag under namn Stockholm—Öfre Norrland, främsta rummet. Dertill kommer det under perioden nyinrättade afdelningskontoret af Sveriges Riksbank, hvilket, sedan Riksdagen dertill anvisat medel, för närvarande har under uppförande en vacker byggnad, som, afsedd att jemväl inrymma postkontor för stadens behof, är beräknad kosta 180,000 kronor.

Skellefteå stad har under år 1900 låtit genom en af Kungl. Jernvägsstyrelsen godkänd ingenjör på egen bekostnad verkställa undersökning samt uppgöra ritningar och kostnadsförslag till en *bibana* från Bastuträsks jernvägsstation vid norra stambanan till Skellefteå stad och hamnen vid Sävenäs, äfvensom till erforderliga anordningar i nyssnämnda hamn. Redan i föregående femårsberättelse har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande framhållit behofvet och nyttan af en dylik bibana. Statens norra stambana med bibanor till Umeå och Luleå har nämligen afskurit Skellefteå stads förra handelsområde och dermed beröfvat staden en betydlig del af dess inkomster. Skellefteå köpmän hafva visserligen i det längsta sökt att genom anläggande af filialer bevara åt sig sin gamla kundkrets, men de dyra landsvägsfrakterna, omkostnaderna för filialernas skötsel och konkurrensen med bättre gynnade orters affärsmän hafva gjort, att stadens köpmän slutligen nödgats uppgifva fältet. Den tillföre så lifliga affärsverksamheten och rörelsen i Skellefteå har därför aftagit, och staden kommer uppenbarligen att föra ett tynande lif, om icke förenämnda jernvägsförbindelse, som ovedersägligen skulle blifva till stor betydelse för hela ortens utveckling, genom statsmakternas försorg kommer till stånd.

Genom nådigt bref den 19 november 1896 har Eders Kongl. Maj:t fastställt Länsstyrelsens den 20 april samma år fattade beslut, hvarigenom blifvit bestämdt, att byggnadsstadgan för rikets städer skulle i tillämpliga delar lända till efterrättelse för viss, å särskild plankarta närmare angifven del af *Vännäs stationsområde*.

Sedan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 27 februari 1897 förordnat, att hvad i byggnadsstadgan för rikets städer finnes föreskrifvet om stad skulle i tillämpliga delar gälla för det vid *Djupviks lastageplats* i Umeå socken afsatta, numera reglerade område, har detta beslut blifvit, jemlikt nådigt bref den 21 maj 1897, af Eders Kungl. Maj:t fastställt.

På derom framställt förslag har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom resolution den 23 juni 1896 förordnat,

att hvad i helsovårdsstadgan finnes för stad föreskrifvet skulle i tillämpliga delar lända till efterrättelse inom det område af *Norrböle by* i Skellefteå socken, som å en af kommissionslandtmätaren J. O. A. Sohlberg år 1894 kopierad karta finnes upptagen inom en röd linie; och har denna resolution blifvit jemlikt nådigt bref den 20 april 1897 af Eders Kungl. Maj:t fastställt.

Sedan Eders Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 9 juni 1893 bifallit en af Nordmalings kommun gjord underdånig ansökning, att den s. k. *Nordmalings kyrkovall* med angränsande mark om tillhoppa 15:50 hektar finge för alltid afsöndras från Nordmalings församlings kyrkoherde- och komministersboställen under vilkor, bland andra, att årlig afgäld i föreskrifven ordning af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande bestämdes att af nämnda kommun utgöras äfvensom att plan för det afsöndrade områdets reglering blefve af kommunen uppgjord och i behörig ordning fastställt, samt Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom särskilda utslag dels den 20 augusti 1894 för berörda afsöndring fastställt dylik afgäld, dels ock den 7 november 1896 fastställt en af kommissionslandtmätaren J. Ivarsson under åren 1894 och 1895 uppgjord regleringsplan, enligt hvilken norra delen af det afsöndrade området fördelats till plats för kyrka m. m., öppna planterade platser, gator och kvarter, indelade i tomter, afsedda att för bebyggande till enskilde upplätas, samt af den södra delen, som genom en esplanad skilts från den norra, afsatts område för kyrkobyhus, stallar m. m., på sätt ofvanberörda karta närmare utvisade, så, och efter det Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom utslag den 11 oktober 1897 förordnat, att hvad i byggnadsstadgan för rikets städer stadgades om stad skulle i tillämpliga delar gälla för Nordmalings kyrkovall med undantag af det område deraf, som vore afsedt för kyrkobyhus och stallbyggnader enligt förenämnda regleringsplan, har sistberörda beslut blifvit genom nådigt bref den 25 februari 1898 af Eders Kungl. Maj:t fastställt.

Genom nådigt bref af den 14 oktober 1898 har Eders Kungl. Maj:t, på derom af Åsele socknemän i underdånighet gjord framställning, medgifvit, att ett å en af landtmätaren C. Th. Tidström år 1860 upprättad karta med litt. A, B och C betecknad område af *Åsele sockens kyrkoplats*, utgörande 8:54 hektar, finge till Åsele kommun för alltid med full eganderätt öfverlätas, under iakttagande, bland annat, att sedan området blifvit enligt plan, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststälts, fördeladt i tomter, detsamma finge åt enskilde till bebyggande enligt nämnda plan mot af kommunen bestämda vilkor upplätas; och sedan Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande dels genom utslag den 23 oktober 1899 till framtida efterrättelse fastställt en af Åsele socknemän å kommunalstämma den 24 juni samma år antagen, af dåvarande landtmateriauskultanten M. Bergstedt år 1899 uppgjord plan för regleringen af ifrågavarande område och dels genom beslut den 30 november 1900 förordnat, att hvad i ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer finnes föreskrifvet om stad skulle i tillämpliga delar gälla för den del af Åsele kyrkoplats, som, jemlikt nådiga brefvet den 14 oktober 1898, med full eganderätt upplätits till Åsele socknemän och som å den ofvan berörda, af landtmätaren Tidström upprättade kartan vore betecknad med A, B och C, har sistberörda beslut genom nådigt bref den 5 juli 1901 blifvit af Eders Kungl. Maj:t fastställt.

2. Invånare.

För *folkmängden* inom länet finnes närmare redogjort i bifogade **tabell 1**. Af densamma framgår, att länets sammanlagda folkmängd vid 1900 års slut utgjorde enligt mantalslängderna 143,828 personer; och då folkmängden vid 1895 års utgång uppgick till endast 133,083 personer, har folkmängden under perioden ökat med 10,745 personer.

Folkökningen motsvarar i det närmaste 8·1 procent mot 8·9 procents ökning under näst föregående period och 8·3 procent under femårsperioden 1886—1890. Då förenämnda tabell endast redogör för folkmängden i dess helhet, särskildt för landet och särskildt för städerna, men det torde vara af intresse att jemväl för fögderierna erhålla kännedom om folkmängdsförhållandena, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande låtit uppräta och får härmed i nedanstående öfversigt lemna en jämförelse efter mantalslängderna öfver folkmängden i hvarje fögderi och stad vid slutet af förra och nu ifrågakarande period.

Fögderi eller stad.	Mantalskrifven folkmängd vid slutet af år		Folkmängdstillväxt åren 1896—1900.
	1895.	1900.	
Umeå fögderi	49,112	52,508	3,396
Skellefteå	52,498	55,694	3,196
Lappmarksfögderiet	26,802	30,389	3,587
Umeå stad	3,458	3,962	504
Skellefteå	1,213	1,275	62
Summa	133,083	143,828	10,745

Vid jämförelse mellan fögderiernas folkmängd finner man, att densamma inom Umeå fögderi ökat med 3,396 personer eller i det närmaste 7 procent, inom Skellefteå fögderi med 3,196 personer eller omkring 6 procent samt inom Lappmarksfögderiet med 3,587 personer eller 13·4 procent. I Umeå stad har invånareantalet ökat från 3,458 till 3,962 personer eller med 14·6 procent och i Skellefteå stad från 1,213 till 1,275 personer eller med 5·1 procent.

Den mest bemerkelsevärda tillökningen i landskommunernas folkmängd har Vännäs kommun att uppvisa, enär densamma vuxit med 569 personer eller nära 12 procent. Denna starka folkökning beror hufvudsakligen på inflyttningar till Vännäs stationssamhälle, hvarest åtskilliga handverkare och andra slagit sig ned i följd dels af den lifliga rörelse, som uppstått vid anknäpningspunkten af bibanan Umeå—Vännäs till norra stambanan, och dels af att Vesterbottens regementes exercisfält dit förlagts.

I folkmängdssiffrorna för Lappmarksfögderiet ingår jemväl antalet *lappar*, deraf de bofasta utgöra 690 och de nomadiserande lapparna 587, eller tillhopa 1,277 personer mot 1,361 personer vid nästföregående periods slut.

Presterskapets uppgifter angående folkmängden skilja sig från mantalslängderna endast så till vida, att antalet kyrko-

skrifna personer understiger antalet mantalsskrifna med 93 för länet i dess helhet.

Nativiteten per mille för länet i dess helhet har varit: år 1896 34·97, år 1897 32·60, år 1898 34·48, år 1899 32,25 och år 1900 34·28, under det att *mortaliteten* per mille utgjort: år 1896 14·51, år 1897 15·47, år 1898 14·38, år 1899 18·18 samt år 1900 18·88.

Emigrationen, som från Vesterbottens län fortfarande är obetydlig, företer för ifrågakarande period inga anmärkningsvärda siffror. Sammanlagda antalet emigranter för perioden i dess helhet utgör i rundt tal 400 personer, af hvilka 226 belöpa på Umeå fögderi och 117 på Skellefteå fögderi, under det att endast 31 tillhört Lappmarksfögderiet och de öfriga länets städer. De flesta utvandrarne hafva begifvit sig till Norra Amerika.

Det ringa antalet *inflyttade* torde till väsentligaste del bestå af finnar och norrmän, hvilka sökt och erhållit arbete vid sågverken inom länet.

Något verkligt nödår har befolkningen icke haft att under perioden bekämpa. Länets *nödhjelpskassa*, som i följd häraf icke behöft annat än undantagsvis och till obetydliga belopp anlitas och som den 30 juni 1895 visade en kapitalbehållning af 166,661 kr. 57 öre, uppgick vid slutet af räkenskapsåret 1900—1901 till 205,973 kr. 77 öre.

Befolkningens *religiösa ståndpunkt* måste anses god. Kyrkorna äro särskildt vid de stora helgerna talrikt besökta. De långa afstånden inom länets mera vidsträckta socknar lägga hinder i vägen för tätare kyrkofärder, men i stället samlas befolkningen ofta byavis i skolhusen eller hos enskilde för öfvande af andakt. Befolkningen fasthåller vid statskyrkan, och de separatistiska rörelserna hafva härstädes ej vunnit någon utbredning. Inom Norsjö socken finnes fortfarande en frireligiös sekt, som synes hafva rätt stor anslutning att döma af antalet personer, som bevista mötena i sektens enskilda bönehus i Norsjö by. Frälsningsarmén har en ytterst ringa tillslutning inom detta län.

Byggnadssättet på landsbygden har icke undergått någon nämnvärd förändring. Vid om- och nybyggnader synes man dock i någon mån följa med sin tid, ehuru ännu oftast alltför ringa vikt fästes vid boningshusens ombonad till skydd för bläst och köld. Allmogens hus i Lappmarken äro i allmänhet belägna å torra platser, men illa uppförda med dåligt drifna väggar och utan innanfönster, så att rummen äro dragiga och kalla. Hela familjer, ofta uppgående till 10 personer och derutöfver, bo i samma rum, hvarigenom luften blir mycket osund. Luftvexlingen i rum, der större antal menniskor ofta vistas, är i regel otillräcklig, och gäller detta framför allt skolorna, hvilka sakna lämpliga lokaler och på åtskilliga ställen måste inhysas i rum, som icke ens den i berörda hänseende otroligt anspråkslösa tjenstebefolkningen vill bebo under vintertiden.

Jemväl vid *ladugårdsbyggnader* iakttagas sällan något mera tidsenliga anordningar. Bruket att i närheten af ladugården gräfva brunn, som vanligen är den enda vid gården och från

hvilken allt erforderligt dricksvatten hemtas, fortfar och synes bero på befolkningens vanor att under vintern hafva så bekväm tillgång till vatten för kreaturen som möjligt.

I fråga om befolkningens *lefnadssätt, klädedrägt* och *födoämnen* synas de goda år, som under perioden inträffat, hafva verkat derhän, att lyxen tilltagit och i synnerhet arbetarne vid sågverken fått högre lefnadsvanor. Marknads- och kyrkoplatsernas invånare följa numera städernas moder i klädedrägt, och detta bruk har spridit sig till angränsande byar. Den klädsamma schaletten har blifvit utbytt mot hatten efter sista modet. Penningen har icke längre samma värde som förr. Omåttlig är fortfarande förbrukningen af kaffe i Lappmarken. Att dricka 3 à 4 koppar kaffe på morgnarna hör der till ordningen för dagen, men missbrukets följder i kroniska sjukdomar uteblifva icke heller. Äfven tobaken missbrukas, icke minst bland kvinnorna i Lappmarken, och synes vanan vid tobaksbruket endast med svårighet och stor försakelse kunna bortläggas.

Gröfre brott äro sällsynta bland den bofasta befolkningen. I allmänhet hafva förbrytelseerna bestått i tjufnad, hemfridsbrott och våld. Ett icke obetydligt antal af de för gröfre brott dömda har utgjorts af sådana personer, hvilka endast tillfälligtvis uppehållit sig i länet.

De lagliga *försäljningsställena för spritdrycker* äro fortfarande endast tre, nämligen i Umeå, Skellefteå och Nysätra kyrkoby. Sedan genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 31 december 1897 förbudet för införsel och försäljning af bränvin till Lappmarken upphört, har ett nytt förhållande i fråga om sprithandeln i dessa trakter af länet inträddt. Att lönkrögeriet emellertid icke minskats, beror dels på det stöd det har hos befolkningen, som ogera angifver dess utöfvare, och dels på det jemförelsevis ringa straff det hitintills medfört, när det omsider lyckats polismyndigheten att upptäcka den brottslige. Ett sätt, hvarpå sprit anskaffas till Lappmarken, är att genom postverket penningar öfversändas till bränvinshandlaren för erhållande af ren sprit, som derefter i låda postledes befordras till requirenten. Hos denne utspädes spriten sedermera med vatten, tills den blir drickbar. Enligt kronofogdens i Lappmarksfögderiet uppgift hafva till endast en postanstalt i en af fögderiets nordligaste socknar under de tre första månaderna af år 1899 anländt 68 spritlådor.

För *olaga försäljning af bränvin* eller andra spirituösa drycker hafva följande antal personer blifvit sakfälda till nedan angifna bötesbelopp:

År.	Antal personer.	Böter.
1896	143	7,589 kr.
1897	122	6,690 »
1898	100	4,920 »
1899	72	3,945 »
1900	106	5,550 »
	Summa 543	28,694 kr.
Deraf i Lappmarksfögderiet	316	16,855 kr.
Umeå fögderi	82	5,040 »
Skellefteå fögderi	145	6,799 »

För *olaga handel med vin och maltdrycker* hafva under femårsperioden blifvit dömda:

År 1896	99 personer att böta	4,794 kr.
» 1897	37 » » »	2,975 »
» 1898	38 » » »	2,470 »
» 1899	41 » » »	1,800 »
» 1900	46 » » »	2,130 »
	Summa 261 personer.	14,169 kr.

Vid jemförelse mellan dessa siffror och de för näst föregående femårsberättelse framgår, att antalet bötfälda personer för nu ifrågavarande period ställer sig något obetydligt lägre, i det att beträffande olaga bränvinshandel antalet minskats från 548 till 543 och angående oloflig vin- och ölhandel jemväl minskats från 266 till 261.

Åtskilliga *nykterhetsföreningar* och särskildt goodtemplarne hafva under perioden verkat för nykterhetens befrämjande. Inom Skellefteå socken finnas numera fem goodtemplarloger med sammanlagdt omkring 350 medlemmar. Inom Byske socken, hvar-est under förra femårsperioden nykterhetsrörelsen legat helt och hållet nere, hafva under denna period bildats tre nykterhetsföreningar, nämligen en goodtemplarloge i Ytterstfors och en dylik i Åbyn äfvensom Brännfors blåbandsförening. Antalet medlemmar inom sistnämnda föreningar utgör tillhopa 130. Inom Ljöfångers socken finnes en goodtemplarloge med omkring 50 medlemmar. I Umeå stad finnas fyra goodtemplarloger med tillhopa 280 medlemmar. Antalet medlemmar i länets samtliga nykterhetsföreningar beräknas, enligt uppgift, utgöra 4,000 personer.

Helsotillståndet inom länet, som under periodens tre första år i allmänhet varit godt, har under åren 1899 och 1900 varit mindre tillfredsställande på grund af de gängse epidemierna af skarlakansfeber, difteri och influensa, den sistnämnda ofta efterföljd af lunginflammation. Skarlakansfeber har uppträdt ganska utbredd med 777 fall under år 1899 och 532 fall under år 1900. De flesta af dessa fall hafva förekommit inom Umeå, Byske, Nysätra, Nordmalings, Degerfors, Lycksele och Bygdeå distrikt. Difteri är den sjukdom, som framför andra uppträdt utbredd och svårartad samt ofta varit komplicerad med strypsjuka. De i difteri insjuknades antal, som under år 1899 utgjorde endast 116, uppgick under år 1900 till 1,180. Alla distrikt utom Sorsele hafva varit hemsökta. Influensafallen hafva under innevarande år utgjort 1,855. Den har dock varit mild i sitt uppträdande, utom der den komplicerats med lunginflammation. Den ganska lifliga samfärdseln under de senare åren, befolkningens fatalistiska lifsuppfattning och dess ringa benägenhet att vidtaga några försigtighetsmått för att skydda sig mot och undvika de smittosamma sjukdomarna, i all synnerhet så länge dessa ej visa någon mera svårartad natur, samt saknaden af epidemisjukstugor och skolade sjuksköterskor torde tillräckligt förklara difteriepidsmiens utbredning. Skörbjugg har förekommit i 15 fall i Stensele distrikt bland skogsarbetarne derstädes och uti 1 fall i Nysätra distrikt. Läkarnes arbete har i vissa distrikt på grund af den stegrade sjukligheten varit synnerligen ansträngande. De många och vanligen långa sjukresorna hafva tagit krafterna hårdt i anspråk, till bevis hvarom förtjenar meddelas, att extra provinsialläkaren i Burträsk, som sammanräknat antalet mil han tillryggalagt bland sjukresor år 1900, funnit desamma uppgå till något öfver 900.

Beträffande det *ekonomiska tillståndet* torde derom hufvudsakligen gälla, att detta, som under förra perioden varit

tryckt, under nu ifrågavarande period väsentligen förbättrats. Ingen verkligt svår missväxt har under qvinvennet inträffat, i följd hvaraf jemväl den jordbrukande befolkningens förmögenhetsvilkor i någon mån bättrats. Hvad särskildt angår trävaruindustrien, hafva konjunkturerna under denna period nått ett uppsving, som årligen medfört allt större öfverskott, men jemväl haft till följd en förhöjning i pris på förnödenheter af alla slag.

Då antalet *lagsökningar* i regel utgör en gradmätare för den ekonomiska ställningen, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, med förmälan att i länets städer lagsökningarna äro få till antalet, ansett sig böra lemna nedanstående redogörelse beträffande de hos Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, såsom öfverexekutor på landet, afgjorda lagsökningssmål, i hvilka betalningsskyldighet ålagts:

År.	Antal afgjorda mål.	Utdömdt belopp.
1896	764	182,772 kr.
1897	467	175,528 »
1898	298	71,588 »
1899	221	63,405 »
1900	267	86,767 »

De *kroppsarbetande klassernas* ställning och bildningsgrad höja sig mer och mer såsom en naturlig följd af en mera grundlig undervisning i folkskolan samt kommunernas och de större sågverksbolagens nit och omvårdnad om det uppväxande slägtet i detta hänseende.

Fackföreningarna i landets mellersta och södra delar hafva i ytterst ringa mån lyckats vinna insteg i Vesterbottens län, och någon arbetsinställelse af nämnvärd betydelse har icke under perioden förekommit.

Förhållandet på landsbygden emellan *tjenare och husbönder* börjar äfven i landets nordliga bygder att vara annorlunda än förr. Tjenarne, som numera ogerna qvarstanna längre tid i samma tjänst, söka numera, sedan tjensteaftalets helgd delvis förlorat sin betydelse, helst sysselsättning i städerna eller vid sågverken. Detta förhållande vållar mest bekymmer för den mindre jordbrukaren, som alltjemt måste inskränka antalet af sina tjenstehjon.

Den frivilliga *skytterörelsen*, som inom detta län visat ett betydligt uppsving särskildt under periodens senaste år äfvensom under år 1901, är numera så fast ordnad och af allmänheten med så stort förtroende omfattad, att det, derest intresset hålles vid lif, uppenbarligen torde blifva till stort gagn för landets försvar. Skytteföreningarnas antal, som vid slutet af år 1896 utgjorde endast fjorton, uppgick vid 1900 års utgång till trettioen. Inom hvarje af länets kommuner finnes numera minst en skytteförening. Medlemsantalet, som vid samma tidpunkter uppgick till resp. 966 och 1,768, har under 1901 så ökats, att det nu utgör i det närmaste 3,000.

De anslag af statsmedel, som under perioden utgått till länets skytteförbund och skytteföreningar, hafva utgjort för år 1896 1,129 kr. 50 öre, år 1897 1,386 kr., år 1898 1,532 kr., år 1899 2,135 kr. och år 1900 2,255 kr., hvarjemte till skjutbanornas anordnande beviljats år 1896 1,231 kr. 20 öre, år 1897 718 kr. 17 öre, år 1898 1,231 kr. 20 öre samt år 1900 1,085 kr. 70 öre.

Då det för vidmakthållande af intresset för skytterörelsen torde vara af vigt, att den vinner kraftigt understöd från statens sida, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra framhålla de bekymmer och önskemål, som sports från skytteföreningarna här i länet och hvilka hufvudsakligen afsett: 1:o) i fråga om gevären: dels den långa tidsutdrägt, som vanligen åtgår såväl för att erhålla bifall till ansökan om lån af gevär som jemväl för att sedermera utfå dem från förråden, och dels de kännbara kostnader, som äro förenade med gevärens uttagning från gevärsförråden och deras transport till respektive föreningar; 2:o) angående ammunitionen: att densamma blir föreningarna alltför dyr, i följd hvaraf allmänt uttalas önskvärdheten af att densamma måtte helst kostnadsfritt tillhandahållas föreningarna eller, om detta icke låter sig göra, att priset för ammunitionen måtte nedsättas till lägsta möjliga och att i sammanhang härmed så ordnas, att skytteförbundets föreningar, på grund af det aflägsna läget från ammunitionstillsverkningsorterna och de större svårigheter och kostnader, föreningarna i allmänhet hafva att vidkännas i sin verksamhet i jämförelse med mera centralt belägna föreningar, finge sig tillerkänd ersättning för kostnaderna för ammunitionens transport till föreningarna; samt 3:o) i fråga om instruktörer: svårigheten att erhålla skickliga och lämpliga sådana, synnerligast för föreningarna inom Lappmarksfögderiet, då till följd af brist på dylika instruktörer skjutningarna icke kunna få det fulla värde de borde hafva och det derjemte knappast torde blifva möjligt att utan goda instruktörer i längden vidmakthålla intresset inom föreningarna för skjutöfningar.

Den betydelse för skjutskicklighetens höjande inom länet, tillgång på goda instruktörer att leda skytteföreningarnas skjutöfningar måste hafva, framgår tydligt, om man tager i betraktande det antal skarpa skott, som under innevarande år skjutits inom förbundets skytteföreningar, hvilket utgör i rundt tal 160,000, under det att vid Vesterbottens regementes samtliga möten under året icke fullt 145,000 skarpa skott lossats.

Idrotten har inom länet börjat omfattas med rätt mycket intresse. I januari år 1899 stiftades »Umeå idrottsförening», som för närvarande räknar 43 medlemmar och hvars verksamhet omfattar gymnastik, atletik och allmän idrott. Föreningen har under år 1900 anordnat täfning i skidlöpning såväl i längd- som i backåkning.

»Skidklubben Skade» i Umeå stiftades i februari 1900 för att i Umeå och dess omnejd verka för skidlöpningens utveckling och bilda ett samband mellan utöfvarne af denna idrott. Klubben, som för närvarande räknar omkring 60 medlemmar, anordnar gemensamma utfärder på skidor och har för att höja intresset för backåkning anskaffat en utmärkt skidbacke i närheten af Umeå stad. Täfning i skidlöpning har varit år 1900 af klubben anordnad.

»Skidklubben Sleipner» i Holmsund stiftades först under mars månad innevarande år för att inom skärgården verka för skidlöpningens utveckling. Klubben, som räknar 50 medlemmar, har under året anordnat längdtäfning på skidor.

Velocipederna hafva inom länet fått vidsträckt användning; och hafva ordningsföreskrifter för velocipedåkning inom Umeå stad blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 22 juni 1897 fastställda.

3. Näringar.

A) **Jordbruket.** Inom länets kustland utgör jordbruket hufvudnäringen, under det den härstädes bedrifna sågverksrörelsen tjenar jordbruket till stöd genom att bereda afsättning för dess produkter och arbete för folk och dragare under de tider af året, då dessa ej äro så strängt sysselsatta med hemmansbruket. De senaste årens synnerligen gynsamma konjunkturen för trävarurörelsen och den till följd deraf stegrade verksamheten å detta område hafva uppdrifvit arbetsprisen och tjenarnes löner till en höjd, som visat sig hämmande för jordbrukets utveckling. Härtill hafva äfven arbetena vid malmfälten i Norrbottens län och den under byggnad varande Gellivare—Ofotenbanan bidragit genom att draga till sig en stor del arbetskrafter från jordbruket. Dock har jordbruket i denna del af länet under ifrågasvarande femårsperiod gjort afsevärda framsteg.

Inom Jörns, större delen af Norsjö och lappmarkssocknarna, med undantag af Örträsk församling, tillföres befolkningen sin hufvudsakliga inkomst genom skogsbruket, under det jordbruket här får åtnöja sig med ställningen af binäring. Orsakerna härtill äro att söka dels i jordmånens egen beskaffenhet, som framför allt och till största delen lämpar sig för skogsbruk, dels i det jemfördt med ytvidden ringa invånareantalet, hvilket under större delen af året tages i bruk för afverkningar, strömröningar, flottningar o. s. v., dels i saknaden af nutida kommunikationsmedel, hvarigenom sådana för bedrifvande af jordbruk nödiga varor som exempelvis kalk och konstgjorda gödselmedel blifva för dyrbara att använda, och dels slutligen deruti, att sågverksbolagen förvärfvat sig afverkningsrätten till en stor del byskogar eller ock inköpt hela hemnan, hvilkas inegjord sedermera upplåtits åt arrendatorer eller brukare. Der sågverksbolagen för längre tid tillförsäkrat sig afverkningsrätten till skogen, saknar ofta jordegaren tillräcklig ekonomisk styrka att med framgång bedrifva jordbruk, utan nödgas allt mer anlita de tillfälliga förtjenster arbetet i skogarna bereder och samtidigt försumma jordbruket. Arrendatorn åter saknar såväl medel som håg för att arbeta på en jord, som ej tillhör honom.

Oaktadt dessa för jordbrukets utveckling vidriga förhållanden i denna del af länet kan dock ett framåtskridande skönjas åtminstone så till vida, att förbättrade jordbruksredskap blifvit införda och att åtskilliga mossodlingar fullbordats under de förflutna fem åren.

Att jordbruket å dessa trakter ej får eller bör försummas, framgår, bland annat, af de priser, som under de sista åren varit rådande å en del förnödenheter. Hö har sålunda betingat ända till 14 å 15 öre per kilogram och mjölk 15 å 16 öre per liter.

En undantagsställning jemförd med den öfriga Lappmarken i jordbruksafseende intaga Tärna kapellförsamling samt de vestligaste delarna af Sorsele och Vilhelmina socknar. Denna mot norska gränsen liggande fjelltrakt eger nämligen föga mer än husbehofsskog, och den skog som finnes har ej heller till försäljning varit tillgänglig, då afvittringen ej ännu blifvit fullbordad, hvadan befolkningen ej genom skogsbruket kunnat er-

hålla någon inkomst, utan har den i stället varit hänvisad att hemta sitt lefvebröd genom boskapsskötsel och jagt. Här inträder sålunda det egendomliga förhållande, att jordbruket eller den i förening dermed drifna boskapsskötseln utgör hufvudnäringen för länets högst mot fjellet belägna del liksom för kustlandet, under det att skogsbruk är förherrsande i det deremellan belägna bältet. Produkterna från ofvanberörda fjelltrakter utgöras af smör och ripor, som finna afsättning i Norge, samt nötkreatur, som hufvudsakligast drifvas ned till Vesternorrlands län.

Jordbrukaren är öfverallt beroende af *vüderleken*, och i ett län, beläget under så nordlig breddgrad som Vesterbottens, är han det säkerligen mer än annorstädes. En tidig vår med efterföljande varm sommar skänker förhoppningar om en god skörd, förhoppningar som kunna uppfyllas eller gäckas af den derpå följande hösten. Kommer deremot våren sent, så att säden kommer sent ut och då ofta i en fullständigt upptorkad jord, får jordbrukaren i regel bereda sig på att frosten hinner förstöra hans mödas lön. Länets jordbrukare hafva äfven under den förflutna femårsperioden fått erfara verkningarna af de olika årens väderlek.

År 1896 var vintern mild med måttlig snö. Våren var kylig, synnerligen i lappmarkssocknarna, men i midten af juni månad inträdde stark värme, som fortfor under hela växttiden och framdref växtligheten ovanligt kraftigt. Nederhörden var dock ojemn och på många ställen därför otillräcklig. På lätt jord i kustlandet brådmognade därför säden. Torkan hämmade äfven potatisens utveckling. Nätterna den 6, 7 och 9 augusti inträffade lindrig frost, som på vissa ställen skadade potatisen. Hösten var mild, men redan den 19 oktober föll första snön.

År 1897 utmärkte sig genom ett synnerligen gynsamt växtväder. Hög temperatur, rikligt med regn under våren och försommaren, godt bergningsväder och inga nattfroster. Vårbruket började i medio af maj; höskörden begynte redan omkring den 12 juli, och säden skars i senare hälften af augusti månad. Första frost visade sig natten till den 24 september, och snö föll — men äfven då obetydligt — den 23 november.

Utmärkte sig dessa år för sin höga temperatur, blef förhållandet motsatt under år 1898, då under såväl våren som sommaren värmegraden var vida lägre än den vanliga. Denna omständighet i förening med riklig nederbörd försenade sädens utveckling så, att, då frost inträffade den 9 september, den till stor del ännu ej skördade säden skadades af densamma. I midten af oktober inträffade kall väderlek (ända till — 18°) och snö, men november visade sig som en vacker höstmanad.

År 1899 inträdde våren ovanligt sent; ännu i juni månad användes släddon i Lappmarken. Vårbruket verkställdes i kustlandet först i andra veckan af juni samt i det inre af landet ännu senare. Juni månad var kall och blåsigt. Under juli månad rådde torka och stark värme, som påskyndade sädens utveckling synnerligast på sådana ställen, der jorden ännu bevarade fuktighet från föregående regn. Under första hälften af augusti frös säden på låglända lokaler, och omkring den 20 i

samma månad frös grödan öfver allt, med undantag af ett eller annat mycket gynsamt beläget ställe. Detta år har, hvad väderleken beträffar, varit det sämsta ej allenast under femårsperioden, utan säkerligen äfven sedan missväxtåret 1867.

Äfven under år 1900 kom våren sent. Vårbruket verkställdes först under sista veckan af maj och första veckan af juni. Försommaren var kall och blåsig, hvarigenom sädens utveckling hämmades. Under senare delen af juni månad inträffade långvarig nederbörd, som försvårade och på många ställen omöjliggjorde höskörden. Den derefter inträdande värmen förvandlade som genom ett trollslag den förut tynande växtligheten så, att, då skarp frost inträffade den 8 september, största delen af sädesgrödan redan hunnit mogna.

Afkastningen af spanmål, rotfrukter och hö under femårsperioden torde kunna betecknas sålunda:

Spanmål: år 1896 god afkastning af god beskaffenhet; år 1897 rågen medelmåttig skörd, kornet mer än medelmåttig skörd af god beskaffenhet; år 1898 rågen ej fullt mogen, men välbergad skörd, kornet mindre god, frostsadad skörd; år 1899 såväl råg som korn mycket dålig skörd, flerstädes missväxt; och år 1900 rågen medelmåttig skörd, kornet i kustlandet medelmåttig skörd, i Lappmarken under medelmåttig, delvis felslagen.

Rotfrukter: år 1896 medelmåttig, år 1897 god, år 1898 mindre god och angräpen af röta, år 1899 obetydlig, af dålig beskaffenhet och år 1900 medelmåttig skörd af god beskaffenhet.

Hö: år 1896 öfver medelmåttan från såväl äng som vallar; år 1897 öfver medelmåttan från vallarna samt medelmåttig från ängsmarkerna; år 1898 lika med föregående år; år 1899 medelmåttig skörd; och år 1900 under medelmåttan.

Under femårsperioden har skörden af spanmål och potatis sålunda felslagit ett år, varit under medelmåttan ett samt medelmåttig eller deröfver tre år. Att missväxt å spanmål under ett år är detsamma som en afsevärd förlust för länets jordbruk låter sig ej förneka, men följderna af det svaga växtåret 1899 blefvo dock ej för befolkningen så svåra att bära, enär dels flere medelmåttiga eller goda år föregått detsamma, till följd hvaraf besparingar af såväl spanmål som penningar funnos att tillgå, och dels rikliga tillfällen till väl betaldt arbete erbjödo sig genom de goda trävarukonjunkturerna. Af större betydelse är deremot höafkastningen från vallar och ängar. Följderna af en felslagen foderafkastning låta sig endast med största svårighet och med stora uppoffringar undanröjas på grund af så väl de stora arealer, som äro upplåtna till foderodling, som ock de stora kostnader, som äro förenade med uppforsling af en sådan skrymmande vara som hö till dessa trakter. Beträffande höafkastningen har femårsperioden varit ovanligt lycklig; dess trenne första år utmärka sig för mer än medelmåttig skörd, det fjerde för medelmåttig och endast det sista för mindre än medelmåttig afkastning.

Hufvudsädet inom länet är fortfarande det sexradiga kornet, dock har under de senaste åren odlingen af höstråg alltmer vunnit insteg; och som detta säde är oberoende af vårens väderlek, mognar förr än kornet och väl passar för den lätta sandmylla, som ymnigt förekommer inom länet, är det att förmoda, att det vinner större utbredning. Äfven hafreodlingen utsträcker sig från år. Hafren säs i allmänhet till grönfoder — någon gång då blandad med vicker — men utmed kusten äfven till mogen skörd.

I kustlandet begagnas allmänt ett koppelbruk med tvåårigt sädesbruk och mångåriga vallar. Dessa senare få i allmänhet blifva allt för gamla, innan de upplöjas. Såd af olika sorters gräsfrö brukas alltmer, men allt fortfarande öfverlemnas äfven åt vinden att tillföra det behöfliga fröet. Under senare år har öfvergödsling af vallarna med såväl konstgödsel som naturlig gödsel kommit i bruk.

Af rotfrukter odlas förnämligast potatis, hvilken under goda år ger tillräcklig afkastning för att fylla länets behof. På sista tiden har intresset för odling af rotfrö och kålrötter till kreatursfoder äfven vaknat.

Spånadväxter odlas numera endast helt obetydligt.

Genom *nyodlingar* hafva säkerligen betydliga jordvidder under de förflutna fem åren blifvit lagda under plog. Det är förnämligast moss- och myrmarker, som sålunda blifvit tillgodogjorda. Skötseln af dessa marker underlättas i hög grad af de konstgjorda gödselmedlen, hvilka under den tid, denna berättelse omfattar, erhållit allt större användning. Som exempel härpå förtjenar omnämnas, att en enda firma i Umeå, som år 1896 hade en omsättning af 20,300 kronor, år 1900 sålde för 47,000 kronor konstgjorda gödningsämnen.

Nyare *landbruksredskap*, såsom slättermaskiner, tröskverk, tallriks- och fjederharfvar, hästräfsor m. m., hafva blifvit till länet införda i stor myckenhet under denna period. De goda tiderna hafva säkerligen underlättat spridning af dessa nyttiga artiklar. Af de två förstnämnda redskapen finnes sålunda nästan i hvarje gård ett exemplar, men äfven en och annan såningsmaskin förekommer numera.

Angående *utsäde* och *skörd* får Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till *tabell D* (sid. 11), som grundar sig på de genom Hushållningssällskapets försorg insamlade statistiska uppgifter.

Den inom länet producerade spanmålen är under alla förhållanden otillräcklig för befolkningens behof, och är detta så mycket mera förhållandet under de år skördarna varit mindre goda.

Prisen å spanmål och mjöl hafva ställt sig olika inom länets olika delar, högre ju längre varorna blifvit fraktade efter landsväg från kusten eller jernvägen. Inom kustlandet hafva priserna varit ungefär följande, i kronor:

År.	Rågmjöl pr kg.	Kornmjöl pr kg.	Hvetmjöl pr kg.	Råg pr hl.	Korn pr hl.	Hafre pr hl.
1896	0·18	0·185	0·23	10·50	10·00	6·00
1897	0·17	0·175	0·22	10·00	9·50	6·00
1898	0·19	0·195	0·24	11·00	10·50	6·50
1899	0·18	0·18	0·23	11·50	11·50	6·00
1900	0·17	0·20	0·22	11·00	10·00	7·00

Dagsverksprisen hafva under större delen af den förflutna perioden varit höga och varierat mellan, för män: vår- och sommartid 2 kr. och 3 kr. 50 öre samt vintertid 1 kr. 50 öre och 3 kr.; för kvinnor: vår- och sommartid 1 kr. och 1 kr. 75 öre samt vintertid 75 öre och 1 kr. Tjenstehjonslönerna hafva vexlat för dräng från 175 till 375 kr., för piga från 90 till 175 kr. samt dessutom kost och husrum. Priset på ett öke-

dagsverke har varit från 2 kr. 50 öre till 7 kr., och har det inom Lappmarken vid skogskörslor uppgått ända till 10 à 12 kr.

Åtgärder för jordbrukets befrämjande. Inom länets kustland intager den odlade jorden en icke obetydlig del af hela jordarealen och är någorlunda stor i förhållande till folkmängden. Inom Lappmarken eller det egentliga skogslandet åter ligga ofantliga vidder af odlingsbar jord ännu obegagnade och lemna ringa afkastning, hufvudsakligen af brist på arbetskraft. På odlingsvärd, fast jordmån är tillgången inom båda dessa områden ej så stor, men deremot är länet i sin helhet rikt på moss- och myrmarker, ofta lätt odlade och af godartad beskaffenhet.

Statens landtbruksingeniör har under den förflutna perioden upprättat ett stort antal afdikningsförslag å frostförande mossmarker. Att lemna en exakt uppgift om den areal, som under perioden vunnits genom nyodling, låter sig icke göra; men då till de flesta nyodlingar af någon betydenhet biträde påkallas af nyssnämnde landtbruksingeniör, kunna uppgifter angående hans tjänsteförrättningar i någon mån tjena till ledning vid bedömning af nyodlingarnas omfattning. Dervid torde tagas i betraktande, att, enligt hvad erfarenheten gifvit vid handen, minst hälften af de arealer, hvilka utdikats för minskande af frostländigheten, omedelbart efter dikningsarbetets verkställande uppodlats till åker eller äng.

Enligt de af landtbruksingeniören i länet till Kungl. Landtbruksstyrelsen ingifna årliga redogörelserna för hans verksamhet har för hithörande arbeten ingeniörens biträde lemnats enligt nedanstående öfversigt:

År.	Antal förrättningsställen.	Antal förrättningsdagar.	Uppgjord plan för:			Summa.
			Myr- eller kärrutdikning		Sjö-sänkning, hvarigenom beräknats vinnas:	
			för beredning till odling.	för frödaude mot frost.		
H e k t a r .						
1896	70	101	1,033-90	1,923-80	—	2,957-70
1897	65	95	—	3,178-70	27-00	3,205-70
1898	69	95	—	4,167-30	23-50	4,190-80
1899	84	126	30-00	6,490-60	5-50	6,526-10
1900	56	101	—	4,562-60	—	4,562-60

Då den starka ökning af requisitioner, som under åren 1899 och 1900 inkommit å biträde af statens landtbruksingeniör inom länet, för honom omöjliggjort att handlägga dem alla, förordnade Kungl. Landtbruksstyrelsen en landtbruksstipendiat att handlägga de förrättningar, som ej af den ordinarie distriktsinnehafvaren medhunnos, och handlades af nyssnämnde stipendiat, utom de i redogörelsen upptagna arbeten, 30 förrättningar inom detta län. Af dessa har en afsett uppgörande af plan för afdikning af 30 har odlingsbar mark och de öfriga utdikningar af 2,495 har myrar i syfte att minska frostländigheten, eller tillhoppa 2,525 har, för hvilkas undersökning åtgått 41 förrättningsdagar. Likaledes förordnades under år 1900 en landtbruksstipendiat, som på 20 olika ställen inom länet, hufvudsakligen inom Lappmarken, uppgjort planer, hvartill åtgått 31 förrättningsdagar.

Vesterbottens län torde med afseende fästadt å såväl de uppgjorda företagens antal som ock den summa, som årligen af Eders Kungl. Maj:t blifvit beviljad till bidrag vid *frostförande markers afdikning*, stå främst af rikets samtliga län.

Sålunda beviljades i statsanslag:

År 1896	43,200 kronor till 21 företag.
» 1897	70,670 » » 45 »
» 1898	95,400 » » 33 »
» 1899	114,200 » » 33 »
» 1900	100,800 » » 40 »

Vid en jämförelse mellan denna och de tvenne näst föregående femårsperioderna framgår, att under perioden 1886—1890 statsanslag beviljades med 52,305 kr. till 20 företag, under perioden 1891—1895 med 172,550 kr. till 53 utdikningsföretag samt under nu ifrågavarande period med 424,270 kr. till 172 olika företag.

Hvad som i icke ringa mån bidragit till det stora användandet af frostminskningsanslagen torde utan tvifvel vara de ändringar i vilkoren för dylika anslag, hvilka Eders Kungl. Maj:t till 1891 års riksdag föreslog och af Riksdagen antogos, att anslagsfonden eller, som den äfven benämnes, frostfonden skulle användas till understödjande medelst anslag utan återbetalningsskyldighet af sådana myrutdikningar, hvilkas ändamål är att minska frostländigheten för närliggande bygd och ej såsom

Tab. D.

Utsäde och skörd i Vesterbottens län åren 1896—1900.

År.	Utsädesbeloppet.								Skördebeloppet (utan afdrag för utsädet).										
	Råg.		Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Potatis.	Lin och hampa: frö.	Foderväxter.	Råg.		Korn.	Hafre.	Bland-säd.	Potatis.	Andra rotfrukter.	Lin och hampa.		Gräs och andra foderslag.	
	Höst-.	Vår-.							Höst-.	Vår-.						Frö.	Spånadsämne.	Frö.	Hö.
	Hektoliter.							Deciton.		Hektoliter.							Deciton.		
1896	914	108	56,103	9,621	805	43,962	220	142	8,618	732	419,546	55,663	6,231	315,715	2,437	—	676	4	1,198,848
1897	962	102	55,907	10,234	597	43,007	225	171	9,252	746	413,252	54,654	4,693	316,993	2,156	—	680	4	1,209,116
1898	1,076	72	56,403	10,772	666	55,880	229	192	8,584	442	346,327	36,075	4,621	279,400	1,895	—	689	4	1,243,150
1899	1,118	87	56,982	12,025	731	54,040	228	213	3,657	245	112,287	—	671	95,560	1,280	—	684	—	1,145,560
1900	1,282	93	52,263	14,326	1,123	45,090	271	193-5	7,643	387	228,330	15,432	5,979	222,604	1,644	—	1,012	4	1,181,810

förut till sådana marker, hvilka ej med fördel kunde odlas. Vidare torde den vigtiga förändring, som vidtogs vid 1898 års riksdag, då det bestämdes, att anslag, som dittills kunnat beviljas till högst en tredjedel af kostnaden, skulle kunna utgå med ett belopp, som motsvarade hälften af den för företaget beräknade kostnaden, äfven bidragit till dess stora användning.

Under den gångna perioden har icke något företag blifvit utfördt med *lån från* den s. k. *odlingsfonden*; och torde detta hafva sin grund dels deruti, att några större egendomar icke finnas inom länet, och dels deruti, att vilkoren för dylika låns erhållande från statens sida ansetts vara alltför betungande.

Täckdikning användes mycket sparsamt inom detta län och är i allmänhet, der den användes, för grund och af mindre varaktighet. Den utföres vanligen med fyllning af sten eller gärdsel, men sällan med tegelrör, som anses för dyra. Någon requisition å vederbörande landbruksingeniör att verkställa täckdikningsplan har ej under perioden förekommit.

Länets hushållningssällskap har till jordbrukets främjande haft anställda en *länsagronom* och en *dikningsförman*. Den förre har enligt afgifna tjänsteberättelser varit sysselsatt med uppgörande af planer för odlingar, dikningar och omloppsbruk samt har tillhandagått den jordbrukande allmänheten med råd angående användning af konstgödsel, jordens bearbetning och öfriga hithörande frågor. Under vinterhalfåret har han genom föredrag i ämnen, tillhörande landthushållningens olika grenar, sökt upplifva intresset för arbete i modernäringsens tjänst. Med understöd af hushållningssällskapen i Vesternorrlands, Vesterbottens och Norrbottens län har länsagronomen utgifvit en för öfre Norrland lämpad landtbrukstidskrift, hvilken under namn af »Landtbrukstidskrift för öfre Norrland» utkommit en gång i månaden och blifvit tilldelad nämnda hushållningssällskaps medlemmar. År 1900 beslöt Vesterbottens läns hushållningssällskap att auslä 500 kronor till utförande af fältförsök med konstgjorda gödselämnen å mossjord; och voro under nämnda år fem stycken dylika fält i gång under länsagronomens ledning.

Dikningsförmannen tjänstgör såsom ledare vid dikningsarbeten och biträder dessutom vid försöksfälten.

Till och med år 1897 har Hushållningssällskapet haft anställd en *länsträdgårdsmästare*, hvilken tillhandagått befolkningen med hjälp vid anläggande af trädgårdar och planteringar invid gårdarna. Han har för detta ändamål gjort vidsträckt resor på sällskapets bekostnad. På grund af länets stora utsträckning kunde han emellertid ej återkomma till samma trakt oftare än hvar tredje år; och då efter hand intresset för trädgårdsskötseln och befolkningens behof af prydliga anläggningar i gårdarnas närhet ökades samt i följd häraf ansökningar om länsträdgårdsmästarens biträde inflöto till sådan myckenhet, att en person ej kunde fullgöra dem, ingick Hushållningssällskapet nämnda år till Landstinget med begäran att det för en tid af fem år, räknade från och med år 1898, skulle anslå medel till aflönande af ytterligare en länsträdgårdsmästare, under förutsättning att Hushållningssällskapet bestrede resekostnaderna. Som denna framställning vann Landstingets bifall, hafva sedan 1898 års ingång tvenne länsträdgårdsmästare varit inom länet anställda, af hvilka den ene haft södra delen af länet till verksamhetsområde och Umeå till boningsort samt den andre länets norra del till verksamhetsfält med bostad i Skellefteå. Öfver

af dem under femårsperioden planterade växter lemnas redogörelse i nedanstående tabell:

År.	A n t a l p l a n t e r a d e				
	fruktträd.	parkträd.	bärbuskar.	häckväxter.	prydnadsväxter.
1896	40	490	740	4,232	2,224
1897	18	207	612	705	884
1898	57	1,526	728	1,692	1,456
1899	152	987	946	6,298	2,194
1900	77	860	981	7,410	1,797
Summa	344	4,070	4,007	20,337	8,555

Såsom bevis på det ökade intresset för trädgårdsskötseln må anföras, att utplanterade växter under femårsperioden 1891—1895 utgjorde af ofvannämnda olika slag respektive 143, 3,422, 3,866, 12,023 och 5,770.

Länets *landtbruksskola* har under de förflutna fem åren varit förlagd till Yttertafle egendom, och har undervisningen derstädes bedrifvits i enlighet med det af Eders Kungl. Maj:t i nåder fastställda reglementet för de lägre landtbruksskolorna i riket. Tjugunio läringar hafva under denna period blifvit från anstalten utexaminerade.

Kemiska stationen har äfven under den gångna perioden erhållit 500 kronor i årligt anslag af länets hushållningssällskap; och har verksamhet derstädes fortgått i likhet med föregående femårsperiod. Följande undersökningar hafva derstädes blifvit verkställda, nämligen:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Utsäde	48	49	50	40	52
Jordarter	2	2	—	3	—
Gödningsämnen	28	11	19	9	18
Vatten	8	1	4	—	2
Mjök	5	5	—	1	5
Smör	—	—	—	1	—
Ost	—	—	2	—	—
Kalksten	—	9	—	—	—
Kraftfoder	—	—	4	—	7
Summa	91	77	79	54	84

Under loppet af år 1900 har en tre dagars *landtbruks-, slöjd- och industriutställning* på Hushållningssällskapets föranstaltande hållits i Umeå. Denna utställning öfverträffade i fråga om såväl de utställda föremålens mängd och beskaffenhet som ock de besökandes antal alla inom länet förut hållna sådana. Utom hästar och nötkreatur, för hvilka premiering samtidigt hölls, funnos till täflan anmälda:

- 11 nummer i gruppen för får, svin och fjäderfå;
- 110 » i d:o för maskiner och redskap samt för alster af jordbruket och hjälpmedel derför;
- 67 » i d:o för ost och smör;
- 20 » i d:o för alster af skogsskötsel och jakt samt trädgårdsalster;
- 13 » i d:o för alster af och hjälpmedel för fiske samt båtar;

1	nummer i gruppen för alster af renboskapsskötsel;
766	> i d:o för alster af qvinlig husslöjd;
215	> i d:o för alster af manlig husslöjd, dessutom kollektivutställningar från flertalet af länets slöjdsolor;
26	> i d:o för alster af loppslöjd;
48	> i d:o för alster af skinn-, läder- och beklädnadsindustri;
33	> i d:o för alster af närings- och njutningsmedel;
27	> i d:o för sten-, mineral-, kol-, torf-, malmförädlings- och metallindustri; samt
8	> i d:o för alster från sågverk, hyllerier, snickerifabriker, tjärfabriker m. m.

Förutom de pris, som utdelades för hästar och nötboskap vid de samtidigt hållna häst- och nötboskapspremieringsmötena, utdelades vid sjelfva landbruks-, slöjd- och industriutställningen 283 pris, deraf 64 silfver- och 136 bronsmedaljer samt 1,153 kronor i kontanta penningar, hvarförutom ett hederspris, bestående af en större dryckeskanna af silfver och skänkt af grosshandlaren G. Boivie i Stockholm, tilldelades Robertsfors mejeri för okryddad Norrlands fetost.

B) Boskapsskötseln. Länets läge, klimat och öfriga förhållanden göra boskapsskötseln till jordbrukarnes säkraste inkomstkälla. Men dessa hafva tyvärr ännu ej fullt uppfattat, att de lefva under andra förhållanden än förfädren. Då länet ännu saknade reguliera förbindelser med öfriga delar af landet, var det för dess jordbrukare af största vigt att å hemmanet kunna producera allt hvad familjen behöfde till sitt uppehälle. En felslagen kornskörd kunde endast med svårighet ersättas, liksom äfven ett öfverskott af kreatursprodukter endast vissa tider fann afsättning och till ganska låga pris. Nötkreaturen höllos därför här, liksom i en stor del af landet, för att man skulle hafva mjölk till hushållet och något gödsel till åkern, men under det att jordbrukarne söderut lärt sig inse boskapsskötselns stora betydelse, har länets befolkning ännu ej kommit till klar insigt om att numera en god och säker inkomst kan erhållas från ladugården. Undantag härifrån utgör norra delen af länets kustland, der mejerierna äro belägna och der inkomsterna från dessa i någon mån förmått befolkningen att förbättra kreaturens underhåll. För öfrigt insätts i regel alltför många djur, så att stråfodret tryter om vårarna. Kraftfoder användes endast föga, och djuren begagnas till afvel vid alltför unga år. Ungdjurens uppfödande är äfven för svagt. Ladugårdarna äro mestadels trånga, mörka, osunda och dragiga. Trots allt, som ännu således finnes att anmärka beträffande kreatursskötseln, måste dock erkännas, att densamma gått framåt under femårsperioden. De anförda felaktigheterna hafva på många ställen fått gifva vika för bättre metoder, och der de ännu förekomma, är deras form vanligen lindrigare. De nyuppförda uthusen äro sålunda alltid bättre än de gamla.

Såsom en bidragande orsak till de gjorda framstegen måste utan tvifvel *nötboskapspremieringarna* räknas. Länet har med afseende å dessa premieringar till och med år 1899 varit deladt i trenne underdistrikt, af hvilka de två första omfattade hvardera 12 premieringsområden och det tredje 14 sådana, eller tillsammans 38 premieringsområden. Premiering egde årligen rum inom ett underdistrikt å förut bestämt ställe inom hvarje område. Premieringen återkom sålunda hvar tredje år till samma ställe. Sedan 1900 års ingång är länet deladt endast i tvenne underdistrikt, hvadan premieringen återkommer till

samma ställe hvartaannat år. Premieringsområdenas antal är äfven ökad från 38 till 40 med 20 stycken i hvarje underdistrikt.

Då det visat sig, att de till afvel använda tjurarne varit af dålig beskaffenhet — de användas nämligen, innan de blifvit årgamla och utmönstras redan efter ett år — hvilket menligt inverkat på afveln, så hafva i samband med premieringen s. k. stamtjurur blifvit antagna öfverallt, der lämpliga exemplar funnits att tillgå. Såsom sådant har endast premierad tjur af fjellras blifvit ansedd. Ersättning för hållande af stamtjurur har från Hushållningssällskapet utgått med 60 kronor pr år, hvarjemte tjuregaren i betäckningsafgift för hvarje premierad ko uppburit 2 kronor. Som det visat sig, att tillgången å till stamtjurur lämpliga individer varit knapp, inköpte Hushållningssällskapet år 1900 sex stycken premierade tjurur från Jemtland. Dessa hafva sedermera blifvit försålda till enskilda jordegare med vilkor, att dessa erlade köpesumman under tre år med $\frac{1}{3}$ årligen. Ränta å köpeskillingen beräknades deremot ej. Antalet inom länet hållna stamtjurur har under de olika åren utgjort: år 1896 17 st., år 1897 21 st., år 1898 27 st., år 1899 34 st. och år 1900 33 st.

Utställda och premierade djur inom Vesterbottens län hafva under åren 1896—1900 utgjort:

År.	U t s t ä l d n a.			P r e m i e r a d e.			Ordinarie pris. Kr.	Extra pris. Kr.
	Han-djur.	Hon-djur.	Summa.	Han-djur.	Hon-djur.	Summa.		
1896	47	616	663	20	317	337	624	507
1897	41	718	759	26	328	354	889	441
1898	30	264	294	20	188	208	823	195
1899	40	545	585	29	409	438	1,574	422
1900	55	851	906	38	687	725	2,560	627
Summa	213	2,994	3,207	133	1,929	2,062	6,470	2,192

Hästafveln förbättras synbarligen år från år. Den bedrifves numera så tillvida med mera urskilning, att hufvudsakligen endast af premieringsnämnden prisbelönade eller godkända hingstar användas till afvel. De af Hushållningssällskapet för längre tid tillbaka inköpta norska hingstarna hafva visat ett afgjordt godt inflytande. Deremot kan ej införandet af en fullblods- och en halfblodshingst under föregående femårsperiod tillskrifvas någon betydelse. Under senare år har synnerligen i norra delen af länet ardennerhingstar blifvit införda och vunnit ganska stor användning. De kraftiga, muskulösa kropparna synas uppfylla alla kraf i befolkningens ögon, men då dessa hästar ej besitta den rörlighet, seghet och förnöjsamhet, som känneteckna nordsvenska och norska hästar och hvilka egenskaper äro erforderliga hos de hästar, som skola lämpa sig för härvarande förhållanden, är det att hoppas, att ardennerassen ej skall vinna alltför stort inflytande. Hvertdera af åren 1899 och 1900 anslog Hushållningssällskapet 2,500 kronor till inköp af prisbelönade hingstar från Norge, hvilka sedermera på förmånliga betalningsvilkor skulle till enskilda, inom länet bosatta personer försäljas.

Vid uppfödande af unghästar begås allmänt det felet, att de under de första två åren erhålla för litet rörelse. Unghästen

får ofta nog stå i stallet hela den långa vintern, hvarigenom hvarken andningsorgan eller muskler och senor erhålla den utveckling, hvaraf de sedermera äro i stort behov. Hafrefodringen är äfven för knapp, och slutligen blifva djuren vid allt för unga år satta i tungt arbete, hvilket förstör såväl ben och ledgångar som humöret.

Hästpremieringsmöten hafva årligen hållits inom olika delar af länet. Såsom allmänt omdöme om de vid dessa möten utställda djuren kan sägas, att stostammen varit svagast representerad. Betydelsen af goda och kraftiga moderston är ännu ej tillräckligt uppskattad af länsbefolkningen.

Svinafveln står för närvarande på samma ståndpunkt som för fem år sedan. Svinstammen rekryteras från södra delarna af landet, hvarom de talrika annonserna i ortstidningarna om »skånska grisar» bära vittne. Dessutom införes äfven en stor mängd fläsk söderifrån. Orsaken till detta allt annat än fördelaktiga förhållande är allmogens okunnighet i denna gren af husdjursskötseln och svårigheten att bibringa den de nödiga kunskaperna. Ett allmänt bruk är att slagta suggan omedelbart efter sedan hon bragt grisarna till världen. Dessa skola då uppfodas på artificiell väg, hvarigenom en stor procent dör och de öfverlevande blifva starkt tillbakasatta i sin utveckling. Sedermera baseras uppfödningen af grisen på hufvudsakligen mjöl, enär rotfrukter, grönfoder och affall i större mängd saknas, hvarigenom gödningen blifver dyrbar och ofta nog förlustbringande. Hushållningssällskapet söker genom spridande af underrättelser i hithörande frågor häfva okunnigheten, och är det att hoppas, att detta arbete så småningom skall göra sin verkan.

Färskötseln. Inom länet underhålles ett stort antal får, men någon fackmessigt ledd afvel förekommer ej. De småvuxna djuren öfverlemnas att sköta sig sjelfva under 5 å 6 månader på skogarna, der de samlas i stora hopar. Under vintern hållas de i ladugården och fodras med löf och myrhy. Den tidiga betäckningen af ungdjuren och det svaga underhållet förhindra djurens utveckling. Af samma skäl synas ringa spår af de cheviotfår, som af Hushållningssällskapet blifvit till länet införda. År 1900 inköpte Hushållningssällskapet emellertid tio stycken baggar af cheviotras från Roma kungsgård på Gotland. Dessa försåldes sedermera till skilda delar af länet.

Antalet inom länet befintliga hästar, nötkreatur m. m. vid slutet af perioden framgår af nedanstående tabell, som är grundad på Hushållningssällskapets statistiska uppgifter.

År.	Hästar		Oxar.	Tju-rar.	Kor.	Ungnöt under 2 år.	Får och lam.	Getter och killingar.	Svin och grisar.	Fjäderfå.
	öfver 3 år.	under 3 år.								
1896 . . .	12,360	2,039	69	1,898	54,960	11,584	59,000	3,543	7,833	18,384
1897 . . .	12,580	1,870	65	1,900	56,550	12,376	62,534	3,585	8,320	18,426
1898 . . .	13,236	1,808	70	1,939	58,200	12,454	62,115	3,499	9,022	18,110
1899 . . .	13,373	1,712	74	1,944	57,570	11,450	59,200	3,334	7,903	17,980
1900 . . .	13,053	1,800	82	1,652	73,967	11,632	69,194	3,204	7,781	28,708

Mejerihandtering. På sätt förut blifvit framhållet, är det foderodlingen och en på densamma grundad och rationellt bedrifven boskapsskötsel, som skall utgöra den vesterbottniske jordbrukarens inkomstkälla, och det ligger därför nära till hands

att antaga, att mejeridriften under sådana förhållanden skulle nått en storartad utveckling inom länet. Så är emellertid ej händelsen. Det är hufvudsakligast inom de delar af länet, der ringa inkomst är att vinna genom försäljning och afverkning af skogar och transport af varor efter landsvägarna, som befolkningen lärt sig inse boskapsskötselns betydelse och derfor nämnevärddt antal mejerier kommit till stånd. Dessa trakter omfatta Nysätra och Löfångers socknar samt delar af Bygdeå, Burträsk, Skellefteå och Byske socknar. Inom Lappmarken produceras å vissa trakter ej mera mjölk, än som åtgår till husbehof, och äfven der förhållandet är motsatt, äro byarna så små och så långt aflägsna från hvarandra, att mejeridriften derigenom omöjliggöres. Här måste således smörberedningen inom hemmet ersätta mejeriet; men äfven inom södra delarna af Vesterbottens kustland finnas ytterst få mejerier, och detta förhållande torde näppe-ligen kunna tillskrifvas annat än bristande företagsamhet, inrotad misstro mot hvarandra samt handseparatorerna, hvilka underlätta mjölkens behandling i hemmet och hvilka numera finnas i nästan hvarje gård. Detta förhållande är emellertid att beklaga, enär mjölken äfven vid höga smörpris aldrig kan realiseras till lika högt pris som vid ett välskött mejeri.

Femårsperiodens tvenne första år 1896 och 1897 visade sig synnerligen ogynnsamma för länets mejerihandtering. Priset på norrländsk sötmjölksost, härvarande mejeriers hufvudprodukt, då endast tre mejerier tillika tillverka smör, var dåmera 1 kr. till 1'05 kr. pr kg. Många mejerier nedlades af denna orsak, och tillförseln till de i gång varande minskades. Sedermera stegrades priset till förut ej uppnådd höjd, och dessa pris hafva under periodens senare del hållit sig. Denna lyckliga omständighet i förening med goda foderår har åstadkommit, att verksamheten vid några af de nedlagda mejerierna ånyo blifvit upptagen och att mjölktilförseln ökats. Säkerligen skulle emellertid tillslutningen till mejerierna under denna tid varit större, om ej handseparatorerna förledt mången att öfvergå till den mindre gifvande smörberedningen. Ostens kvalitet har förbättrats, hvarom de talrika pris, som tillerkänts utställare från Vesterbotten å utställningarna, bära vittne, hufvudsakligen på grund af förbättrade lokaler för ostens beredning och lagring.

I nedanstående tabell lemnas redogörelse öfver mejerihand-teringen under åren 1896—1900:

År.	Antal i gång varande mejerier.	Inlemnad mjölk. Liter.	Medelpris		Hela värdet.
			å mjölken pr liter.	å osten pr kg.	
K r o n o r.					
1896	32	2,072,900	0'08	1'05	167,370
1897	27	2,103,500	0'10	1'35	210,350
1898	28	2,774,378	0'10	1'35	277,437
1899	31	3,280,384	0'09	1'26	295,234
1900	30	3,218,334	0'09	1'26	289,650'06
Summa	—	13,449,496	—	—	1,240,041'06
Medeltal	30	2,689,899	0'092	1'25	248,008'21

Till mejerihandterings befämjande har under perioden en länsmejerist varit anställd af Hushållningssällskapet. Landstinget har till dennes aflönande lemnat 3,000 kr. Nämnede tjänsteman

har hvarje år inspekterat alla i gång varande mejerier och lemnat erforderlig undervisning i ostens beredning och skötsel under lagringen. Dessutom har han genom föredrag i boskapskötsel arbetat för höjande af denna näring. Under de tre sista åren har han äfven meddelat praktisk undervisning i smörberedning, hvarigenom det smör, som tillverkas af allmogen, förbättrats i anseende till sin beskaffenhet.

Den i föregående femårsberättelsen omnämnda *mejeriskolan* i Robertsfors indrogs år 1896, och samma år inrättades i stället tvenne s. k. *mejeristationer* vid Mångbyns och Bäckes mejerier i och för utbildande af dugliga mejerskor. Den kurs, dessa hafva att genomgå, är tvåårig. Första året tillbringas å ofvan angifna ställen, det andra, då äfven teoretisk undervisning af länsmejeristen meddelas, vid Gammelbyns mejeri i Burträsk socken. Det har äfven visat sig, att mejerskorna genom kursens förlängning från ett till två år, som tillika tillbringas å olika ställen, erhålla en större erfarenhet och grundligare utbildning än förut. Tillgången på dugliga mejerskor är fullt tillräcklig för länets behof.

Renskötseln inom länet hade vid femårsperiodens början råkat i det djupaste förfall. Mest torde detta missförhållande få tillskrivas den omständigheten, att de förmögna bland nomaderna uti bestämmelsen i § 5 i lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 4 Juni 1886 angående indelning i lappbyar af de för lapparne afsatta land sett ett upphäfvande af den gamla skatteindelningen och börjat beta sina renar hvar som helst inom sin lappby, hvarigenom först byns och sedan efter hand länets samtliga renhjordar sammanblandades till en enda massa af ströfrenar, som ingen ansåg sig skyldig att vårda. På sådant sätt öfverlemnade åt sig sjelfva, hade de vind för våg släppta djuren inom kort blifvit alldeles förvildade och en landsplåga för den bofasta befolkningen öfverallt, der de drogo fram. Då under dessa tider af förfall de förmögna nomaderna äfven afskedat alla sina legda medhjelpare, blef det den vid periodens början tillförordnade lappfogdens första uppgift att söka åvaga bringa ändring härutinnan och förmå dem att närmelsevis skaffa vårdare efter renantalet. Detta mötte emellertid svårigheter, då stöd härför saknades i lag, men med under täta inspektionsresor bland dem gjorda allvarsamma föreställningar lyckades det dock i någon mån, åtminstone så att hopp började förefinnas, att en hvar lapp skulle, om renarnes urskilning komme till stånd och god vilja funnes, kunna på egen hand vårda sin hjord, afskild från andras, och sedan saken hunnit derhän, uppbygdes skilningshagar på lämpliga ställen inom lapparnes områden, och arbetet med renarnes urskilning sattes i gång under 1897 års sommar. Redan under föregående år hade väl dessa skilningar påbörjats, men först nu, sedan större arbetskrafter anskaffats, kunde de företagas med någon framgång, och från denna tid hafva förbättringarna i renskötseln stadigt fortgått, synnerligast efter tillkomsten af byordningar för de skilda lappbyarna, hvilka på grund af föreskriften i § 9 af lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 juli 1898 uppgjorts, af lapparne antagits och af Länsstyrelsen den 4 juli 1899 faststälts. De hafva visserligen hittills inför häradsrätt endast i ett par fall tillämpats, men tillvaron af dem har likväl synt vara till gagn. De bofastes missnöje öfver lapparnes vårdslöshet i sin renskötsel, hvilket vid femårsperiodens början var allmänt och tog sig uttryck icke blott i upprepade klagomål utan inom norskt område

till och med i nedskjutning af deras renar och yrkande på gränspärrning, har därför efter hand tystnat och sänja emellan de båda parterna åter inträdt. Särskildt torde denna förändring till det bättre i förhållandet till de bofaste inom de delar af Nordlands amt, till hvilka större antalet af länets lappar under någon del af sommaren med sina renar flyttar, och som äfven af den, som icke är i tillfälle att besöka dessa trakter, kan skönjas deruti, att de protester, som förr årligen varit vanliga emot dessa inflyttningar, numera uteblifva, få tillräknas betydelse, enär den måhända kan möjliggöra dem rätt att fortfarande flytta dit under varmaste sommartiden, hvaraf de äro i så stort behof, att de flesta af dessa nomader, denna rätt förutan, sannolikt måste upphöra med sin renskötsel.

Hvad sålunda blifvit anfördt har endast afseende på länets fjellappar. Med skogslapparne åter äro andra förhållanden rådande, om hvilka lappfogden i sin till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande för år 1899 afgifna berättelse anför följande, som fortfarande är på dem fullt tillämpligt:

»Några nämnvärda förändringar till det bättre hafva bland länets skogslappar icke försiggått. De utgöras af 14 renegare, af hvilka 11 slagit sig ned på skilda håll inom Malå och nedre delen af Sorsele socken, några med nybyggesrätt, andra på kronoparker, der de bygt hus, skaffat sig kor och somliga äfven hästar. Under sommaren äro de upptagna med anskaffande af vinterfoder åt dessa kreatur, under det renboskapen får sköta sig sjelf. Men när hösten kommer och köttet börjar tryta i deras visthus, draga de till skogen, samla sina renar och slagta för kommande vinters och sommars behof, hvarefter djuren åter släppas utan vård för att på egen hand begifva sig till kustlandet. Småningom följa lapparne efter och upphinna sina renar i lyckligaste fall i nedre delen af Norsjö och Lycksele socknar, der de sedan under vinterns lopp söka kvarhålla dem, på det att de icke må öfverskrida jernvägens stängsel och under den kommande sommaren der kvarstanna och försorsaka skada på bofastes ängar, lindor och rågåkrar. Detta arbete vore lätt för dem, om de blott finge vara fredade för renar från Arvidsjaur och Arjeplogs socknar i Norrbottens län, men der boende skogslappar vårdslösa sin renboskap i ännu högre grad, i det att de endast märka och slagta. Renskötseln har således i dessa socknar urartat till en för lapparne privilegierad jagt. Betecknande för densamma äro den rike skogslappens i Dorsel, Arvidsjaur, ord: »renarne ha blifvit så konstiga nu för tiden, att man knappast kan komma dem inom skotthåll».

En del af dessa året om i vildhet gående massor af skogsren kommer, så snart Skellefteelfven blifvit isbelagd, tågande söderut och sammanblandas med Vesterbottens skogsrenar, hvilkas egare sedan under återstoden af vintern måste anstränga alla sina krafter för att söka hindra den sammanblandade massan att öfverskrida det efter hand genom snöfall föga hindrande jernvägsstängslet. De månader, under hvilka detta arbete varar, är dock i skogslappens tycke en gyllene tid, ty han får vara berusad så ofta han vill. Hjertlösa personer uppsöka och gifva honom spirituosa samt göra, under inflytande af hans rus, goda affärer med honom i renkött, dervid han alltid blir den som förlorar, men sällan den som beklagar sig, för det efterlängtade bränvinets skull.

Sedan detta lif varat till midten af april månad och hans arbete i renskötseln derunder i mer eller mindre grad misslyckats,

återvänder han hem, lemnande renarne att bäst de vilja följa efter. Emellertid drifvas dessa af instinkten efter hand tillbaka till sina gamla kalfningsplatser och befinna sig alltså till största delen i början af juni månad på de vidsträckta myrarna kring Gargåns källor på gränsen mellan Sorsele och Arjeplog, der de midsommartiden sammandrifvas, hvarefter de nyfödda kalfvarne märkas och Norrbottens skogsrenar fränskiljas och äntligen drifvas tillbaka norr om Skellefteelfven. Sedan detta skett, lemnas renarne åter i frihet, till dess slagttiden i slutet af september inträder och samma förfarande upprepas.

Att den jordbrukande befolkningen i trakter, der en sådan renskötsel bedrifves, skall hafva synnerlig olägenhet af densamma är gifvet. Men länets skogslappar äro tyvärr så godt som tvungna att åtminstone sommartiden låta sina renar gå i vildhet i följd deraf, att de genom nybyggesanläggningar förlorat hela bättre delen af den till sommarbete dugliga marken, myrarna; men då förhållandet är sådant och det otvifvelaktigt skulle befinnas vara onödigt bortkastade penningar att inlösa nybyggen till utvidgande af deras nuvarande betesmarker, enär de i allt för hög grad fått smak för den bofastes bekvämare lefnadssätt, till hvilket de, såsom af det anförda framgår, mer än till hälften öfvergått och hvarifrån de icke lära komma att till nomadlivet återvända, framställer sig den frågan, huruvida det ej vore bäst att, under den förutsättning att äfven skogsrenarne inom angränsande trakter af Norrbottens län aflägsnades från skogslandet, ju förr desto hellre söka förmå dem att helt och hållet öfvergifva renskötseln och lemna renarne i fjellapparnes vård.

En sådan utgång af saken vore i första hand önskvärd för de bofaste, som derigenom under sommaren blefve befriade från tramp och annan skadegörelse å sina egor. Den vore vidare önskvärd för våra egentliga nomader, fjellapparne, hvilka under nuvarande förhållanden lida stor skada af skogsrenarne, sommartiden genom deras ströftåg på fjellrenarnes vinterbetesmarker, der de förtrampa den torra renmossan, som på sådant sätt allt mera utrotas, och vintertiden i följd af skogsrenarnes vilda tillstånd, hvarigenom fjellapparnes hjordar förskingras, när de under färderna till och från kustlandet måste genomtåga skogslapparnes områden och komma i beröring med deras öfver allt i skogarna kringströfvande renar; och till sist vore icke minst önskvärdt för skogslapparne sjelfva, om de med understöd af den årliga afkastning, som deras renar gifve, kunde odeladt egna sina krafter åt jordbruk och bofastes andra göromål samt derunder vänja sina barn vid nyttigt arbete i stället för att, såsom nu sker, i sus och dus under lönlösa färder och strapatser för en handtering, som bland skogslapparne synes dömd till en snar undergång, uppfostra barnen till onyttiga dagdrifvare för hela deras framtid.

Genom någon ringa inlösen af mark ofvanom odlingsgränsen inom länet kommer utrymmet derstädes, som derigenom till hela sin vidd bättre kunde användas för renskötseln, otvifvelaktigt att äfven blifva tillräckligt för länets skogsrenar, som för närvarande torde uppgå till föga mer än 2,000 stycken; och borde en förändring i nu antydda riktning därför lätt vara utförbar genom tillämpning af bestämmelsen i § 28 mom. 2 af gällande lapplag, på grund af hvilken skogslapparne kunde förbjudas att sommartiden beta sina renar nedom odlingsgränsen, hvaremot bete anvisades dem ofvanför densamma, och då de troligen vid ett sådant förhållande hellre skulle öfvergifva renarne än sina hem, finge de öfverlemna dem i fjellapparnes vård och sjelfva

året om egna sig åt annat, mera lönande arbete, hvarigenom frågan om skogslapparne och deras renar otvifvelaktigt finge sin mest önskvärda lösning.»

Renskötseln har under nu ifrågavarande period gått betydligt tillbaka i följd af ogynsamma år. En särdeles ödesdiger tid i detta hänseende var hösten 1896, då lapparne i fjellen redan under senare delen af oktober månad öfverraskades af inemot två meter djup snö. Då renarne genom detta snötäcke icke kunde nå marken, blef det nödvändigt att med det snaraste drifva dem till nedre landet, men den färden blef för lapparne den sorgligaste i mannaminne. Ehuru de bjudit till att ordna allt på bästa vis, började renarne, som under en veckas tid vid hopsamlingen lidit brist på föda, snart att digna ned och dö af trötthet och hunger vid frammarschen genom den djupa snön; och när något tåg drog fram öfver en sjö, kunde man, såsom en gammal lapp berättat, vid en blick tillbaka se de stupade djuren ligga i rader som vid islossningen om våren fallna stickbuskar. På detta sätt beräknades det, att under denna flyttning en tredjedel af länets renar skulle hafva omkommit, och derpå följande år hafva på grund af ogynsamma betesförhållanden, om ej så ödesdiga, dock alla tagit sin tribut, med undantag af periodens sista år, som varit lyckligt för renskötseln.

Antalet af inom länet befintliga renar skulle enligt de sista, på grund af lapparnes uppgifter gjorda beräkningar uppgå till 16,239, men man torde i denna fråga komma sanningen ganska nära, om man antager detta antal endast vara ungefär två tredjedelar af det verkliga, som sålunda skulle belöpa sig till i rundt tal 24,000 stycken. Vigten af försåldt renkött kan beräknas till ungefär 15,000 kilogram, hvilket betingat ett pris af 70 å 80 öre per kilogram. Priset på renoxar har vexlat mellan 25 och 35 kronor och på renkor emellan 18 och 25 kronor.

C) **Husslöjden.** *Centralslöjdskolan* i Umeå har under hela femårsperioden varit i verksamhet efter samma plan som under många föregående år, dervid 14 lärlingar årligen åtnjutit undervisning i snickeri, svarfning, träsnideri, ritning m. m. Kurserna hafva varit tvååriga.

Utom vid ofvannämnda centralslöjdskola har slöjdundervisning inom länet meddelats vid med folkskolorna förenade *slöjdskolor*. Vid femårsperiodens början funnos inom länet 26 sådana för gossar, och vid periodens slut hade deras antal ökat till 48, hvarjemte 36 flickslöjdskolor tillkommit.

Hushållningssällskapets förvaltningsutskott har årligen utaf de medel, som staten, Landstinget och Hushållningssällskapet anvisat för husslöjdens befrämjande, förutom årliga underhållsbidrag till centralslöjdskolan och aflöning åt dess lärare samt den kringresande slöjdläraren, lemnat ett årligt bidrag af 75 kronor till hvarje gosslöjdskola och 20 kronor till hvarje flickslöjdskola.

Kostnaderna för husslöjdens befrämjande hafva under perioden varit i Hushållningssällskapets stat upptagna sålunda: år 1896 6,100 kr., år 1897 7,300 kr., år 1898 7,800 kr., år 1899 7,200 kr. och år 1900 8,920 kr.

En i Hushållningssällskapets tjänst anställd kringresande *slöjdundervisare* har under perioden varit i verksamhet inom olika delar af länet. Kurser för slöjdlärares utbildande hafva under perioden hållits vid centralslöjdskolan i Umeå åren 1896—1898 af statens slöjdinstruktörer, J. Wallander och W. Nor-

din, af hvilka den sistnämnde under åren 1899 och 1900 inspekterat länets slöjdsolor.

D) Skogshushållning och trävaruörelse. Med afseende på både omfattning och ekonomisk betydelse intaga bland de allmänna skogarna *kronoparkerna* främsta rummet. Deras fördelning å länets revir framgår af följande öfversigt:

Revir.	Antal.	Skogsmark. Hektar.	Impediment. Hektar.	S u m m a. Hektar.
Skellefteå	55	49,057·12	22,080·52	71,137·64
Norsjö	48	58,326·68	29,034·18	87,360·86
Burträsk	51	17,086·23	8,230·15	25,316·38
Degerfors	110	54,616·79	22,876·88	77,493·67
Norra Lycksele	25	161,156·06	113,442·93	274,598·99
Södra Lycksele	23	147,767·35	107,406·50	255,173·85
Fredrika	31	56,402·32	30,448·99	86,851·31
Åsele	55	176,995·07	83,477·91	260,472·98
Summa	398	721,407·62	416,998·06	1,138,405·68

Under femårsperioden har antalet ökat med 33 st. och arealen med 23,748·61 hektar, hvilken ökning framkallats deraf, att dels vid den fortskridande afvittringen nya kronoparker bildats, dels vissa förutvarande stockfångstskogar öfverförts till kronoparker, sedan aftal angående stockfångstens upphörande träffats med de sågverk, till hvilka privilegierna hört. Å de på sistnämnda sätt uppkomna kronoparker är den gröfre skogen afverkad, men i öfrigt är skogstillgången å kronoparkerna i allmänhet god, och å många finnes ännu ett betydande förråd af öfvermogna urskogstrakter, hvilka likväl efter hand minskas.

Försäljningen af virket från kronans skogar har till öfvervägande del skett å auktion inför Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande. Dervid har en fortsatt sträfvan iakttagits i syfte å ena sidan att så tidigt som möjligt på hösten verkställa försäljningen och å den andra att utsträcka anståndstiden för virkets liqviderande. Båda dessa förhållanden underlätta trävaruindustrien; en återverkan har varit skönjbar deri, att högre pris kunnat betalas för det utbudna virket. På såväl det försålda virkets mängd som ock på prisen har under de senare åren stormfällning af skog utöfvat ett mäktigt inflytande. Särskildt minnesvärda hafva i detta afseende höststormarna åren 1897 och 1899 varit, under hvilka inom flertalet revir mera

skog kullkastades än i mannaminne tillföre. Inom länets nordöstra delar, omfattande Skellefteå, Norsjö och Burträsk revir, voro stormarna år 1899 emellertid mindre våldsamma, hvarför skadorna å skogarna derstädes voro mindre betydande. Likväl ökades i följd af stormfällningen virkesförsäljningarna för åren 1898, 1899 och 1900 högst väsentligt, men som de vindfälda träden lågo kringspidda i skogarna och sålunda förorsakade större kostnader vid virkets tillvaratagande, blefvo prisen för detta virke relativt låga. Verkningarna härpå på medelprisen per träd utaf det inför Länsstyrelsen sålda virket äro ganska tydligt framträdande, ehuru trävaruprisen varit alltjemt stigande till och med år 1900. Dessa *medelpris* hafva nämligen inom de olika reviren varit följande:

Revir.	År 1896. Kr.	År 1897. Kr.	År 1898. Kr.	År 1899. Kr.	År 1900. Kr.
Skellefteå	2·70	1·19	2·97	3·71	3·12
Norsjö	3·67	2·48	3·15	3·38	4·70
Burträsk	2·09	1·38	1·35	1·59	1·60
Degerfors	2·79	3·00	2·79	2·52	1·99
Norra Lycksele	2·94	4·21	4·11	4·61	3·94
Södra Lycksele	2·83	2·47	3·67	3·37	2·21
Åsele	3·08	3·74	3·83	4·67	3·64
Fredrika	2·74	3·20	2·73	3·59	1·94

Undantagas Skellefteå, Norsjö och Burträsk revir, hvarest stormfällningen, som ofvan nämnts, varit ringa, äro medelprisen för år 1900 lägre än medeltalet för periodens fem år. Hänföras medelprisen till allenast å rot stående försålda träd, blifva de för länet följande: år 1896 2·87 kr., år 1897 3·28 kr., år 1898 3·16 kr., år 1899 3·82 kr. och år 1900 3·76 kr. Beräknas medelprisen per kubikmeter af allt såldt virke, blifva de för år 1896 3·31 kr., år 1897 3·87 kr., år 1898 3·29 kr., år 1899 3·68 kr. och år 1900 3·66 kr.

Den i förra femårsberättelsen antydda sammanslutning mellan sågverksegare för att vid köp af kronans virke minska konkurrensen anses fortfarande ega bestånd. Verkningarna härpå träffa hufvudsakligen virke från Skellefteå, Norsjö, Burträsk och Fredrika revir. Konkurrensen har varit störst inom Åsele och Norra Lycksele revir; de derstädes erhållna höga prisen äro likväl ej blott ett uttryck härpå utan bero äfven derpå, att saluvirket utgjorts af tall utaf större dimensioner.

Öfver *bruttoinkomsten af kronans skogar* enligt de uppgifter, som af vederbörande revirförvaltare afgifvits, lemnas redogörelse i *tabell E*.

Tab. E.

Bruttoinkomsten af kronans skogar i Vesterbottens län åren 1896—1900.

Revir.	År 1896.		År 1897.		År 1898.		År 1899.		År 1900.	
	Virkesmassa. Kub.-m.	Penningar. Kr.	Virkesmassa. Kub.-m.	Penningar. Kr.	Virkesmassa. Kub.-m.	Penningar. Kr.	Virkesmassa. Kub.-m.	Penningar. Kr.	Virkesmassa. Kub.-m.	Penningar. Kr.
Skellefteå	20,545·51	55,025·77	18,008·00	31,467·02	26,394·52	69,720·14	31,022·98	106,290·81	23,251·60	83,508·25
Norsjö	33,328·13	121,918·64	29,391·47	68,648·74	62,688·02	159,992·07	49,033·26	148,607·91	51,625·96	159,790·42
Burträsk	6,162·50	15,317·08	16,987·40	21,220·92	20,988·15	27,389·21	21,595·65	40,706·41	18,697·60	36,141·08
Degerfors	24,420·00	63,411·95	39,208·07	114,502·96	35,609·39	102,477·09	61,665·20	108,536·13	50,491·52	91,164·53
Fredrika	47,271·05	142,318·34	51,974·95	170,389·77	64,639·80	177,193·50	64,174·70	265,366·88	35,908·50	73,582·08
Åsele	56,935·55	212,297·34	75,061·26	336,308·86	111,303·54	467,100·81	122,239·40	644,214·16	160,222·53	850,855·73
Norra Lycksele	70,727·85	235,278·61	90,336·72	386,453·50	95,661·60	341,838·07	127,350·12	484,312·00	129,550·74	637,608·20
Södra Lycksele	86,608·14	298,637·03	121,501·68	393,359·96	202,025·42	690,883·26	211,230·60	736,968·46	280,097·21	808,795·99
Summa	345,998·73	1,144,204·76	442,469·55	1,522,351·73	619,310·44	2,036,594·15	688,311·91	2,535,002·76	749,845·66	2,741,446·28

Sammanlagda afverkningsbeloppet å statens skogar inom länet för åren 1896—1900 uppgår till 2,845,936³⁹ kub.-m., som inbragt 9,979,599 kr. 68 öre, utgörande i medeltal per år 569,187²⁶ kub.-m. och 1,995,919 kr. 94 öre.

Den högst betydande ökning i afverkningsbeloppet, som under de angifna åren egt rum, har hufvudsakligen framkallats deraf, att de vindfälda träden snarast möjligt tillvaratagits, på det att de icke skulle dessförinnan taga skada. Detta syfte har likväl icke till fullo ernåtts, utan i följd af bristande tillgång på arbetskraft kvarlägo vindfallen till icke oväsentligt antal inom vissa revir vid 1900 års utgång och blefvo sålunda mer eller mindre behäftade med blåyta. Ehuru de ordinarie afverkningsbeloppen under den tid de vindfälda träden tillvaratagits i afsevärd grad minskats, har man icke kunnat undvika, att de uttagna beloppen öfverstiga de för skogarna normala och alltså innebära öfverafverkning. Beräknad per år och hektar produktiv skogsmark, utgör *skogarnas afkastning*:

År 1896	i kubikmeter	0.48,	i penningar	1.58	kronor.
» 1897	»	0.61	»	2.10	»
» 1898	»	0.85	»	2.82	»
» 1899	»	0.95	»	3.52	»
» 1900	»	1.04	»	3.80	»

Medeltalet för de angifna åren utgör 0.79 kub.-m. och 2.77 kr. Med visshet kan man ännu icke angifva den för kronans skogar normala medeltalssiffran för afverkad kubikmassa per år och hektar produktiv skogsmark, men hittills gjorda indelningar antyda, att den icke torde öfverstiga 0.60 kub.-m.

Förutom det virke, för hvilket i det föregående redogjorts, har ett relativt ringa belopp å statens skogar *åverkats*. För samtliga fem åren uppgick det nämligen till allenast 18,717⁵ kub.-m., hvaraf större delen åverkats inom ett enda revir, Skellefteå. Inom samma revir visa både de åverkade virkesbeloppen och de anhängiggjorda åverkansmålens antal, att tillgreppen af skogsalster blifva allt mindre vanliga.

I mån som tillgängliga arbetskrafter vid skogsstaten det medgifvit, hafva arbeten till *skogshushållningens höjande* utförts. Under perioden hafva sålunda upprättade taxationsplaner kunnat fastställas för 40 kronoparker med en sammanlagd areal af 222,626²⁴ hektar. Skogsodling, dels fullständig, dels hjulpkultur, har införts å sammanlagdt 1,485 hektar för en kostnad af 16,240 kr.

Af än större betydelse äro de torrlägningsarbeten, som under perioden utförts å försumpade skogsmarker inom kronoparkerna. I mindre skala hafva sådana arbeten pågått sedan längre tid tillbaka och utförts genom revirförvaltarnes försorg. För dylika mindre dikningsföretag hafva under åren 1896—1900 disponerats 13,511 kr. Från och med år 1898 hafva dylika arbeten bedrivits i större skala och på mera planmessigt sätt, i det att genom därför särskildt anställda extra tjänstemän fullständiga afdikningsplaner, grundade på mätningar och avvägningar, upprättats för därför lämpliga myrtrakter och andra vattensjuka delar af skogsmarken. De sålunda bestämda arbetena hafva utförts på ackord. Sammanlagda kostnaden för dessa större dikningsarbeten uppgår till 46,902 kr., hvaraf allenast under år 1900 28,483 kr.

Inom samtliga revir förekomma odisponerade *kronoöfverlopps-*marker till ett sammanlagdt antal af 31 stycken med 25,865⁷⁵

hektars ytvidd, hvaraf 17,579⁹³ hektar utgöras af impediment och allenast 8,285⁵² hektar af skogbärande mark.

Staten tillhörande *domänskogar* utgöra 4 stycken med 546⁰³ hektars ytvidd.

Utbrutna *stockfångstskogar* utgjorde vid 1900 års slut 41 stycken, omfattande 32,178⁰⁵ hektar. För de flesta af dessa voro likväl aftal träffade om stockfångstens upphörande, men den tid, under hvilken de privilegierade sågverken å dem ännu hade uteslutande rätt till utsyning, var icke tilländalupen.

Till *ecklesiastika boställen* höra 36 skogar med en sammanlagd ytvidd af 17,380⁹⁵ hektar. De mest betydande af dessa äro belägna inom Åsele, Lycksele och Fredrika revir. Under perioden hafva för 16 af dessa skogar, omfattande 10,295⁷⁴ hektar, upprättade hushållningsplaner blifvit fastställda.

Såsom allmänna skogar upptagas jemväl *nybyggens* och *kronohemmans skogar*, hvilka utgöra 227 stycken med en areal af 176,886⁸⁸ hektar. I länets kustland hafva de ringa omfattning. Inom lappmarkerna, synnerligast i Åsele och södra Lycksele revir, äro de deremot af betydande ytvidd. I mån som för nybyggena föreskrifna odlings- och byggnadsskyldigheter fullgjorts och som kronohemman skatteköpas, öfvergå de till rena privatskogar, i regeln med inskränkt dispositionsrätt till skogen.

Länets *privatskogar* äro väsentligt olika å ena sidan inom Lappmarken och å den andra inom kustlandet.

Privatskogarna inom *Lappmarken* äro i allmänhet underkastade bestämmelserna i Eders Kungl. Maj:ts nådiga stadga om afvittring i Vesterbottens och Norrbottens län den 30 maj 1873 § 8, jemlikt hvilka hemmansegarne må dels utan utsyning till husbehof hemta nödigt virke, dels ock efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjensteman fritt taga eller försälja hvad derutöfver kan med bevarande för framtiden af skogens bestånd årligen afverkas. Med afscende härfpå hafva under femårsperioden, i öfverensstämmelse med Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 26 januari 1894 angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket och Kungl. Domänstyrelsens reglementariska föreskrifter rörande skogsstatens tjänsteförvaltning den 2 december 1895, utsyningarna å de flesta hithörande skogar planmessigt ordnats. För de afvittrade skogarna äro afverkningsberäkningar upprättade, grundade dels å trädräkning, dels å taxering, hvarvid skilts på friska, öfvermogna samt skadade träd. De två senare gruppernas träd afverkas i främsta rummet, hvarvid vanligen inträffar, att afverkningsbeloppet under några år blir större än det för skogen normala. Denna öfverafverkning har ansetts stå i full öfverensstämmelse med § 58 af ofvan åberopade nådiga förordning den 26 januari 1894, hvarest i fråga om uthållighetsbruket göres det tillägg, »att fullmogen skog icke så länge må sparas, att den af ålder eller eljest tager skada». Utsyningen verkställs för tre år i sänder på det sätt, att den i regeln afser utsyningsåret och två följande år. Allenast i de särskilda fall, då Eders Kungl. Maj:t på derom gjord ansökan täckts medgifva, att utsyning fått utföras på en gång för mera än tre år, har en större regulier förskottsafverkning skett. I det föregående omförmälda stormar hafva dock framkallat irregulier förskottsafverkning. Härvid har ock ofta inträffat, att ehuru de vindfälda träden under den rubrik ingått i afverkningsberäkningen, att de vore att hänföra till det ordinarie afverkningsförrådet, en större eller mindre del af berörda träd fått uttagas såsom extra afverkning, emedan beloppet öfverstigit hvad

som jemlikt afverkningsberäkningen kunnat hänföras till utsyningsåret och två följande år. Följden häraf har sålunda blifvit en nödtvungen öfverafverkning, likväl oftast icke större, än att de verkställda afverkningsberäkningarna kunnat dels med, dels utan jemkningar bibehållas.

Äfven om, på grund af hvad nyss anförts, virkesförrådet å många lappmarkshemman under perioden nedbragts, kan man likväl säga, att dessa skogar äro väl bevarade. Den öfverafverkning som skett har utförts i skogsvårdens intresse och i regeln på samma sätt som å kronöfverloppsmarker och kronomarker, med hvilka Lappmarkens privatskogar uti förordningen den 26 januari 1894 med afseende på uthållighetsbruk likställas. I mån som statens skogspersonal af extra tjänstemän under perioden ökats, har ock större omsorg kunnat vid utsyningsförrättningarna egnas här ifrågavarande skogar. Likväl anses det vara ett önskemål, att i sauband med revirdelning ett tillräckligt stort antal ordinarie skogstjänstemän anställas, på det att likformighet må kunna iakttagas vid utsyningsförrättningarna, hvilket mål möter afsevärda svårigheter, då extra tjänstemän i stor utsträckning måste användas, enär de icke blifva i tillräcklig grad stationära.

Inom Lappmarken finnas fyra hemman, belägna i Åsele socken och omfattande tillsammans 1,588⁶⁹ hektar, hvilka afvittrats förr, än nu gällande afvittringsstadga börjat tillämpas. Till dessa hemman hörande skogar äro de enda privatskogar i länet, i hvilka afverkningsrätten är fullkomligt fri. Ett af dem har ganska god skogstillgång; de tre öfriga äro starkt öfverafverkade, synnerligast ett, hvarest nästan all timmerduglig skog uthuggits.

Beträffande privatskogarna i länets *kustland* kunna två grupper särskiljas. Den ena omfattar sådana hemman, hvilka äro underkastade bestämmelserna i Eders Kungl. Maj:ts nådiga förordning den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkommit af nybyggen, hvilka efter sistnämnda dag upplåtits, eller af sådana äldre nybyggen, för hvilka byggnads- och odlingskyldigheter icke blifvit behörigen fullgjorda. Antalet af dessa hemman utgjorde vid periodens slut 209 stycken med en areal af 145,727³³ hektar. Innehållet af för dem gällande bestämmelser öfverensstämmer med hvad ofvan anförts om Lappmarkens skogar. Jemväl utsyning och afverkning hafva i dem efter enahanda grunder utförts. Öfvermogen och skadad skog har emellertid å dessa hemman i regel hunnit afverkas, i följd hvaraf virkesförrådet ofta är mindre än å lappmarksskogarna.

Den andra och större gruppen utgöres af kustlandets återstående privatskogar, å hvilka kungl. förordningen den 19 mars 1888 angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog eger tillämpning. Vid periodens utgång hade 18 år förflutit sedan dessa skogar ställes under *dimensionslagens* bestämmelser. I allmänhet är denna tidrymd för ringa för att med visshet kunna angifva nyssberörda förordnings eller den s. k. »dimensionslagens» verkningar vare sig på skogsförrådets bevarande eller på skogsvården. I många fall torde man likväl kunna leda i bevis, att hemman, som vid den tid, då dimensionslagen först blef för dem gällande, hade sparad skogstillgång af mogen skog, derefter i full öfverensstämmelse med berörda förordnings bestämmelser fått skogsförrådet så reduceradt, att fullmåliga träd förekomma endast enstaka. För-

hållandet framträder mest i ögonen fallande, der skogsbestånden varit gamla, vare sig de utgjorts af tall, gran eller bådadera trädslagen, ty här kvarstår endast ett glest bestånd af förut undertryckta träd, som i allmänhet icke äro lämpliga eller ens dugliga till fröträd, och föryngringen är vanligen icke tillfredsställande. De medelålders skogarna hafva blifvit utglesnade, dock icke mera, än att de utveckla sig ganska nöjaktigt. Bäst skyddade äro de yngre bestånden, hvilkas bevarande förordningen ock i främsta rummet afsett. Men härvid må emellertid anmärkas, att dimensionslagen icke afsett annat än att förekomma export af smärre virke — försågadt eller i annan form — i följd hvaraf invid länets städer och andra mera befolkade platser skogarna blifvit starkt anlitade för traktens husbehof af byggnadsvirke och vedbrand. Såsom ett lyckligt förhållande i fråga om sådan stark afverkning har anmärkts, att den mera synes gynna föryngringen än en dimensionsblädning. Der dugliga fröträd funnits i närheten, har i regel ganska god återväxt uppkommit efter föregående stark afverkning. Då allenast genom dimensionsblädning ett sådant resultat icke kan ernås, har under de senare åren i stigande grad utsyning jemlikt § 3 af ofvan återopade nådiga förordning den 19 mars 1888 blifvit utförd. Beloppet af sålunda utsynadt undermåligt virke omfattade år 1896 723,593 träd, år 1897 1,051,633 träd, år 1898 1,173,016 träd, år 1899 1,856,667 träd och år 1900 1,293,774 träd. I många fall har vid denna utsyning visat sig, att afverkningen mindre afsett skogens föryngring och vård än den vinst skogsegaren kunnat bereda sig. Det har till och med i vissa fall förekommit, att vid afverkning efter stämpling på grund af nyssnämnda § de träd, som vid stämplingen med omsorg sparats för att kvarstå såsom fröträd, olofligen medtagits samtidigt med de stämplade träden, hvarigenom stämplingens ändamål omintetgjorts, så framt utsyningstrakten icke varit af så ringa omfattning, att det afverkade området kunnat mottaga sjelfsådd från angränsande skog. Sådana exempel utgöra emellertid klara bevis för, att ögonblickets vinning, om än ringa, ofta skattas högre än skogens föryngring.

Emellertid kunna i fråga om dessa utsyningar jemväl i många fall bättre bevekelsegrunder visa sig vara ledande. Härvid synes såsom regel gälla, att den, som bäst inser betydelsen af dylika afverkningar, äfven främst söker tillförsäkra sina skogar dermed afsedt gagn. Såsom föregångsmän kunna derföre betecknas de skogsegare, som för *vården af sina skogar* anställt personer med forstlig bildning. Under det gångna qvinqvenniet har sådan åtgärd vidtagits af de flesta större skogsegarne inom länet. Vid 1900 års slut hade åtminstone 10 skogsegande sagsverksbolag skogsförvaltare med fackkunskap. I allmänhet är det härvid en från Skogsinstitutets högre kurs utexaminerad person, som stälts i spetsen för skogsförvaltningen, och i vissa fall har denne till sitt förfogande såsom biträden en eller flere personer, som genomgått Skogsinstitutets lägre kurs. Under sådana förhållanden är det ej blott afverkningens ordnande på ett klokt sätt, som eftersträfvast, utan äfven andra delar af skogshushållningen, som vinna beaktande. Sålunda äro i åtminstone tre af dessa större skogsegares skogar indelningsplaner under arbete, och tre af dem verka tillika för torrläggning af försumpade skogsmarker, hvarjemte skogskultur i vissa fall utförts.

Skuggsidan af dessa större skogsegares verksamhet, hvilken redan i förra femårsberättelsen antydts, har fortfarande på enahanda sätt gjort sig gällande, i det att ett ökadt antal hem-

mansskogar af dem förvärfvats. I flere fall har detta skett genom tillämpning af egostyckningslagen, då hemmansegaren åtminstone till någon tid qvarsitter såsom egare af den odlade jorden men i saknad af det ekonomiska stöd, som tillföre ansetts nödigt för hans existens och i öfverensstämmelse med hvilket åskådningssätt skogsområdet vid afvittringen tilldelats hemmanet.

Jemväl ett annat mindre gynnsamt förhållande rörande flertalet af de större skogsegarne inom länet torde ej böra lemnas obeaktadt. För länet är nämligen betecknande, att de flesta större skogsegarne äro å annan ort bosatta. De bolag, som ega skogar utefter Ångermanelfvens flodområde inom Lappmarken, tillhöra Hernösands distrikt. Utefter länets kust verksamma bolag, räknadt från söder till och med Ume elfs område, tillhöra äfven i regel Vesternorrlands län, och allenast ett af dessa bolag torde kunna betecknas såsom fullt tillhörande Vesterbottens län. Här af följer, att affärsvinsten delvis drages från sistnämnda län; men å andra sidan torde icke böra förbises, att den verksamhet, som dessa för länet mer eller mindre främmande bolag utföva, varit af betydelse för orten. Främst är härvid att anteckna den prisstegring å länets skogsprodukter, som härigenom framkallats och hvilken kommit länets skogsegare till godo. En sådan prisstegring gör sig jemväl gällande derigenom, att virke här uppköpes för att transporteras till annan ort och der förarbetas. På sådant sätt undandrages emellertid detta län icke blott affärsvinsten utan och en del af arbetsförtjensten vid virkets tillredning och förädling.

De större sågverken inom länet och dessas verksamhet under perioden framgår af tabell F.

Af den försägade timmermängden uppgifvas hafva från Finland tillförts länet 835,737 timmer, af hvilka 268,459 försågats vid Brännfors samt 567,278 vid Ytterstfors och Furuögrund. Från Norrbottens län hafva jemlikt inkomna uppgifter tillförts länet 2,228,071 timmer eller i medeltal per år 445,614 st. Med visshet är likväl timmertillförseln från Norrbottens län något större än den nyss angifna, enär i flottningföreningarnas uppgifter härom icke ingår den timmermängd, som från sistnämnda län tillförts Laiselfven. Äfven i öfrigt äro hithörande uppgifter ofullständiga.

En öfersigt rörande de från flottningföreningarna erhållna uppgifter om framflottadt timmer meddelas i tabell G (sid. 21).

I fråga om den timmermängd, som från detta län tillförts annat län för försågning derstädes, saknas nödiga uppgifter. Allenast rörande den del af detta timmer, som flottats i Ångermanelfven och dess bivatten, hafva noggranna uppgifter erhållits, utvisande en summa för perioden af 3,789,825 timmer eller i medeltal per år 757,965 timmer, som från Vesterbottens län tillförts Vesternorrlands. Den timmermängd, som från Vesternorrlands län tillförts detta län — hufvudsakligen för försågning vid Mo — är deremot ej känd. Huru värdefull en utredning rörande den timmermängd, som länets skogar under femårsperioden lemnat, än skulle varit, kan likväl en sådan med nu tillgängliga uppgifter icke verkställas.

Till utlandet utförda trävaror från Vesterbottens län hafva jemlikt uppgifter från länets tullkammare uppgått till de i tabell H (sid. 21) uppgifna belopp.

Denna tabell erbjuder flere synpunkter af intresse. Slutsummorna visa, att medeltalssiffran för hela exporten öfverskri-

Tab. F.

Vid sågverken i Vesterbottens län försägd antal timmer åren 1896—1900.

Sågverk.	Egare.	Antal rammar.		Summa för åren 1896—1900.		Kubikmeter försägd virke per sågtimmer.	Antal arbetare.
		Dabbla.	Enkla.	Antal försägd timmer.	Tillverkning i kubikmeter.		
Sandvik	Sandviks ångsågsaktiebolag	—	10	2,334,113	277,422	0·119	203
Holmsund	Holmsunds aktiebolag	—	7	1,317,760	207,380	0·157	325
Obbola	Obbola ångsågsaktiebolag	2	6	1,478,167	235,669	0·159	250
Hörnefors	Hörneå aktiebolag	—	3	945,000	81,034	0·086	110
Rundvik	Nordmalings ångsågsaktiebolag	—	7	1,309,964	177,800	0·136	139
Mo	Mo och Domsjö aktiebolag	—	12	2,781,900	345,473	0·124	300
Robertsfors	Aktiebolaget Robertsfors	—	5	1,475,298	130,220	0·088	230
Klemensnäs	Skellefteå aktiebolag	—	4	875,000	97,540	0·110	150
Örviken	Örvikens aktiebolag	—	6	659,188	119,730	0·181	186
Nyhamn	Sidenmark & Co	1	1	555,345	52,130	0·094	85
Bure	Bure aktiebolag	—	5	1,665,974	225,475	0·140	250
Lejonström	A. Markstedt & Söner	2	—	350,000	42,000	0·120	60
Sävenäs	»	—	4	950,000	104,500	0·110	140
Björnsholmen	»	—	4	600,000	66,000	0·110	90
Halsögrund	Halsögrundens ångsågsaktiebolag	—	2	145,850	24,590	0·176	75
Ytterstfors och Furuögrund	Ytterstfors trävaruaktiebolag	—	11	1,503,464	278,500	0·185	370
Brännfors	Aktiebolaget Storfors	2	4	1,193,609	170,000	0·145	115
	Summa	7	91	20,140,632	2,635,463	0·131	3,078

¹⁾ I denna timmermängd ingå 66,277 timmer, som för aktiebolaget Robertsfors försågats vid Dalkarlså sågverk.

dits allenast under år 1899, då utförseln var exceptionellt stor. Under följande år, som i fråga om prisen varit ett af världsmarknadens allra bästa, nedsjönk likväl exporten till lägre belopp än under de tre föregående åren, till stor del i följd deraf, att brädgårdarnas förråd under skeppningsåret 1899 i högre grad än vanligt slutsåts. Englands konsumtion hade jemväl börjat minskas under dess krig i Sydafrika. Jemföras här ifrågasvarande slutsummor med motsvarande summa för hela landets export, så visar sig utförseln från Vesterbottens län utgöra i medeltal en elftedel af hela rikets. För år 1899 uppgår den dock till närmare en tiondedel af landets utförsel.

Förhållandet blir emellertid ett annat, om de skilda varuslagen af detta läns virkesexport jemföras med motsvarande summor för riket i dess helhet. Vigtigast synes härvid vara, att länets utförsel af plankor och battens uppgår till omkring en åttendedel af rikets, hvilket höga tal är ett uttryck för denna landsdels — särskildt Lappmarkens — sparade tillgång på groft virke. Att härifrån exporterad kvantitet af grufstolpar utgör allenast omkring en femtiondedel af rikets, är en direkt följd af dimensionslagen. Ett glädjande förhållande är, att länets tillverkning af hyflade bräder visar starkt stigande tendens, enär detta innebär en intensivare tillverkning och större användning af arbetskraft. Det är två af exportörerna i Umeå distrikt, som i detta afseende äro föregångsmän.

Ett öfverslag på grund af derom erhållna uppgifter angående försäljningssumman för länets exportvirke har gifvit vid handen, att medeltalssiffran för den period, denna berättelse omfattar, utgör omkring 13 millioner kronor. Den del häraf, som tillfallit länets befolkning, utgöres af skogsvärdet af det timmer, som härstammar från skogar tillhörande länets befolkning, arbetslöner dels för huggning och drifning af virke från länet, dels för flottning af virke i länets flottleder samt dels för sågnings-, brädgårds- samt lastningsarbete af exportvirket. Härtill kommer administrationen, utgörande löner och arvoden till tjänstemän och förmän inom trävaruindustrien. Deremot bortgår från länet skogsvärdet af virke från skogar, hvilkas egare

Tab. G. Af flottningsföreningar framflottadt antal timmer, åren 1896—1900.

Vattendrag.	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.	Summa.
Åby elf . . .	146,597	119,427	109,875	95,824	116,500	588,223
Byske » . . .	465,653	333,167	366,341	367,861	376,756	1,909,778
Kåge » . . .	219,928	180,846	173,820	225,496	257,908	1,057,998
Skellefteå » . . .	1,351,684	1,343,564	1,196,319	1,262,111	1,582,210	6,735,888
Bure » . . .	115,315	74,268	232,233	114,320	141,513	677,649
Rickleån . . .	241,108	224,974	280,407	290,831	359,021	1,396,341
Dalkarlsån . . .	22,092	22,092	22,093	—	—	66,277
Säfvarelfven . . .	102,368	115,184	110,823	142,756	171,768	642,899
Uman och Vindeln	872,830	1,229,712	1,353,910	1,313,588	1,867,395	6,637,435
Hörneån . . .	79,561	73,567	153,954	104,115	120,472	531,669
Öre elf . . .	—	451,685	450,140	450,140	491,728	1,843,693
Lögdeån . . .	178,555	182,594	207,091	162,638	164,191	895,069
Summa	3,795,691	4,351,080	4,657,006	4,529,680	5,649,462	22,982,919

icke tillhöra länsbefolkningen, samt större delen af affärsvinsten, enär flertalet af de störro affärsidkarne äro bosatta utom länet.

Bland binärningar, härflytande från skogarna, har för detta län *tjärbränningen* fortfarande rätt stor betydelse, och Umeå är alltjemt hufvudorten för Sveriges tjärexport. Vid denna industri finna ofta äldre och mindre arbetsföra personer sysselsättning, och arbetet är i hufvudsak förlagdt till den del af höst och vår, då andra göromål icke äro brädskande.

Tjärbränningen eger hufvudsakligen rum i öppna tjärdalar, ehuruval äfven en tjärfabrik blifvit inom länet anlagd. Den producerade tjäran, hvars saluvärde till största delen är nettoinkomst för länets fattigare befolkning, enär råmaterialet, tjärstubbarna, der afgäld för dem erlägges, betingar ett mycket ringa pris, förbrukas delvis inom landet, medan hufvudsumman exporteras. Utförseln utgjorde år 1896 1,640,644 kg., år 1897 3,482,985 kg., år 1898 2,340,651 kg., år 1899 1,439,252 kg. samt år 1900 1,899,826 eller i medeltal pr år 2,160,672 kg., motsvarande ett medelvärde af 237,673 kr. 92 öre.

Tab. H. Från Vesterbottens län exporterade skogsalsår under åren 1896—1900.

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.	Summa.
	Kubikmeter.	Kubikmeter.	Kubikmeter.	Kubikmeter.	Kubikmeter.	Kubikmeter.
<i>Umeå tullkammaredistrikt.</i>						
Plankor och battens	153,896	163,200	154,825	165,787	132,872	770,580
Bräder	93,832	102,629	99,333	93,091	81,497	470,382
D:o hyflade	11,747	7,915	12,031	28,273	38,079	98,045
Bräd- och plankstump	30,527	26,938	42,081	36,089	32,251	167,886
Stälfver	2,975	3,512	2,230	3,411	8,843	20,971
Läkten och ribbor	967	4,875	3,709	6,578	5,892	22,021
Grufstolpar (pitprops)	203	2,701	599	4,032	2,401	9,936
Bjelkar och sparrar	7,766	6,083	3,471	3,654	2,495	23,469
Timmer och spiror	9,315	1,610	2,187	2,885	784	16,781
Ved	—	379	906	1,917	930	4,132
<i>Skellefteå tullkammaredistrikt.</i>						
Plankor och battens	142,246	169,343	161,794	180,192	160,144	813,719
Bräder	54,853	62,732	53,916	63,872	55,381	290,754
D:o hyflade	285	436	—	—	—	721
Bräd- och plankstump	15,535	18,972	26,665	22,355	29,260	112,787
Stälfver	2,651	1,700	1,358	1,098	1,243	8,050
Ribbor	847	2,819	4,014	4,490	2,464	14,634
Bjelkar och sparrar	46,993	33,898	37,020	52,724	47,755	218,390
Timmer och spiror	1,883	1,909	230	—	—	4,022
Summa	576,521	611,651	606,369	670,448	602,291	3,067,280
Medeltal per år	—	—	—	—	—	613,456

Kolningen har fått ökad betydelse, sedan till förbrukning vid mellersta landets jernverk kol börjat uppköpas vid jernvägsstationerna utefter norra stambanan ända upp i Degerfors socken. Det var emellertid först år 1899, då kolprisen stigit abnormt högt, som denna kolning började bedrivas i större omfattning. Den inom länet tillverkade kvantiteten skogskol är likväl afsevärdt mindre än den, som produceras af sågaffall vid sågverken. Hela koltillverkningen kan i medeltal pr år under femårsperioden beräknas utgöra 120,000 stigar, hvaraf allenast en mindre del förbrukats inom länet.

E) Rofdjurs utdödande, jagtvård m. m. Inom länet förekommande *rofdjur* äro björn, varg, lo, järf, räf, mård och utter.

Björnen finnes för närvarande nästan uteslutande i länets fjelltrakter. Endast mera sällan uppträder han i det egentliga skogslandet. Den skada, som han förorsakar genom dödande af hemdjur, blir därför jembförelsevis ringa. I fjelltrakterna uppehåller sig äfven vargen företrädesvis. Han följer dock ofta under snörika vintrar lapparnes renhjordar, som i honom hafva en af sina svåraste fiender. Under dylika vandringar förirrar han sig någon gång ända ned till kusten. Så hafva under femårsperioden tvenne vargar dödats i närheten af Nordmalings kyrkoplats. Förutom i vargen hafva renarne sin farligaste fiende i järfven, hvilken liksom vargen följer renhjordarna på deras vandringar från och till fjellen. Någon systematisk jagt eller utrotningskrig mot dessa rofdjur kan man näppeligen säga bedrivas. Då de alltför närgånget tränga sig in på renhjordarna, förföljas de visserligen af lapparne, men detta tillfälliga jagande kan gifvetvis ej lemna samma resultat, som om ansträngningarna riktade sig på ett systematiskt uppsökande af synnerligast vargarnes lyor och dödandet af deras ungar.

Lodjuret förekommer endast sällsynt i länet och har veterligen endast ett par gånger under perioden iakttagits i Åsele och Lycksele socknar. Räfven förekommer deremot allmänt öfver hela länet. Den skada, som han förorsakar, är ringa i jembförelse med den, som han åstadkommer i södra delarna af landet, der han till och med angriper får. För det matnyttiga villebrådet är han dock ett svårt skadedjur. Under de två senaste åren har mården uppträdt temligen talrikt, synnerligast i södra delarna af Lappmarken. Uttern förekommer sparsamt öfver hela länet.

De mest bemärkelsevärda siffrorna för länet i fråga om rofdjurens dödande har Lappmarksfögderiet att uppvisa. Antalet inom nämnda fögderi dödade skadedjur för perioden i dess helhet har utgjort: 6 björnar, 61 vargar, 8 lodjur, 166 järfvar, 1,602 räfvar, 33 örnar, 669 ufvar, 374 hökar och 32 uttrar; och har antalet husdjur, som dödats af rofdjur inom samma område, för femårsperioden uppgått till 380 får, 1 nötkreatur, 3 getter, 4,440 renar och 537 fjäderfä.

Några särskilda åtgärder för rofdjurs utdödande i form af utfästade *premier* eller dylikt hafva ej från vare sig Landstingets eller Hushållningssällskapets sida vidtagits. Deremot hafva båda dessa korporationer hvar för sig anslagit för hvardera af åren 1900, 1901 och 1902 600 kronor att utgå såsom premier för dödande af sjel, dervid i enlighet med kungl. kungörelsen den 28 maj 1897 premien för hvarje dödad sjel bestämts till 3 kronor.

Genom kungl. kungörelsen den 15 mars 1895 blef all jagt å *elg* inom länet förbjuden till den 1 september 1900. Vid 1899 års landsting väcktes af enskild motionär förslag om ytterligare totalförbud för all *elg* intill den 1 september 1905, men Landstingets underdåniga hemställan i dylikt syfte blef ej af Eders Kungl. Maj:t bifallen. Genom kungl. kungörelsen den 27 april 1900 blef emellertid den för större delen af landet tillåtna jagttiden från och med den 1 till och med den 15 september för detta län inskränkt till tiden från och med den 9 till och med den 15 september, hvarjemte allt dödande af årskalfvar förbjöds.

Beträffande elgens förekomst kan sägas, att den i flere trakter af länet; synnerligast inom öfre lappmarkssocknarna, är temligen allmän. Han utsättes dock för en hänsynlös jagt och detta i vissa trakter äfven under tider, då jagt å *elg* är förbjuden. Så har inom Lappmarksfögderiet 21 personer under nu ifrågavarande period blifvit för oloflig *elgjagt* fällda att böta sammanlagdt 3,175 kr., hvarjemte under samma tidsperiod 13 personer dömts att för olofligt innehaf af *elgkött*, *forsling* och *försäljning* af detsamma böta tillhopa 930 kr.

Ehuru det förbud mot användande utom Lappmarken af *giller* eller *snaror*, som utfärdades genom kungl. kungörelsen den 15 mars 1895, nu varit gällande en hel femårsperiod, kan man dock knappast säga, att användandet af dylika fångstmedel i nämnvärd mån inskränkts. Orsaken till detta förhållande torde få sökas i tvenne omständigheter. Dels är det en känd sak, att skogsbon i allmänhet bär ringa aktning för lagar, som röra jagt, dels måste man tyvärr konstatera, att personer, af hvilkas samhällsställning man kunde hafva anledning antaga, att de skulle ställa sig laga föreskrifter till efterriktelse, uppköpa snaradt villebråd med full vetskap om det oriktiga i ett dylikt handlingssätt. Så länge dylikt oskick, som på grund af sjelfva sakens natur är svårt att lagligen styrka, fortgår, kan man svårigen begära, att allmogemannen skall inse det orätta i sitt beteende.

Genom kungl. kungörelsen den 26 mars 1897 har Eders Kungl. Maj:t utfärdat förbud mot jagt inom länet å knipa, svärta, alfogel samt andra *dykänder* med undantag af ejder under tiden från och med den 16 mars till och med den 31 juli; och har genom detta förbud ett välbehöfligt skydd kommit detta jagtbara vilda till del.

Jagt bedrivnes ganska allmänt öfver hela länet. Föremål för densamma äro vanligen hare, skogs- och sjöfogel. Som näring torde jagten numera kunna sägas sakna betydelse, med undantag för de öfre delarna af Lappmarken, der ripfångsten ännu kan anses lemna ett temligen betydande bidrag till de familjers underhåll, som dermed syssla. Jagten öfvergår allt mera till att blifva en omtyckt sport, och härmed följer äfven ett rationellare bedrivande af densamma. Jagtarrenden hafva också blifvit allt vanligare, och ehuru för närvarande inga så betydliga belopp erläggas för jagtupplåtelse som längre söderut, så visa de dock stigande tendens och torde därför i en ej alltför långt aflägsen framtid komma att lemna jordegarna en rätt afsevärd inkomst. På detta sätt kan jagten ånyo blifva af betydelse för dessa.

Inom länet finnes en afdelning af Svenska jägarförbundet, *Vesterbottens läns jagtvårdsförening*, men dess verksamhet har under femårsperioden legat nere. En ifrågasatt reorganisation

af föreningen och ett uppvaknad lifligare intresse för jagten låta förmoda, att dess verksamhet under kommande femårsperiod skall kunna blifva af någon betydelse för jagtvårdens höjande inom länet.

F) Bergs- och brukshandringen. Någon *malmbrytning* har hvarken under närmast föregående ej heller under nu ifrågavarande period egt rum inom länet. De små malmkvantiteter, som möjligen erhållits vid försöksarbeten eller s. k. försvarsarbeten å några få inmutade mineralfyndigheter, sakna nämligen afsevärd betydelse. Någon grufbrytning i egentlig mening eller i någon större skala förekommer ej, och synes intresset för grufhandteringen vara ringa, åtminstone att döma efter det antal mutsedlar, som under perioden blifvit utfärdade för mineralfyndigheter inom länet. Dessa hafva nämligen endast utgjort å förut ej inmutade fyndigheter 3 för jernmalm, 1 för bly- och silfvermalm och 2 för kopparmalm, eller tillhopa 6 för perioden i dess helhet, samt å förut inmutade fyndigheter 9 för jernmalm, 2 för bly- och silfvermalm, 2 för nickelmalm och 1 för grafit, eller sammanlagdt 14.

Af de tvenne *masugnar*, som numera finnas inom länet, har ingen varit i verksamhet under perioden.

Gjuterirörelse, som drifvits i samband med bergverk, har under perioden utöfvats endast på ett ställe inom länet, nämligen vid Robertsfors bruk, och detta endast under åren 1896—1898; och har derstädes tillverkats det belopp, som oförmäles i nedanstående öfversigt:

	Kg.	Värde i kr.
År 1896	33,447	6,002
» 1897	62,257	10,584
» 1898	82,446	13,191
Summa	178,150	29,777
Medeltal pr år	59,383·8	9,925·7

Tillverkning af *stång- och ämnesjern* samt *smältstycken* har under perioden egt rum vid Olofsfors under åren 1896—1900, vid Hörnefors åren 1897—1899 och vid Robertsfors år 1896. Tillverkningens storlek framgår af nedanstående tabell:

År.	Be-gagnade		T i l l v e r k n i n g.					
	verk.	hårdar.	Stång- och ämnesjern.		Smältstycken.		S u m m a.	
			Ton.	Värde i kr.	Ton.	Värde i kr.	Ton.	Värde i kr.
1896	2	2	68	7,278	114	10,796	182	18,074
1897	2	2	96	9,814	73	6,004	169	15,818
1898	2	2	72	7,528	109	8,264	181	15,792
1899	2	2	64	7,762	51	4,361	115	12,123
1900	1	1	64	10,958	75	9,369	139	20,327
Summa	—	—	364	43,340	422	38,794	786	82,134
Medeltal	1·8	1·8	72·8	8,668·0	84·4	7,758·8	157·2	16,426·8

Manufaktur-tillverkning har under perioden egt rum vid de inom länet befintliga manufakturverken Olofsfors under 1896—1900, Hörnefors under 1896—1898 och 1900 samt Robertsfors under 1896—1898. Tillverkningens storlek angifves i nedanstående tabell:

År.	Kedjor och kettingar.		Spik.		Arbetsmaskiner och redskap.	Diverse jernmanufaktur.	Diverse maskingods.	Reparationer.	Summa tillverkningsvärde. kr.
	Kg.	Värde i kr.	Kg.	Värde i kr.					
1896	754	302	441	135	4,230	14,026	16,502	—	35,195
1897	1,174	400	140	42	8,886	20,457	17,294	—	47,079
1898	338	120	795	260	4,500	23,831	25,375	—	54,086
1899	—	—	—	—	—	19,080	—	—	19,080
1900	—	—	—	—	—	26,580	—	1,140	27,720
Summa	2,266	822	1,376	437	17,616	103,974	59,171	1,140	183,160
Medeltal	453·2	164·4	275·2	87·4	3,523·2	20,794·8	11,834·2	228·0	36,632·0

Robertsfors bruk har emellertid numera blifvit affördt ur den hos Eders Kungl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium förda längd öfver anmälda jernverk.

I öfverensstämmelse med det ofvan anförda har enligt inkomna uppgifter inga *arbetare* haft sysselsättning vid grufvor, men vid jernverken, inklusive manufakturverken, hafva följande antal arbetare haft anställning, nämligen år 1896 43, år 1897 39, år 1898 42, år 1899 14 och år 1900 14, eller i medeltal för periodens 5 år 30·4.

G) Andra näringar. *Fisket*, som bland näringarna inom länet torde intaga fjerde rummet, idkas hufvudsakligast vid kusten och i nedre delen af de floder, som deri nedfalla, samt i Lappmarkens talrika stora vatten.

Kustfisket bedrifves i synnerhet efter strömming, elfsfisket efter lax och fisket i Lappmarken efter sik samt utöfvas öfvervägande af bönder eller torpare, endast undantagsvis såsom yrke.

Under femårsperioden har fångsten af strömming och lax varit i aftagande, och då man trott, att anledningen härtill låge, bland annat, deri, att sjelen, i hvars kosthåll dessa fisksorter torde ingå, fått i ostörd ro föröka sig, sedan jagten å honom genom späckets prisfall nästan upphört, så har med af Riksdagen, Landstinget och Hushållningssällskapet anvisade medel belöning för dödandet af detta roddjur inom länet utfästs till 3 kronor för hvarje sjel, dervid för år 1900, som var första premieringsåret, utbetalts 1,836 kronor i belöningar för 612 stycken dödade sjelar.

På framställning af en del fiskeriidkare i Säfvars och Umeå socknar har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande genom tvenne särskilda beslut meddelat förbud för användandet af stor- eller finnryssjor inom nämnda socknar från och med år 1897 af bland annat det skäl, att dessa fångstredskap, som vid användandet finge kvarligga i vattnet längre tider, hindrade fiskens fria gång i vattendragen och till elfvarna.

Hushållningssällskapet söker fortfarande genom affönade kontrollanter frammana bättre metoder och större omsorg vid beredning och insaltning af strömming, men motverkas dess bemödande i viss mån af allmogens benägenhet att vid uppköpen se mera på ett billigare pris än på en bättre vara.

Några statistiska uppgifter angående fisket inom länet finnas icke utom i afseende å *fångsten af lax i Umeå elf* och kusten derintill, som utvisar följande resultat, nämligen:

År 1896	41,280 kg.
» 1897	24,684 »
» 1898	26,491 »
» 1899	27,756 »
» 1900	22,247 »
Summa	142,458 kg.

Från Hushållningssällskapets *fiskodlingsanstalt* vid Piparböle i Umeå socken har utsläppts, förnämligast i Umeå och Säfvar elfvar, följande antal laxyngel:

År 1896	185,000
» 1897	61,000
» 1898	127,000
» 1899	65,000
» 1900	40,000
Summa	478,000

4. Kommunikationer och varuutbyten.

A) **Landtkommunikationer.** Under ifrågavarande femårsperiod hafva kommunikationerna inom länet nått en rätt betydande utveckling derigenom, att *jernvägsnätet* tillökats med bandelen Vännäs—Umeå—Storsandskär. Af de på denna bandel belägna stationerna Spöland, Brännland och Umeå öppnades de två sistnämnda för allmän trafik den 29 september 1896, under det att Spöland, som till en början var hållplats under namn af Vännäs by, först den 1 oktober 1899 utvidgades till fullständig trafikstation. Stationerna äro belägna på respektive 6, 19 och 31 kilometers afstånd från Vännäs.

Linien *Umeå—Storsandskär* har icke varit upplåten för allmän trafik, men till och från de industriella anläggningar, som finnas invid sagda bandel, nämligen Sofiehems tegelbruk och Kolbäckens trädestilleringsverk, har en del gods fraktats. Sålunda har från tegelbruket sändts murtegel till Umeå med omnejd, och till fabriken har fraktats ej obetydligt med s. k. tjärved. De produkter, som bereds ur tjärveden, hafva dock endast undantagsvis varit föremål för jernvägstransport, utan hafva desamma försändts sjöledes. Något timmer har ock fraktats å berörda bandel för att flottas till sågverken vid hafvet, och sågade trävaror hafva jemväl befordrats derå till upplagsplats invid banan.

Om och när sistnämnda bandel kan komma att upplåtas för allmän trafik, synes emellertid vara temligen ovisst, i synnerhet som, efter det Riksdagen i skrifvelse till Eders Kungl. Maj:t den 10 maj 1899 hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes dels låta verkställa utredning angående vattenförhållandena i Umeå elf i hvad de kunna inverka på öppenhållandet af en segelrännan från Storsandskär till hafvet samt derefter bringa till stånd en bestämd öfverenskommelse med Umeå stad angående en sådan rännas upptagande och underhållande, dels ock meddela föreskrift, att arbetena å bandelen Umeå—Storsandskär icke må upptagas, förr än berörda utredning och öfverenskommelse åvägabragts, nyssberörda utredning ännu vid periodens slut icke hunnit fullbordas. Bandelen, som från fast-

Då utrymmet i anstalten medgifver, att ett långt större antal yngel derstädes kunde utkläckas, men svårigheten att erhålla stamdjur häremot lägger hinder, har sällskapet numera anvisat medel för inköp af befruktad rom af regnbågforellen, som, utkläckt i anstalten, kommer att utplanteras i härför lämpliga sjöar.

Af enskild person inplanterades år 1896 i Bomsjön, Åsele lappmarkssocken, *kräftor*, som enligt derifrån vunnne upplysning trifvas väl och fortplanta sig. Uppmuntradt häraf, har Hushållningssällskapets förvaltningsutskott ingått till sällskapet med framställning om anslag för odling af kräftor i därför tjenliga vatten å kustlandet.

Någon *bränvinsbränning* förekommer icke inom länet, och *salpetertillverkningen* har så godt som upphört.

landet leder öfver en pålbro ut å Storsandskär, är omkring 8 kilometer lång.

Från plats strax öster om Umeå utgår från Storsandskärs linien jernvägsspår (omkring 3 kilometer) till stadens hamn, hvarigenom transporten af gods mellan jernvägs- och sjökommunikationerna i hög grad underlättas. Denna *hamnbanan*, som tillkommit på grund af öfverenskommelse mellan Kungl. Jernvägsstyrelsen och Umeå stad, var färdig på hösten år 1898.

Den snabba tillväxten i trafikintäkten vid Umeå station visar, att jernvägslinien Vännäs—Umeå varit till stor nytta för de orter, hvilkas intressen i ett eller annat afseende beröra residensstaden. Flyttandet af Kungl. Vesterbottens regementes lägerplats till Vännäs från Gumboda samt förläggandet af Kungl. Norrlands dragonregemente till Umeå torde för sagda jernvägs linie komma att spela en afsevärd roll i trafikhänseende.

Granskar man, af hvilka produkter den förnämsta in- och afgående trafiken vid stationer och lastplatser inom länet utgjorts, finner man, att dessa varit: a) spanmål, mjöl, halm och hö, hvilka godsslag hufvudsakligen införts; b) träkol, som utförts; c) tjära och ladugårdsalster, hvilka afsatts dels inom, dels utom länet; samt d) trävaror, hvilka till största delen fraktats till floderna för att flottas till kustorterna. Hvad särskildt beträffar artikeln träkol, kan anföras, att omkring 25,000 läster befordrats söderut från länet och ända från nordligast belägna stationen Myrheden. Då det är sannolikt, att hvarje läst lemnat leverantören 8 kronor i medeltal, har berörda artikel inbringat brutto 200,000 kronor eller 40,000 kronor per år.

I stort sedt har trafiken väsentligt ökat under de fem åren, på vissa platser ända till 50 å 60 % och deröfver. Särskildt bemerkelsevärdt är, att vid Hällnäs och Tvärälund, från hvilka båda stationer utfartsvägar leda till Lycksele lappmark, trafikinkomsterna vunnit en sådan ökning, att, då de för år 1894, när dessa stationer öppnades, utgjorde vid Hällnäs 34,821 kronor och vid Tvärälund 5,291 kronor, desamma för år 1899 stigit till resp. 108,558 kronor och 23,668 kronor.

Vid periodens utgång hade länet 273 kilometer statsbana eller omkring 19,4 kilometer per 10,000 invånare.

Beträffande de *allmänna vägarna* lemnas i **tabell 2** föreskrifven redogörelse för väganläggningar och kostnaderna deraf. Enligt denna tabell uppgingo de allmänna vägarnas längd vid 1900 års slut till 228,26 nymil, deri inberäknats under perioden tillkomna vägar om 51,80 nymils längd; och belöpa sig kostnaderna för de nya vägarnas fulländande och afsynande till sammanlagt 898,113 kr. 15 öre samt för omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor till 108,193 kr. 68 öre. Då emellertid ifrågavarande kostnadssiffror, hvilka äro affattade i enlighet med vederbörande länsmäns och kronofogdes uppgifter, ej kunna anses fullt exakta, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett sig böra särskildt redogöra för de *bidrag*, som blifvit af statsmedel under femårsperiodens olika år anvisade *till vägbyggnader och väganläggningar* och som enligt nedan omförmälda nådiga bref utgått med följande belopp, nämligen:

1896 den 10 april:

till anläggning af landsväg mellan Nyåker och Sunnansjö i Nordmalings socken	24,000 kr.
till anläggning af den emellan Åsen och Vestra sundet i sjön Villvattnet fallande delen af väg från Burträsk kyrka till Kalfträsk by i Burträsk socken	12,500 »
till anläggning af den del af ny väg mellan Dorotea kyrka och Risbäcks kapell, som sträcker sig från Viktorp till fäbodarna närmast norr om Stutvattenbäcken	15,400 »

1896 den 17 juli:

till anläggning af utfartsväg från Jörns jernvägsstation i Jörns socken	3,800 »
till anläggning af utfartsväg från Myrhedens station i Jörns socken	1,400 »

1897 den 19 februari:

till anläggning af återstående delen af vägen emellan Holmfors i Sorsele socken och Malå kyrka	23,000 »
till återstående delen af väganläggningen mellan Käge by och Jörns kyrkoby	29,500 »
till anläggning af den emellan Fredrika kyrka och Storlögda by fallande delen af väg emellan Fredrika kyrka och Vestermyrriset	15,000 »
för omläggning och förbättring af vägen inom Norsjö socken mellan Skellefteå sockengräns och Bastuträsk by	9,200 »

1897 den 10 december:

till förbättrande af kommunikationsled från Kultsjön i Fatmakkes kapellag till riksgränsen	3,150 »
--	---------

1898 den 4 februari:

till anläggning af den mellan Stensele och Rådstrands fäbodvall fallande delen af ny väg mellan Stensele kyrkoby och Långvattnets by	20,100 »
till anläggning af utfartsväg från Brännlands jernvägsstation	3,300 »
till anläggning af den mellan fäbodarna närmast norr om Stutvattenbäcken och Stora Ängsbäcken fallande delen af väganläggning mellan Dorotea kyrka och Risbäcks kapell	19,000 »
till väganläggning mellan Robertsfors bruk i Bygdeå socken och Vindelns jernvägsstation å den del, som faller mellan nämnda jernvägsstation och Vestermyrbäcken	24,000 »

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Vesterbottens län.

till anläggning af den mellan Storlögda och Kojstrandbäcken fallande delen af ny väg mellan Fredrika kyrka och Vestermyrriset	18,300 kr.
till anläggning af väg mellan Robertsfors bruk och Vindeln inom Degerfors socken å den del, som faller inom Bygdeå tingslag mellan Robertsfors och Kalkmyran	14,800 »
1898 den 30 december:	
för anläggning af ny bro öfver Umeå elf i närheten af Stensele kyrka	55,500 »
1899 den 10 februari:	
till anläggning af den mellan Vestermyrbäcken och Höglidens vestra rå i Degerfors socken fallande delen af väg mellan Robertsfors bruk och Vindelns jernvägsstation	43,600 »
till omläggning af den mellan Sirapsbacken och Hjukens by i Degerfors socken fallande delen af landsvägen utefter Vindelns elfven mellan Lycksele och Umeå	8,900 »
till anläggning af den mellan Åsträsk och Nybrännan inom Burträsk socken fallande delen af väg mellan Burträsk och Norsjö kyrkor	15,700 »
till anläggning af den mellan Bjurholms kyrka och Nyland fallande delen af väg mellan Bjurholms och Fredrika kyrkor	25,000 »
till anläggning af utfartsväg från anhaltstationen Vämnäs by	900 »
till anläggning af väg från Byske gästgivaregård till Furuögrunds hamn	5,400 »
till omläggning af vägen mellan Skellefteå kyrka och Jörn öster om Jörnträsket	4,700 »
till omläggning af den emellan Lefvar och Öre elf fallande delen af väg från Lefvar till Grämyr i Nordmaling	15,700 »
1900 den 16 februari:	
till omläggning vid Bergshyn af allmänna vägen mellan Skellefteå och Ursviken	15,000 »
till anläggning af den mellan Kojstrandbäcken och Nordanå fallande delen af vägen mellan Fredrika kyrka och Vestermyrriset	20,000 »
till anläggning af den mellan Stora Ängsbäcken och Storbäck fallande delen af väg emellan Dorotea kyrka och Risbäcks kapell	24,000 »
till anläggning af den mellan Lycksele och Knafven fallande delen af väg mellan Lycksele och Örträsk kyrkor	28,600 »
till anläggning af den mellan Kalkmyran och Åkullsjö i Bygdeå socken fallande delen af väg mellan Robertsfors bruk och Vindelns jernvägsstation	29,500 »
till anläggning af den mellan Röbbäck och Djekneböle vestra gräns fallande delen af väg mellan landsvägen och Röbbäck i Umeå socken och Hörsjö jernvägsstation	23,100 »
Summa	552,050 kr.

Då det för vägbyggnader anslagna belopp af statsmedel under förra perioden uppgick till 391,700 kr. och för innevarande period till 552,050 kr., utgör ökningen i anslaget 160,350 kr. för denna period. Beräknar man, att de väghållningsskyldige sjelfva tillskjutit $\frac{1}{3}$ af kostnaden för väganläggningar, understödda af statsmedel, skulle *totalkostnaden för allmänna vägars anläggande* under innevarande period uppgå till det afsevärda beloppet 828,075 kr.

Frågan om nya vägars byggande är emellertid för länet af yttersta vikt, då en ökad samfärdsel är för de skilda orternas framåtskridande nödvändig. Särskildt inom Lappmarken finnas nämligen ännu många jemförelsevis stora och rika byar, som äro med flere mil skilda från anlagd väg, och dessas invånare

äro urståndsatta att, när marken ej är farbar med släddon, kommunicera sig med den yttre världen på annat sätt än medelst gängstigar.

Huru stort än vägnätet redan är och i den närmaste framtiden kommer att blifva, nödvändiggöra stora intressen nya vägar. Anläggnings- och underhållskostnaden af vägsträckorna väcka emellertid bekymmer och oro hos befolkningen, då vägs-katten inom åtskilliga trakter af länet redan nu är debetsedlarnas största post och denna med det alljemt växande vägnätet antagligen kommer att ytterligare ökas.

Följande anslag till *vägundersökningar* hafva under perioden stått till Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förfogande, nämligen:

för år 1896 statsmedel	5,000 kr.	
landstingsmedel	2,000 >	7,000 kr.
• • 1897 statsmedel	4,500 kr.	
landstingsmedel	2,000 >	6,500 >
• • 1898 statsmedel	4,500 kr.	
landstingsmedel	2,000 >	6,500 >
• • 1899 statsmedel	4,000 kr.	
landstingsmedel	2,000 >	6,000 >
• • 1900 statsmedel	4,500 kr.	
landstingsmedel	— >	4,500 >
	Summa	30,500 kr.

De utslag angående anläggning och underhåll af nya eller förbättring af gamla allmänna vägar inom länet, som under perioden blifvit af Länsstyrelsen meddelade, äro följande:

- 1896 den 12 juni:
angående anläggning af utfartsväg från Nyåkers jernvägsstation;
- 1896 den 9 juli:
angående anläggning af ny väg mellan Bjurholms och Fredrika socknars kyrkor äfvensom af biväg från lämplig punkt mellan Bredträsk och Stennäs öfver Aspseloforsen i Gideå elf till anslutning med redan befintlig väg i Vester-norrlands län;
- 1896 den 13 juli:
i fråga om underhållet af föreslagen allmän väg från Tärna kyrkoplats till Krokfors och vidare till Umfors samt gränsen mot Norge;
- 1896 den 5 augusti:
angående anläggning af väg från Stensele kyrkoby till Långvattnets by i Stensele socken;
- 1896 den 5 augusti:
angående anläggning af allmän väg från Skarfejö by till lämplig punkt å till anläggning bestämd väg mellan Stensele och Långvattnet;
- 1896 den 14 september:
i fråga om anläggning af ny väg mellan Junsele kyrka i Vester-norrlands län och Hälla by i Åsele socken;
- 1896 den 21 november:
i fråga om anläggning af allmän väg emellan Robertsfors bruk i Bygdeå socken och Vindelns jernvägsstation;
- 1897 den 9 juli:
angående utfartsväg från Brännlands jernvägsstation;
- 1897 den 14 juli:
angående anläggning af allmän väg från lämplig punkt å landsvägen mellan Jörn och Skellefteå sydost om Jörnträsket till nya vägen mellan Jörn och Kåge;

1897 den 17 juli:

i fråga om anläggning af allmän väg från Byske gästgifvaregård till Furnö-grunds hamn;

1897 den 14 september:

angående anläggning af väg från lämplig punkt mellan Bredträsk och Stennäs å beslutade vägen mellan Bjurholms och Fredrika kyrkor till Aspseloforsen i Gideå socken med bro öfver sistnämnda fors;

1898 den 12 augusti:

i fråga om anläggning af allmän väg från anhaltstationen Vännäs by till allmänna landsvägen mellan Umeå stad och Vännäs kyrka;

1899 den 22 juli:

i fråga om anläggande och underhåll af allmän väg från Hörnsjö jernvägsstation i Nordmalings socken till allmänna kustlandsvägen vid Röbäck i Umeå socken;

1899 den 22 juli:

i fråga om anläggning och underhåll af allmän väg genom Gräsmys by i Nordmalings socken från slutpunkten af den under byggnad varande vägen från Lefvar till Gräsmys till förbindelse med den till anläggning bestämda vägen från Hörnsjö till Röbäck;

1899 den 12 september:

i fråga om anläggande och underhåll af allmän väg från kustlandsvägen vid Åby i Byske socken längs södra sidan af Åby elf till gränsen af Norrbottens län;

1899 den 19 oktober:

angående anläggande af allmän väg från Nysätra kyrkoby förbi Flarken och vidare inom Bygdeå vaghållningsdistrikt till förbindelse vid Öfverklinten med den under byggnad varande vägen mellan Robertsfors bruk och Vindelå;

1899 den 19 oktober:

i fråga om anläggande af allmän väg från Vilhelmina kyrkoplats till Tresund i Vilhelmina socken;

1900 den 30 november:

i fråga om anläggning af ny väg från Norsjö kyrkoby till Kusfors anhaltstation i Norsjö socken.

Den i förra femårsberättelsen omförmälda s. k. *militärvägen* mellan Glommerträsk i Norrbottens län och Ruskträsk i Lycksele socken har under denna period öppnats för allmän trafik, hvarjemte vägunderhållet såväl sommar- som vintertid ordnats, men skjutshållningen vid samma väg har ännu ej reglerats. Denna väg kommer utan tvifvel att mycket trafikeras och fylla ett stort behof för kommunikationen mellan Lycksele och Arvidsjaur.

De viktigaste *undersökningar för anläggande af nya eller förbättrande af gamla vägar*, som under perioden verkstälts, hafva afsett:

utfartsväg från Brännlands och Spölands jernvägsstationer;
ny väg mellan Åbyn i Byske socken och Norrbottens länsgräns;
ny väg mellan Floda i Säfvars socken och Andersfors i Burträsk socken;
anläggning af ny väg emellan Hisjö—Strömsön och Mickelträsk—Ånåset;
omläggning af vägen mellan Skellefteå stad och Ursvikens hamn;
ny väg mellan Stovindeln och öfre Gautträsk i Sorsele socken;
väg mellan kustlandsvägen i trakten af Sannanå till allmänna landsvägen mellan Krångfors och Bastuträsk jernvägsstation i närheten af Finnfors, Skellefteå socken;
anläggning af ny väg från Tanuträsk till Vinliden eller Vilhelmina;
ny väg från Mickelträsk förbi Fällforsån och Ersmark till Umeå stad.

Med stöd af 82 § i lagen angående vaghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, efter de vaghållningsskyldiges hörande, genom utslag den 23 juli 1892 och den 13 september samma år, hvilka utslag, der de blifvit öfverklagade, faststälts, förordnat, att länet skulle indelas i följande 19 *vaghållnings-distrikt*, nämligen:

Skellefteå tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Jörns, Byske och Skellefteå socknar;

Nordmalings och Bjurholms tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Nordmalings och Bjurholms socknar;

Norsjö och Malå tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Norsjö och Malå socknar;

Vilhelmina väghållningsdistrikt, omfattande Vilhelmina socken;

Örträsk väghållningsdistrikt, omfattande Örträsk socken;

Löfångers tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Löfångers socken;

Bygdeå tingslags väghållningsdistrikt för Bygdeå socken;

Umeå tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Umeå, Vännäs och Säfvars socknar;

Degerfors tingslags väghållningsdistrikt för Degerfors socken;

Lyckeå väghållningsdistrikt, omfattande Lyckeå socken;

Sorsele väghållningsdistrikt för Sorsele socken;

Stensele väghållningsdistrikt för Stensele socken;

Dovotea väghållningsdistrikt, omfattande Dorothea socken;

Åsele väghållningsdistrikt, omfattande Åsele socken;

Burträsk tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Burträsk socken;

Holmö väghållningsdistrikt för Holmö kapellförsamling;

Tärna väghållningsdistrikt, omfattande Tärna socken;

Nysätra tingslags väghållningsdistrikt, omfattande Nysätra socken; och

Fredrika väghållningsdistrikt, omfattande Fredrika socken.

Sedan vägstyrelser blifvit inom de särskilda väghållningsdistrikten i behörig ordning utsedda, hafva instruktioner för en hvar vägstyrelse blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda. *Vägdeltningar* hafva under perioden blifvit af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda genom utslag: den 21 maj 1896 inom det väghållningsdistrikt, som utgöres af Nordmalings och Bjurholms tingslag, den 27 juni 1898 inom Skellefteå tingslags väghållningsdistrikt och den 10 april 1899 inom Åsele väghållningsdistrikt.

Vinterväghållningen bestrides af ploglag, hvilka fortfarande äro inom samtliga väghållningsdistrikt ordnade i öfverensstämmelse med ofvanberörda väglags föreskrifter. Den ersättning, som härför utgår, vexlar mellan 150 och 700 kronor för nymil räknadt.

Tillsynen öfver vägarnas underhåll omhänderhafves med nit och omsorg af kronobetjeningen.

Antalet under perioden utgångna hästar vid *skjutsanstalterna* inom länet har enligt ofvan återopade tabell 2 utgjort 131,891. *Skjutslegan* har icke någonstades öfverstigit den för länet bestämda maximilegan 1 krona 50 öre.

Hvarje skjutsentreprenadperiod inom länet omfattar en tid af fem år. *Entreprenadbidragen* hafva utgått med följande belopp, som på grund af afgifna anbud blifvit af Landstinget bestämda, af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fastställda och af entreprenörerna i upprättade kontrakt antagna, nämligen:

Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor under femårsperioden		Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor under femårsperioden	
	1893—1897.	1898—1902.		1893—1897.	1898—1902.
Skellefteå stad	290	400	Stöcksjö	400	—
<i>Umeå fögderi.</i>			Invertaåle	500	—
Afva	465	—	Säfvar	550	285
Lefvar	700	900	Djekneböda	550	550
Ängersjö	500	500	Rickleå	550	550
Sörmjöl	500	500	Djupvik	200	200
			Brännlund	300	300

Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor under femårsperioden		Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor under femårsperioden	
	1893—1897.	1898—1902.		1893—1897.	1898—1902.
Hissjö	216	—	Röjnore	400	—
Tafvelsjö	300	350	Krångfors	300	350
Ytterröda	150	—	Medle	140	200
Öfverröda	175	—	Inre Ursviken	190	150
Degerfors	350	400	Jörnsjernvägsstation	250	300
Hällnäs	500	450	Stenträsk	250	300
Stryckeåle	450	450	Selet	200	150
Ekorrträsk	450	450	Fällfors	200	300
Qvarnåse	350	—	Åselet	200	120
Åmsele	—	375	Kåtaslet	200	250
Vännäs	450	300	Myrheden	200	250
Kolkeåle	275	—	Frostkåge	—	200
Braxeåle	275	—	Hjoggböle	—	300
Bjurholm	440	450	Frantjern	—	350
Ström	300	180	Storbriunnan	—	450
Balsjö	300	300	Åsträsk	—	550
Öfre Nyland	500	500	Summa	9,722	11,185
Nyåker	300	600	<i>Lappmarks-fögderiet.</i>		
Sunnansjö	300	300	Lyckeåle	900	1,000
Bullmark	100	175	Kattisafvan	350	300
Grafmark	150	175	Bäcknäs	350	350
Åträsk	150	175	Brattfors	350	400
Botsmark	150	175	Kroksjö	350	400
Tvärälund	—	375	Ruskåle	320	350
Tegsnäset	—	300	Vormåle	350	350
Lillsåle	—	300	Björksele	350	350
Summa	11,816	10,565	Vestervik	350	350
<i>Skellefteå fögderi.</i>			Barsåle	350	350
Gumboda	600	600	Stensele	350	350
Grimsmark	500	500	Blattnikåle	350	350
Selet	270	450	Rågoliden	340	350
Daglösten	400	400	Råberg	350	—
Bureå	300	400	Sikåle	350	350
Innervik	300	—	Vindelgrånåle	250	350
Byske	500	500	Holmfors	375	350
Åby	450	450	Torfajön	400	450
Kinnbäck	300	—	Tallejön	400	600
Nybyn	200	200	Viska	400	600
Vebomark	100	300	Lögdasund	500	600
Bursiljum	300	300	Örträsk	215	230
Gammelbyn	300	275	Gransjöriset	300	400
Jörn	350	290	Dalasjö	300	400
Kankberg	300	300	Vilhelmina	350	350
Svanfors	300	300	Långtjern	400	450
Varuträsk	300	300	Lomsjö	400	500
Malåträsk	200	300	Sorsele	350	350
Rentjern	200	250	Sikåle	400	385
Lillholmträsk	175	250	Husbondliden	350	550
Norsjö	247	250	Åsele	900	1,000
Bjursåle	300	—	Umgrånåle	350	350
Bastuträsk	300	350			

Skjutsanstalternas namn.	Entreprenadbidrag i kronor under femårsperioden.		Städer och fögderier.	Entreprenadbidrag i kronor under femårsperioden.		
	1893—1897.	1898—1902.		1893—1897.	1898—1902.	
Lafsjö	400	500	<i>Sammandrag.</i>			
Bergvattnet	400	600				
Orgnäs	450	650				
Gafsele	800	600		Skellefteå stad	290	400
Ledningsmark	—	400		Umeå fögderi	11,846	10,565
Tallberg	—	400		Skellefteå d'o	9,722	11,185
Lill-Lögda	—	400		Lappmarksfögderiet	14,450	17,065
Summa	14,450	17,065	Summa	36,308	39,215	

Umeå stad har under båda de perioder förestående förteckning omfattar sjelf öfvertagit skjuthållningen, då något anbud vid hållna entreprenadauktioner icke afgifvits, i följd hvaraf Umeå stad icke deltagit i entreprenadbidragens gäldande för länets öfriga delar.

Jemföras entreprenadbidragen för perioden 1898—1902 med dem för de två näst föregående perioderna, finner man, att bidragen ökats med allenast omkring 3,000 kronor för länet i dess helhet.

Postanstalternas antal inom länet har under nu ifrågasättande qvinqvennum så till vida ökats, att 12 nya poststationer blifvit inrättade, nämligen i Björksele, Brännland, Spöland, Öster-Jörn, Sikeå, Gunnarn, Granö, Tallsjö, Lafsjön, Fällfors, Bratten och Gargbro, af hvilka Björksele, Bratten, Gargbro, Gunnarn, Lafsjön och Tallsjö äro belägna i Vesterbottens lappmark. Sedan jernvägslinien Vännäs—Umeå öppnats för allmän trafik, åtgår för den dagliga postbefordringen emellan hufvudstaden och Umeå endast 27 timmar. Från jernvägsstationerna till de vid kusten och uti inre landet belägna poststationer befordras posten medelst skjuts- eller gångposter, der vid postskjutsen bestrides af enskilda personer jemlikt emellan Kungl. Generalpoststyrelsen och dem upprättade kontrakt.

Telegraf- och telefonväsendets utveckling har under perioden tagit afsevärda steg framåt, hvilka utan tvifvel varit betydelsefulla för länet. Någon ny telegrafstation har visserligen icke blifvit inrättad, utan fast hellre har en dylik i Ratan blifvit indragen och ersatt med vaxelstation, men åtskilliga orter hafva blifvit tillgängliga för telegramexpedition genom inrättande af s. k. vaxelstationer. Sådana hafva nämligen öppnats i Bastuträsk, Bjursele, Bodbyn, Bureå, Burträsk, Dorotea, Fällfors, Hällnäs, Krångfors, Löfånger, Myrheden, Norsjö, Nyåker, Spöland, Storkåge, Säfvar, Vilhelmina, Ånäset och Åsele.

År 1898 var i telefoniskt hänseende ett bemärkelseår för länet. Den 20 juli sistnämnda år öppnades nämligen rikstelefonledningen Umeå—Örnsköldsvik och den 21 oktober ledningen Umeå—Skellefteå—Piteå. Härigenom kom icke endast länet i dess helhet i telefonförbindelse med söder och norr om detsamma belägna län utan äfven länets norra delar i förbindelse med dess södra. Härförutom hafva följande rikstelefonledningar fullbordats: Backe (i Ångermanland)—Dorotea—Åsele—Vilhelmina; Nordmaling—Nyåker—Trehörningsjö (i Ångermanland); Umeå—Nordmaling—Husum (i Ångermanland); Umeå—Vännäs; Vännäs—Spöland;

Vindeln—Lycksele; Umeå—Säfvar; Sikeå—Ånäset; Skellefteå—Bureå; Skellefteå—Bodbyn—Burträsk; Skellefteå—Löfånger; Skellefteå—Bodbyn—Bjursele—Norsjö; Byske—Piteå (i Norrbotten) samt Byske—Fällfors—Myrheden—Arvidsjaur (i Norrbotten). Längden af samtliga inom länet under perioden anlagda rikstelefonledningar utgör 1,120 kilometer. Enskild, enkeltrådig telefonledning har anlagts från Nordmaling till Bjurholm och Örträsk. Inom länet funnos vid 1900 års slut sju sjelfständiga telegrafstationer och tjugutre underlydande vaxelstationer. Telegraf- och telefonväsendets utveckling torde bäst framgå vid nedanstående jemförelse mellan åren 1895 och 1900.

	År 1895.	År 1900.
Telegramporto	kr. 29,999-04	38,334-40
Telefonabonnementsafgifter	» 20,750-72	36,494-92
Samtalsafgifter	» 3,007-55	22,258-97
Telefonapparaternas antal	st. 310	662
Abonnentledningarnas längd	km. 354	729-9

B) Sjökommunikationer. Samfärdseln sjöledes emellan uthamnarna till länets städer och hufvudstaden har under perioden uppehållits dels af ångfartygen »Uman», »Thule» och »Vesterbotten», af hvilka dock »Uman» i oktober månad 1900 på resa från Holmsund till Luleå strandat och gått till botten, och dels af ångfartygen »Norra Sverige», »Njord», »Hermelin», »Luleå», »Piteå» och »Norrbotten». Af dessa hafva till följd af den grunda farleden i Umeå elf endast »Thule» och »Vesterbotten» kunnat uppgå till Umeå stad.

Af ångfartygsaktiebolaget Södra Sveriges ångare hafva några underhållit regulier förbindelse mellan Göteborg—sydsvenska städerna och Holmsund.

Kustrafiken mellan Västernorrlands läns städer å ena samt de större hamnarna inom detta län å andra sidan har uppehållits af ångfartygen »Norrländ», »Elias Sehlstedt» och »Gestrikland», af hvilka den sistnämnda jemväl anlöpt städerna i Gefleborgs län. Å linien Örnsköldsvik—Nordmaling—Umeå har samfärdseln förmedlats af ångaren »Johan Nyberg».

Mellan Holmsund och Umeå uppehålls trafiken af ångarna »v. Döbeln» och »Duncker», under det att trafiken mellan Ursviken och Skellefteå ombesörjts af en del mindre ångbåtar.

Ny hamnordning för Umeå stad har blifvit af Länsstyrelsen den 31 december 1900 fastställd, under det att för Rundvikens, Leduåhalsens, Notholmens, Kylörns, Hörnefors, Djupvikens, Holmsunds, Skeppsviks, Ratans, Sikeå, Gumbodaholmens, Kallvikens, Bureå, Ursvikens, Storkåge, Frostkåge, Furuögrundets och Åby hamnplatser fortfarande länder till tillämpning den af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande den 28 september 1875 fastställda hamnordning.

Nya hamntaxor för Umeå stad och Skellefteå stads hamn i Ursviken hafva blifvit af Eders Kungl. Maj:t den 28 april 1899 fastställda att gälla intill slutet af år 1903.

Genom särskilda nådiga bref den 24 februari 1899 och den 29 mars sistnämnda år hafva följande lastageplatser inom länet berättigats uppbara grundpenningar, nämligen: Bureå, Furuögrundet, Hörnefors, Obbola, Rundviken, Sikeå, Sävenäs och Aldersholmen, Storkågehamn, Norrbyskären, Åby, Örviken, Djupvik, Holmsund, Sandvik och Notholmen.

I och för trävaruflottningen hafva under perioden följande vattendrag blifvit på enskildes bekostnad upprepade och till allmän flottning upplåtta, nämligen:

den del af Skellefteå elf, som utgör gränsen emellan Vesterbottens och Norrbottens län eller 5:e, 6:e och 7:e distrikten i samma vattendrag, för hvilka distrikt rensnings- och byggnadskostnaderna beräknats utgöra 42,274 84 kr.;

Skäppträskåsån i Malå socken 7:de distrikt för en regleringskostnad af 638 55 kr.;

Hedvattenbäcken samt 2:a, 3:e och 4:e distrikten af Stafseleån i Åsele socken för en sammanlagd kostnad af 14,889 55 kr.;

den del af Öre elf, som sträcker sig från Björkberg i Lycksele socken till sjön Örträsket i Örträsk socken, hvilken reglering ansetts betinga en kostnad af 69,733 69 kr.;

den del af Umeå elfs vattendrag, som sträcker sig från sjön Stor-Uman till och med Umans och Juktåns förening i Åskilje inom Stensele socken, för en regleringskostnad af 40,059 07 kr.;

Petikåns 2:a och 3:e distrikt jemte bivattendraget Skidträskåsån 1:a—4:e led i Norsjö och Jörns socknar, för hvilka vattendrag flottbyggnads- och rensningskostnaden uppgått till 27,627 87 kr.;

Karsbäckens 2:a, 3:e och 5:e led med bivattendragen Dämanbäcken, Görjmyrbäckens 1:sta led, Jonsträskbäcken samt Sillarbäcken inom Norsjö och Skellefteå socknar för en kostnad af 4,772 72 kr.;

Malåns 1:sta, 2:a och 3:e distrikt, Mensträskbäcken, Skäppträskåsån 1:sta, 2:a, 4:e, 5:e och 6:e led, Bjurbäcken, Norsjöåns 1:sta och 2:a led, Lillbäcken, Gissträskbäcken, Brunträskbäcken, Fårbäckens 1:sta, 2:a och 3:e led, Qvarnbäcken, Aborrtjärnbäcken, Släppträskbäcken, Verbobäcken, Najstumjaurbäcken, Bockträskbäcken, Råttjärnbäcken, Stockbäcken och Gräsbäckens 1:sta och 2:a led i Norsjö, Malå och Sorsele socknar. Flottbyggnads- och rensningskostnaderna hafva uppgått till 62,311 48 kr.;

Vägträskbäckens 2:a led, Norrbäcken och Stenbäcken, samtliga bivattendrag till Skellefteå elf i Malå socken, för en kostnad af 1,669 90 kr.;

2:a och 3:e distrikten af Skellefteå elf, för hvilka rensningskostnaderna utgöra 11,414 32 kr.;

Flarkån eller Hertsångerelfven jemte deri infallande Kolabodaån och dess bivattendrag inom Nysätra, Burträsk och Löfångers socknar. Kostnaderna för dessa vattendrags flottbargörande anses uppgå till 16,880 kr.;

Lögde elf med bivattendrag inom Vilhelmina, Åsele, Fredrika, Bjurholms, och Nordmalings socknar för en kostnad af 69,081 75 kr.;

Ormsjöbäcken, Stuvattenbäcken och Vestvattenbäcken i Dorotea socken. Verkställda byggnads- och rensningsarbeten upptaga ett belopp af 34,995 14 kr.;

Granåns vattendrag från s. k. Selet till dess förening med Norrån och vidare till dess utlopp i Öre elf för en kostnad af 21,402 10 kr.;

Qvällåns vattendrag i Åsele socken från det ställe nedanför Krokttjärn, der vattendragets storlek medgifver flottning, till dess utlopp i Ångermanelfven. Regleringskostnaderna utgöra 7,406 kr.

Sammanlagda byggnads- och rensningskostnaderna i länets vattendrag för femårsperioden hafva alltså utgjort 425,156 98 kr. eller i medeltal något mer än 85,000 kr. om året.

C) Sjöfart och handel. Af vidstående tabell I, som utvisar antalet och storleken af länets handelsflotta vid slutet af åren 1895 och 1900, framgår, att segelfartygens antal, som vid förstnämnda tidpunkt utgjorde 15 med ett tontal af 4,304, vid 1900 års utgång utgjorde endast 6 med ett tontal af 255, under

det att ångfartygens antal ökats från 9 till 10 och deras tontal från 1,453 till 1,560.

Antalet och storleken af de fartyg, som ankommit från och afgått till utlandet, framgår af nedanstående tabell K.

Under perioden hafva följande strandningshändelser inträffat inom länet, nämligen:

den 3 oktober 1896 strandade vid Bredskär skeppet »Forza», hemma i Fiume i Österrike. Fartyget, som kom från Hudiksvall med bogserbåt, öfvergafs af denna under rådande hård storm i närheten af grunden samt dref sedan upp på dessa och blef vrak;

den 18 oktober 1897 strandade vid östra sidan af Holmön engelska ångfartyget »Blyth» på resa från Luleå till Rotterdam med 3,400 ton jernmalm, kvarstod på grundet under vintern och bergades följande sommar af bergnings- och dykeribolaget Neptun;

den 2 juli 1898 strandade vid Holmö Gadd tyska skeppet »Bellona» med barlast från England till Kemi och blef vrak;

den 11 september 1898 strandade vid Holmölandet svenska briggen »Veritas» med last af jern och kol från England till Umeå; inbergades till Djupvik, der den kondemnerades och försälldes;

den 22 november 1898 strandade likaledes vid Holmön norska ångfartyget »Runö», kommande med trälast från Finland till England. Qvarstod på grundet öfver vintern och bergades påföljande års vår;

den 6 oktober 1899 strandade på den s. k. Gaddsnyttau norska skeppet »Beatrice Lines» på resa från Furuögrundet till London och blef vrak;

den 24 juni 1900 sjönk bogseringsångaren »Albert» utanför Åbyn och har ännu ej kunnat bergas;

den 6 september 1900 strandade vid Holmö Gadd norska ångfartyget »Hugin» med last af jernmalm på resa från Luleå till England, och den 9 september sistnämnda år strandade på samma ställe engelska ångfartyget »Turret Age», äfven på resa från Luleå till utlandet. Begge dessa ångfartyg sjönko, men hafva sedermera af Neptunbolaget bergats;

den 8 oktober 1900 strandade holländska skeppet »Concordia» på resa från Örviken till Delfzyl i närheten af Bjurö klubb, men blef af ångfartyget »Industrie» inbergadt till Ursviken.

Tab. I. Vesterbottens läns handelsflotta vid slutet af åren 1900 och 1895.

	Segelfartyg.		Ångfartyg.			Summa.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Häst-krafter.	Antal.	Ton.
Vid 1900 års slut.							
Umeå	3	142	5	1,329	316	8	1,471
Skellefteå	—	—	1	60	148	1	60
Landsbygden	3	113	4	171	200	7	284
Summa	6	255	10	1,560	664	16	1,815
Vid 1895 års slut.							
Umeå	4	813	7	1,364	406	11	2,177
Landsbygden	11	3,491	2	89	41	13	3,580
Summa	15	4,304	9	1,453	447	24	5,757

Tab. K.

In- och utklarade fartyg i Vesterbottens län åren 1896—1900.

F a r t y g.	År 1896.		År 1897.		År 1898.		År 1899.		År 1900.	
	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.	Antal.	Ton.
Inklarade	334	161,352 02	331	177,763 41	300	140,081 40	291	148,894 68	287	149,104 16
Utklarade	599	371,899 42	582	394,268 01	595	361,458 16	587	403,505 11	510	354,737 62
Summa	933	533,251 44	913	572,031 42	895	501,539 56	881	552,399 79	797	503,841 77

oaktadt hafva åtskilliga sådana slagit sig ner äfven på rätt otillgängliga ställen för att afyttra sina varor, som de vanligen inköpt på kredit och sedermera delvis utborga.

Marknaderna, deraf hvarje år hållas 1 i Umeå, 1 i Lycksele, 2 i Åsele samt 1 vid Degerfors, Bygdeå, Nysätra och Burträsk, hafva förlorat sin betydelse och kunde borttagas. Deras forna betydelse bestod till stor del i det tillfälle, som lemnades ortsbefolkningen att till uppköpare, som då brukade infinna sig, försälja skinn, renkött, fogel och tjära samt med trävarubolagens

ombud uppgöra affärer rörande skogsförsäljningar, afverkningskontrakt o. d.; men den obetydliga handeln med vildt, renkött och skinn sker numera mest genom uppköpare, som resa omkring i bygderna, och vidkommande bolagens nysesberörda affärsverksamhet uppgöras aftal och likvider i hithörande frågor högst sällan på marknaderna. För ortsbefolkningen medför deremot marknaderna skada genom det tillfälle de bereda arbetaren och bonden att, sedan han fått penningar för varor och arbete, bortslösa dem på marknadsnöjen.

5. Kameralförhållanden.

Bifogade **tabell 3** lemnar en öfversigt af antalet *hemman och lägenheter* å landet, deras natur och det dem åsatta taxeringsvärdet äfvensom af *stadsjordar* m. m. i städerna och dessas taxeringsvärden, allt vid slutet af år 1900. Vid jemförelse mellan denna tabell och den för näst föregående period upprättade framgår, att taxeringsvärdet af all jordbruksfastighet å landet, hvarför bevillning utgöres, år 1900 uppgick till 56,284,100 kronor emot 48,785,200 kronor år 1895 samt att taxeringsvärdet å all annan, bevillning utgörande fastighet å landet år 1900 utgjorde 10,710,000 kronor emot 8,726,750 kronor år 1895. Taxeringsvärdet å städernas hus och tomter har stigit från 4,927,200 kronor år 1895 till 8,160,900 kronor år 1900.

Bevillningen har under femårsperioden inom länet utgått med följande belopp å de olika slagen af beskattningsföremål, nämligen:

År.	Jordbruksfastighet.	Annan fastighet.	Inkomst.	Summa. Kr.
1896	32,290.68	7,008.00	43,899.73	83,198.41
1897	32,308.80	7,227.23	53,676.57	93,212.60
1898	33,808.02	7,645.70	62,706.53	101,160.25
1899	33,758.70	7,922.60	67,483.37	109,164.67
1900	34,043.22	8,319.90	73,131.18	115,494.30

Summan af *till bevillning uppskattad inkomst* inom länet uppgick år 1895 till 5,807,086 kronor och den beskattningsbara andelen deraf till 3,980,023 kronor, under det att år 1900 samma inkomst utgjorde respektive 10,653,455 kronor och 7,313,118 kronor.

Jordafsöndringar hafva under perioden af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande faststälts till följande antal: 26 år 1896, 53 år 1897, 87 år 1898, 181 år 1899 och 234 år 1900. Härförutom hafva jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut afsöndringar medgifvits från kyrkoherdebostället i Skellefteå församling, 1²¹/₆₄ mantal n:r 1 Prestbordet, af dels ett område om 64 ar 75 kvadratmeter att användas till tomplats för tingshus och häkte i tingslaget och dels 2⁵³⁷ hektar att upplåtas till ny begravningsplats och till densamma erforderlig väg och vändplats, äfvensom från kyrkoherde- och komministerboställena i Degerfors församling af ett område tillhörande församlingens kyrkostad för uppförande af en sjukstuga derstädes, hvarjemte af Kungl. Kammarkollegium godkända afsöndringar för viss tid egt rum från kyrkoherdeboställena i Åsele och Örträsk församlingar samt från andra komministerbostället i Skellefteå församling.

Sedan, på sätt i förra femårsberättelsen omförmäls, Eders Kungl. Maj:ts med Riksdagen jemlikt nådigt bref den 17 maj 1895 medgifvit afsöndring och försäljning af tomter från ett invid Jörns jernvägsstation beläget område af kronoparken Vestra Jörnsmarken i enlighet med fastställd tomtregleringsplan, hafva af de till upplåtelse afsedda tomterna, hvilka enligt planen utgöra ett antal af 24 och för hvilka särskilda saluvärden blifvit i enlighet med föreskrifterna i det nådiga brefvet bestämda, under femårsperioden till enskilde försållts 5 mot en köpeskilling af tillhoppa 1,770 kronor jemte vissa i öfverensstämmelse med samma nådiga bref föreskrifna vilkor.

Af inom länet befintliga *utarrenderade domäner* har under perioden allenast en blifvit, jemlikt Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut, till frälse försåld, nämligen förra kompanichefsbostället ¹/₄ mantal Axla eller Vesterhiske n:r 5 i Umeå socken, emot en köpeskilling af 14,500 kronor, hvarjemte, och enär indragna majorsbostället ²¹/₆₄ mantal Ytterhiske eller Hedlunda n:r 4, likaledes i Umeå socken, numera disponerats för Kungl. Norrlands dragonregementes behof, det för samma egendom upprättade arrendekontrakt upphört att gälla den 14 mars 1896 enligt derom med arrendatorn träffadt, af Eders Kungl. Maj:ts godkändt aftal.

Antalet af för kronans räkning utarrenderade egendomar i länet utgjorde vid periodens slut sex, hvartill kommo fyra fisken.

Under den gångna femårsperioden *till skatte inlösta* eller efter fullgjorda åboskyldigheter omförra kronohemman och kronolägenheter eller delar deraf utgöra tillhoppa 290 med ett sammanlagt skattetal af 18⁷⁰⁵⁷⁴⁰²³/₂₆₃₄₇₇₇₆₀ mantal.

Ingen kronoåbo har *frändömts åborätt*, och intet hemman har under perioden fallit i *ödesmål*.

I **tabell 4** lemnas redogörelse för den enda egendom af *fideikommissnatur*, som finnes inom länet och utgöres af ⁷/₁₀ mantal Lund eller Innervik, tillhörig öfverstelöjtnant Ulfhjelms arfvingar och taxeringsvärderad till 11,200 kronor.

Enligt **tabell 5** uppgick år 1900 taxeringsvärdet å *fastigheter* inom länet, som *innehafvas af inhemska aktiebolag*, till ett sammanlagt belopp af 14,969,600 kronor emot 8,750,813 kronor för år 1895. Med uteslutande af tillhörande bråktal utgjorde summan i hela mantal af den i inhemska aktiebolags ego befintliga jord 188 mantal år 1900 emot 124 år 1895.

På sätt af **tabell 6** angifves, finnes icke inom länet någon egendom tillhörande främmande makters undersåtar.

Antalet förordnanden till landmäteriförrättningar, som af Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande under perioden utfärdats, hafva utgjort:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Egentliga laga skiften	24	30	41	34	34
Andra förrättningar .	75	97	220	217	309
Summa	99	127	261	251	343

De under femårsperioden afslutade egentliga laga skiftenas antal och areal samt därför utgående kostnader utgjorde:

År.	Antal förrättningar.	Areal i hektar.	Kostnader, kronor.	
			Till landmätare och gode män.	Öfriga kostnader.
1896	34	103,040	222,733	19,707
1897	29	93,585	180,626	22,058
1898	24	98,140	212,913	36,726
1899	29	50,168	119,708	6,196
1900	36	56,253	113,627	5,426
Summa	152	401,186	849,607	90,113
Medeltal under perioden	30.4	80,237.2	169,921.4	18,022.6

Såsom *utflyttningshjälp* efter skiften hafva under perioden af statsmedel utgifvits år 1896 3,112 kr. 50 öre, år 1897 3,050 kr., år 1898 412 kr. 50 öre, år 1899 1,612 kr. 50 öre samt år 1900 4,687 kr. 50 öre eller tillhopa 12,875 kr.

Landstingsskatt har under perioden utgått dels med följande belopp och nedan angifna uttaxering å hvarje bevillningskrona, nämligen:

År.	Kronor.	Uttaxering per bev.-krona.
1896	29,000	38 öre.
1897	39,000	49 "
1898	48,000	51 "
1899	50,000	48 "
1900	55,000	51 "

och dels för bestridande af kostnaderna för *inlösen af jord till bibanan Vännäs—Umeå—Storsandskär* med följande belopp, nämligen år 1896 30,000 kr., år 1897 22,000 kr., år 1898 25,000 kr., år 1899 27,200 kr. och år 1900 10,900 kr., hvilka uttaxerats efter nedan omförmälda kretsfordelning af kommunerna och med följande öretal för hvarje bevillningskrona:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Första kretsen: Umeå stad	72	48	48	48	22
Andra kretsen: Umeå och Vännäs socknar	60	40	40	40	18
Tredje kretsen: Säfvans, Bjurholms, Bygdeå och Degerfors socknar	48	32	32	32	14
Fjerde kretsen: Nordmalings, Nysätra, Burträsk, Norsjö, Jörns, Lycksele och Orträsk socknar	36	24	24	24	9
Femte kretsen: Skellefteå stad och socken, Löfångers, Byske, Malå och Fredrika socknar	24	16	16	16	4
Sjette kretsen: Sorsele, Stensele, Vilhelmina, Åsele och Dorotea socknar	12	8	8	8	1

Beträffande *Landstingets finanser* i öfrigt tillåter sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande hänvisa till följande öfversigt af Landstingets verksamhet och ekonomiska ställning för år 1900:

Behållning från år 1899 . . . . . 12,035.09 kr.

Inkomster.

Brännvinsmedel	37,000.00	kr.
Räntemedel	700.00	"
Sjukvårdsavgifter	26,680.00	"
Landstingsskatt	65,900.00	"
Summa	130,280.00	"
	142,315.09	kr.

Utgifter.

A) Anslag.

Länets sjukvård	72,849.94	kr.
Folkundervisningen. Länseminarierna	5,400.00	"
Elementarläroverken för flickor	2,000.00	"
Döfstumundervisningen	9,381.60	"
Döfstumskolans byggnad i Hernösand	6,575.00	"
Elementarläroverksbyggnaden i Umeå	2,500.00	"
Forminnesföreningen i Skellefteå	150.00	"
Hemslöjdens befrämjande	3,200.00	"
Hushållsskola	1,000.00	"
Arvode åt folkskoleinspektör	1,000.00	"
Arvode åt distriktsveterinärer	2,250.00	"
Bibanan Vännäs—Umeå—Storsandskär	10,900.00	"
Landbruksundervisningen	12,500.00	"
Allmän afdikningsplan	500.00	"
Svenska mosskulturforeningen	300.00	"
Nötboskapspremieringen	2,500.00	"
Djurskyddet	100.00	"
Industriutställningen i Gefle	1,000.00	"
Rofdjurspremier	600.00	"
Summa	134,706.54	kr.

B) Omkostnader.

Landstingsmäns, revisorers och markegångsdeputerares resor m. m.	3,450.00	kr.
Allöningar	975.00	"
Prenumeration å landstingstidskrifter	136.00	"
Annons- och tryckningskostnader m. m.	1,500.00	"
Summa	6,061.00	"

C) Afskrifningar och restitutioner . . . . . 1,547.55 "

Summa 142,315.09 kr.

Jemte det Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande beträffande *kommunernas finanser* hänvisar till Kungl. Statistiska Centralbyråns årliga redogörelser, har Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ansett lämpligt att i *tabell M* (sid. 33) lemna uppgift å de *amorteringslån* jemte dermed afsedda ändamål, till hvilka Eders Kungl. Maj:t lemnat nådigt tillstånd.

Af de inom länet förlagda 13 nummer af Norrlands fjerde *båtsmanskompani*, af hvilka vid förra periodens slut 6 återstodo effektiva, hafva under perioden, jemlikt föreskrifterna i nådiga kungörelsen den 13 juli 1887, ytterligare 5 nummer blifvit vakanssatta, hvadan sålunda numera återstår allenast 1 nummer effektivt.

Jemlikt 60 § af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891 hafva *bidrag till väg-*

underhållet in natura af statsmedel utgått under perioden med följande belopp:

År 1896	11,452.05 kr.
» 1897	14,606.33 »
» 1898	11,550.40 »
» 1899	14,894.55 »
» 1900	12,770.15 »

och har statsverkets andel i kostnaden för vägdelningar enligt 84 § af nämnda lag under perioden utgjort tillhopa 11,271 kr. 90 öre, deraf under år 1896 763 kr. 49 öre, under år 1897 2,546 kr. 19 öre samt under år 1900 7,962 kr. 22 öre.

Brämvinsförsäljningen har i länets städer varit uppläten åt bolag med redovisningsskyldighet. Beloppet och fördelningen af de inom länet influtna och redovisade brämvinsförsäljningsmedlen framgår af tabell N.

Af de till Kungl. Statskontoret ingående brämvinsförsäljningsafgifter, hvilka tillkomma landsting, hushållningssällskap och landskommuner, hafva följande belopp under femårsperioden kommit länet till godo, nämligen:

	Hushållnings- sällskapet.	Landstinget.	Socknarna.	Summa.
År 1896 . . . . . kr.	11,977.95	11,977.96	23,955.91	47,911.82
» 1897 . . . . . »	11,976.15	11,976.15	23,952.29	47,904.59
» 1898 . . . . . »	14,309.75	14,309.74	28,619.48	57,238.97
» 1899 . . . . . »	16,238.49	16,238.49	32,476.97	64,953.95
» 1900 . . . . . »	16,997.32	16,997.31	33,994.64	67,989.27
Summa kr.	71,499.66	71,499.65	142,999.29	285,998.60

Tab. M. Amorteringslån, hvilka kommunerna i Vesterbottens län åren 1896—1900 erhållit nådigt tillstånd att upptaga.

Tillstånds- dets dag.	Låntagare.	Ändamålet med lånets upp- tagande.	Låne- belopp. Kronor.
28/3 1896	Dorotea kommun . .	Vägbyggnader	20,000
24/7 1896	Byske »	Byggnad af fattiggård, läkare- bostad och sjukstuga	33,000
18/12 1896	Nysätra »	Uppförande af en sjukstuga . . .	10,000
29/1 1897	Vännäs »	Uppförande af ett folkskolehus . .	15,000
21/5 1897	Sorsele väghållnings- skyldige	Vägbyggnad	2,000
25/5 1898	Umeå stad	Vattenledning . . . . . kr. 222,000 Gators ordnande . . . » 45,000 Elektrisk kraftstation . » 280,000 Inlösen af jord m. m. för Vännäs—Umeå- banan . . . . . » 40,000 Väganläggningar till och öfver jernvägen » 5,500 Inlösen af jord och byggnader för anordnande af exercisfält m. m. för Norrlands dragon- regemente . . . . . » 75,000 Bidrag till ny elemen- tarläroverksbyggnad i Umeå . . . . . » 32,500	700,000
9/6 1899	Lyckeles kommun . .	Brandväsendets ordnan- de i Lyckeles	6,000
10/1 1900	Säfsvars »	Uppförande af ett nytt folkskole- hus	20,000
10/8 1900	Fredrika sockens väg- hållningsskyldige . .	Väganläggningar	40,000

6. Politi.

A) Allmänna ordningen och säkerheten hafva under perioden icke varit rubbade. Under den tid arbetena pågingo vid bibanan Vännäs—Umeå förekommo visserligen ett och annat misshandels- och hemfridsbrott bland arbetsstyrkan, men hållningen bland arbetarebefolkningen antog icke någon hotande karakter.

Särskilda polisuppsyningsmän hafva jemväl under ifrågasvarande period varit förordnade vid Holmsunds, Ursvikens, Bureå och Byske lastageplatser äfvensom vid Åsele kyrkoplats. Till aflönande af dessa polisuppsyningsmän hafva användts dels af Eders Kungl. Maj:t i nåder anvisade statsmedel och dels af kommuner, bolag eller enskilde frivilligt anslagna belopp.

Tab. N. Influtna och redovisade brämvinsförsäljningsmedel inom Vesterbottens län åren 1896—1900.

År.	Redovisade:			Fördelade till:						
	I städerna.	Å landet.	Summa. Kronor.	Städerna.	Hushåll- nings- sällskapet.	Landstinget.	Socknarna.	Stats- kontoret.	Provision.	Summa. Kronor.
1896	108,923.42	505.50	109,428.92	54,352.79	10,921.11	21,842.22	353.85	21,741.12	217.83	109,428.92
1897	99,794.02	449.25	100,243.27	49,797.22	10,004.36	20,008.74	314.48	19,918.89	199.58	100,243.27
1898	116,235.33	505.50	116,740.83	58,001.38	11,650.85	23,301.69	353.85	23,200.59	232.47	116,740.83
1899	129,363.70	534.00	129,897.70	64,552.51	12,963.90	25,927.80	373.80	25,821.00	258.69	129,897.70
1900	158,810.85	600.00	159,410.85	79,246.62	15,909.33	31,818.64	420.00	31,698.64	317.62	159,410.85
Summa kronor	618,127.32	2,594.25	615,721.57	305,950.52	61,449.55	122,899.09	1,815.98	122,380.24	1,226.19	615,721.57

K. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser 1896—1900. Vesterbottens län.

B) **Fångvärd.** Antalet af de under femårsperioden å härvarande länsfängelse samt å kronohäkterna i Skellefteå och Lycksele förvarade fångar framgår af tabellerna O och P.

Länets fångvärdsförening har under perioden lemnat understöd till allenast åtta personer med tillhoppa 180 kr. 55 öre. Föreningens kontanta behållning, som vid 1895 års slut utgjorde 3,148 kr. 74 öre, uppgick vid periodens slut till 3,707 kr. 63 öre.

C) **Undervisningsväsendet.** Allmänna läroverken i länets städer utgöras såsom tillföre af ett högre i Umeå och ett lägre i Skellefteå.

Lärjungarnes antal vid Umeå högre allmänna läroverk vår- och höstterminen under periodens särskilda år har varit:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	202	211
1897	210	232
1898	231	236
1899	236	233
1900	236	210

Lärjungeantalet har således i hufvudsak varit i stigande under hela perioden med undantag för höstterminen 1900, då antalet nedgick högst betydligt i följd af en ovanligt stor afgang sommaren 1900 och väl äfven de närmast liggande högre allmänna läroverkens i Luleå, Hernösand och Östersund utvidgning med fullständig reallinie. Lärarepersonalen har utgjorts af rektor, fem lektorer och åtta adjunkter, en lärare i sång och musik, en lärare i gymnastik och en lärare i teckning, hvarjemte under läsåren 1898—1899 och 1899—1900 varit anställda tre extralärare och de öfriga åren två.

Det nya tidsenliga läroverkshuset, som under perioden uppförts och för hvars tillkomst Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i berättelsens början redogjort, har tre våningar utom källarvåningen. Alla rum uppvärmas medelst varmluft från tvenne i källarvåningen anordnade varmkamrar, som hvardera försetts med tre förbränningsugnar och sex stycken kaloriferer. För ventilationen har från hvarje rum och från alla korridorer uppmurats särskilda s. k. evakueringskanaler med ventiler vid både golf och tak, och hafva dessa kanaler å vinden hopdragits i särskilda skorstenar, som försetts med hvar sin större plåt-lucka, hvilken medelst jerntrådlinor skötes från källaren. Den

åt läroverket upplåtna, synnerligen vackert belägna platsen i närheten af stadens centrum har ett yttinnehåll af 12,374 kvadratmeter, och sjelfva läroverkslokalen innehåller alla för ett fullständigt läroverk erforderliga rum och lägenheter, så inrättade, att de kunna anses tillfredsställa alla billiga anspråk på ändamålsenlighet och bekvämlighet.

Vid Skellefteå lägre allmänna läroverk har antalet lärjungar varit:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	34	43
1897	42	47
1898	47	53
1899	53	64
1900	65	73

Lärjungeantalet har sålunda under perioden mer än fördubblats. Lokalen, som utgöres af några rum i stadshuset, har

Tab. O. Antalet fångar i Skellefteå och Lycksele kronohäkten åren 1896—1900.

	Ransakningsfångar.		Fångar, som i brist på tillgång till böter undergått fängelse.		S u m m a .		
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	Summa.
<i>Skellefteå kronohäkte.</i>							
År 1896	17	1	128	8	145	9	154
» 1897	11	1	112	10	123	11	134
» 1898	9	2	105	2	114	4	118
» 1899	17	2	101	1	118	3	121
» 1900	17	4	99	5	116	9	125
<i>Lycksele kronohäkte.</i>							
År 1896	18	2	61	3	79	5	84
» 1897	18	3	63	5	81	8	89
» 1898	10	2	61	3	71	5	76
» 1899	14	2	70	1	84	3	87
» 1900	16	—	33	2	49	2	51
Summa	147	19	833	40	980	59	1,039

Tab. P.

Antal fångar i Vesterbottens länsfängelse i Umeå åren 1896—1900.

År.	För hvarjehanda brott dömda till fängelse eller straffarbete i högst 2 år.		För gröfre brott dömda, till allmän straffanstalt afsände.		Fångar, som till följd af bristande bötestillgång undergått fängelse.		Transportfångar.		Försvarslöse (häktade för lösdriveri och bettlände).		S u m m a .			Lägsta antal.	Högsta antal.
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	s:a.		
1896	54	8	4	1	75	11	2	—	16	2	151	22	173	15	37
1897	67	4	8	2	50	—	4	1	6	3	135	10	145	12	30
1898	50	3	3	1	39	1	—	1	7	2	99	8	107	7	32
1899	57	2	3	—	41	2	—	—	9	1	110	5	115	13	28
1900	49	6	1	2	32	3	—	—	9	1	91	12	103	12	28
Summa	277	23	19	6	237	17	6	2	47	9	586	57	643	—	—

i följd häraf visat sig otillräcklig, och behovet af egen läroverksbyggnad framträder allt mer. Lärarepersonalen på stat utgöres af en rektor, två kolleger samt tecknings-, musik- och gymnastiklärare. På Skellefteå stads och enskilda personers bekostnad har liksom under näst föregående period två extra lärare varit anställda, i följd hvaraf läroverket, som är treklassigt på stat, kunnat arbeta såsom femklassigt.

Vid Umeå elementarläroverk för flickor har undervisningen från och med 1898 års hösttermin egt rum i åtta klasser, hvarjemte en förberedande klass för såväl gossar som flickor funnits tillgänglig. Lärarepersonalen har utgjorts af åtta eller nio ordinarie lärarinnor, deraf en föreståndarinna, samt två eller tre extra lärarinnor. Lärjungeantalet, som under perioden betydligt ökats, har utgjort:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	57	79
1897	79	89
1898	88	91
1899	101	105
1900	107	112

Vid Skellefteå elementarläroverk för flickor finnas 7 klasser. Lärjungeantalet har varit:

År.	Vårterminen.	Höstterminen.
1896	47	42
1897	42	44
1898	44	44
1899	45	42
1900	42	48

Vid folkskollärarynnesseminariet i Umeå utgöres lärarepersonalen af en rektor, fyra adjunkter, deraf en qvinlig, samt sju på förordnande anställda lärare och lärarinnor.

Elevernas antal har varit: undervisningsåret 1896—1897 99, året 1897—1898 94, året 1898—1899 96, året 1899—1900 99 samt året 1900—1901 101.

Under åren 1896—1900 hafva 108 folkskollärarynnessexaminerats, hvarjemte 19 lemnat seminariet efter aflagd småskollärarynnessexamen. I den med seminariet förenade öfnings-skolan hafva i medeltal 65 barn, de flesta från Umeå stad, erhållit undervisning.

Folkundervisningen. Nedanstående tabell Q lemnar en öfversigt af folkskoleväsendet vid 1900 års slut.

Tab. Q.

Öfversigt öfver folkskoleväsendet i Vesterbottens län vid 1900 års slut.

Skoldistrikt.	Folkväsendet den 31 december 1900.	Antal skolor.			Antal lärare o. lärarinnor.			Antal barn af 7—14 års ålder						Hela antalet under året i skolor undervisade barn.	Antal skolhus.		Skoltrageddar.	Stadsrådg. Kronor.	Kostnader för folkskoleväsendet. (Debet och kredit.) Kronor.	
		Fasta.	Flyttande.	Summa.	Lärare.	Lärarinnor.	Summa.	som under året undervisats i							Egna.	Förlyrda.				
								Fasta skolor.	Flyttande skolor.	Folkskolor utom distriktet.	Läroverk och folkskolor utom distriktet.	enskilda skolor och skolor för abnorma barn.	hemmen.							som ej åtnjutt undervisning.
Nordmaling	9,726	13	10	23	3	22	25	701	626	3	7	—	379	1,716	1,612	23	14	2	5,908-80	41,073-25
Bjarholm	4,229	3	9	12	2	10	12	175	526	14	5	—	169	889	800	12	15	—	2,871-67	14,624-92
Umeå stad	3,883	8	—	8	2	14	16	408	—	139	2	6	36	591	473	3	—	—	7,712-79	119,662-13
Umeå landsförsamling	15,057	31	18	49	4	47	51	1,643	790	115	22	28	212	2,810	2,695	8	58	1	13,393-25	57,012-90
Holmsunds kapell	941	2	—	2	1	4	5	180	—	3	—	3	—	186	223	1	—	—	1,246-67	3,335-41
Säfvar och Holmö	3,710	5	8	13	6	10	16	332	237	36	1	—	89	695	635	4	16	1	3,875-06	38,535-63
Vännäs	5,326	6	7	13	4	10	14	371	480	16	8	—	161	1,036	975	2	16	2	3,408-33	26,955-61
Degerfors	7,392	5	14	19	8	12	20	327	930	3	4	—	189	1,453	1,364	12	28	1	4,206-68	12,696-03
Bygdeå	6,135	6	10	16	3	17	20	315	520	6	3	101	215	1,160	896	1	29	2	5,183-32	18,676-53
Nysätra	3,412	4	6	10	2	8	10	187	324	—	—	—	91	602	562	6	8	—	2,699-99	12,994-64
Löfvinger	4,166	4	11	15	3	13	16	168	397	10	7	9	77	668	643	11	16	—	3,316-66	10,000-06
Skellefteå	21,033	41	27	68	3	72	75	2,247	1,122	79	132	4	427	4,011	3,984	39	55	—	18,224-11	77,001-46
Byske	8,814	10	20	30	4	26	30	491	1,038	6	31	31	177	1,774	1,803	2	41	—	7,833-29	37,549-98
Norsjö	4,930	1	13	14	3	11	14	29	687	3	4	—	319	1,042	842	—	39	—	3,649-99	10,571-35
Jörn	3,805	1	9	10	4	6	10	44	489	7	2	—	211	753	662	2	23	1	2,525-00	13,332-54
Burträsk	8,260	4	20	24	8	17	25	206	867	25	4	—	409	1,511	1,325	16	37	1	5,842-40	15,370-81
Malå	2,521	2	7	9	4	6	10	37	338	5	—	—	130	510	435	4	19	—	2,438-88	13,060-87
Lycksle	7,106	3	13	16	1	16	17	138	594	3	13	161	385	1,294	793	3	—	—	3,933-30	37,578-91
Åsele	4,236	4	11	15	2	14	16	184	334	1	1	167	38	725	645	7	3	1	3,108-54	10,724-20
Vilhelmina	6,578	1	14	15	6	9	15	—	659	—	25	267	127	1,078	857	—	7	—	3,199-99	13,704-25
Dorotea	3,210	3	5	8	4	4	8	159	248	1	2	173	—	583	485	9	5	—	2,374-98	6,893-85
Stensele	2,929	3	6	9	4	5	9	93	210	—	—	3	241	547	378	2	—	—	1,933-33	13,656-55
Tärna	1,190	2	3	5	1	4	5	24	113	—	—	44	29	210	187	1	—	—	766-67	4,347-06
Örträsk	989	2	1	3	1	2	3	106	31	—	—	8	21	169	154	1	2	—	875-00	2,691-42
Fredrika	1,224	—	4	4	2	2	4	—	153	3	2	13	13	184	159	1	—	—	1,166-66	5,491-25
Sorsele	2,933	1	8	9	2	7	9	17	260	—	2	182	71	532	331	3	—	—	1,910-60	4,956-04

Af denna tabell framgår, att länets folkskoleväsen under de gångna fem åren utvecklats på ett glädjande sätt. Skolornas antal har ökats med omkring 100 eller från 321 vid 1895 års slut till 419 vid 1900 års utgång. Antalet fasta skolor har stigit till 165. Lärarepersonalen utgör 455 lärare eller lärarinnor mot 333 år 1895. Tidsenliga folkskolehus med flere lärosalar hafva uppförts i ett flertal skoldistrikt, och skollokalerna i allmänhet, såväl de egna som de förhyrda, hafva afsevärdt förbättrats. Undervisning i manlig och qvinlig slöjd meddelas i ett stort antal skolor, och särskildt har intresset för införande af flickslöjd i skolorna, ett ämne som förut sällan förekom, varit synnerligen stort. Valförsedda skolbibliotek hafva upprättats på flere ställen och begagnas flitigt.

De mindre folkskolorna utgöra ännu den hufvudsakliga skolformen, enär dessa äro betydligt billigare och lättare att få till stånd än verkliga folkskolor. Dock har de senares antal icke obetydligt ökats. Undervisningen i de mindre folkskolorna uppehålls af vederbörligen examinerade lärarinnor, af hvilka de flesta genomgått Landstingets seminarier i Skellefteå eller Lycksele. För att underlätta anskaffandet af examinerade lärarinnor hafva i ett flertal församlingar lärarelönerna höjts med olika belopp öfver det lagstadgade.

Kostnaderna för folkskoleväsendet hafva ansenligt ökats. Länets landsting har anslagit 1,000 kr. till afföning åt en folkskoleinspektör för större delen af länet.

De brister, som förut vidlådito länets folkskoleväsen, hafva till en del blifvit undanröjda genom de nya skolornas inrättande och genom en sorgfälligare tillsyn öfver undervisning och skolgång. Undervisningstiden har i många fall kunnat väsentligt utsträckas, derigenom att skolor, som förut flyttat på tre stationer, flytta på endast två samt att de fasta skolornas antal ökats. Att antalet af »icke undervisade barn» är jemförelsevis stort, beror delvis derpå, att flertalet af de barn, hvilka förut betecknats såsom »undervisade i hemmen», nu upptagits såsom icke undervisade. Emellertid återstår ännu mycket att önska i afseende på skolgången och möjligheten att erhålla undervisning, och detta gäller hufvudsakligen församlingar med gles och vidt spridd befolkning, såsom inom Lappmarken med dess många aflägsna gårdar och mindre byar, dit skolor icke kunnat förläggas på grund af det ringa barnantalet och bristande lokaler. Föräldrarnes försumlighet och liknöjdhet utgöra äfven i åtskilliga trakter ett hinder för ordentlig skolgång. Dock har intresset hos befolkningen för skolundervisningen i allmänhet vuxit, och i vissa socknar har folkskoleväsendet under innevarande period utvecklats derhän, att det kan sägas motsvara behovet och tidens fordringar.

Vid 1898 års landsting väcktes förslag om upprättande af en *folkhögskola* inom länet. Sedan en komité blifvit af Landstinget tillsatt för denna frågas utredning samt bidrag af såväl kommuner som enskilde tecknats till så betydande belopp för första uppsättningen och eventuellt för bildande af en folkhögskolefond, att ett årligt anslag af endast 1,500 kronor af Landstinget åskades, för att läroanstalten skulle komma till stånd, afslög emellertid 1901 års landsting det begärda anslaget. Anledning finnes emellertid att antaga, att en folkhögskola inom kort genom enskildes bemedling kommer till stånd inom Vesterbottens län.

Sedan förslag blifvit vid 1900 års landsting väckt om inrättande af en *uppföstringsanstalt för sinnesslöa, icke fallandesjuka barn* inom länet, blef vid innevarande års landsting beslutadt, att lokal skulle för ändamålet från och med 1902 års höst förhyras för ett elevantal af högst 25, hvarjemte för ändamålet anvisades dels 5,000 kr. för anskaffande af inventarier och dels ett årligt anslag af 1,875 kr. till anstaltens verksamhet.

Umeå tekniska skola var ursprungligen blott en söndagskola, hvilken, enligt stadsfullmäktiges beslut år 1881, ombildades till en teknisk söndags- och aftonskola. Skolans ändamål är numera att åt personer, som inträdt eller vilja inträda i yrkena, meddela de kunskaper, som för yrkenas insigtsfulla utöfning behöfvas. För inträde fordras dels en ålder af minst 12 år, dels afgangsbetyg från folkskolan, men i mån af utrymme kunna äfven lärjungar, som fyllt 12 år, men ännu ej erhållit afgangsbetyg från folkskolan, mottagas vid teckningsundervisningen. Skolan står under ledning af en utaf stadsfullmäktige utsedd styrelse samt under en af styrelsen tillsatt föreståndare, som tillika är lärare i skolan.

Undervisningen, som är kostnadsfri, har meddelats alla dagar i veckan, nämligen söndagar kl. 8—10 f. m. och 2—5 e. m. samt hvardagar 6—8 e. m. under minst 26 veckor hvarje år. Läsåret har varit fördeladt på en hösttermin från början af oktober till kort före jul och en vårtermin från förra hälften af januari till samma tid i maj.

Lärare hafva varit skolans föreståndare, som undervisat i svenska språket, bokhålleri och matematik i högre afdelningen, en lärare i svenska språket, räkning och välskrifning i lägre afdelningen samt två lärare i teckning. Lärjungarne hafva alla varit manliga och utgjort ett antal af omkring 50 hvarje år. Af dessa hafva nästan alla deltagit i teckningen samt omkring 60 % i de öfriga ämnena. Deras ålder har med ett par enkla undantag varierat mellan 12 och 30 år.

Skolan existerar uteslutande genom tyenne årliga anslag, hvarterdera å 600 kronor, utgående det ena af statsmedel och det andra från Umeå stad.

D) Kreditanstalter. Såsom redan i föregående femårsberättelse finnes omförmäldt, hade Riksdagen fattat beslut, att ett *Riksbankens afdelningskontor* skulle inrättas i Umeå. Detta kontor öppnades den 1 april 1896 i en förhyrd lokal vid Storgatan och med uppgift att inom Vesterbottens län drifva bankrörelse i den omfattning, som är med Riksbankens bestämmelser och ändamål förenlig.

Å en ort med så små behof af rörelsemedel, som Umeå då var, syntes den bankinrättning, som under namn af Vesterbottens enskilda bank sedan gammalt der hade sitt hufvudkontor och sina flesta intressenter, mer än väl räcka till för ortens handel och industri, och då dessutom en länssparbank tillgodosåg landtbefolkningens behof af kredit, hade Riksbankens afdelningskontor ej stort annan uppgift att fylla än såsom regulator af räntan och spridare af Riksbankens sedlar. Också visade rörelsen under år 1896 ett synnerligen klen resultat, hvad beträffar behållningen, i det att utgifterna öfverstege inkomsterna med 15,796 kr. 27 öre. Emellertid visa siffrorna under de följande åren, att affärlifvet här tagit ett betydligt uppsving, och

rörelsen har småningom ökat för detta kontor utan att inverka hämmande på de förutvarande kreditanstalternas på platsen

verksamhet, till belysande hvaraf följande redogörelse för periodens särskilda år synes vara tillräcklig:

	År 1896.	År 1897.	År 1898.	År 1899.	År 1900.
Utfärdade postvexlar	1,384	2,051	2,566	3,034	2,822
Å girorörelsen insattes	1,281,149.49	1,772,926.71	2,573,404.03	4,873,385.54	5,268,313.53
Å utlåningsfonden utestod den 31 december	3,168,320.26	4,203,030.35	5,897,270.46	5,972,657.74	7,628,308.68
Nettovinsten af kontorets rörelse uppgick till	469,947.05	602,051.23	809,082.99	1,129,658.57	2,086,224.81
	Förlust.	1,938.22	13,551.76	24,748.08	76,249.01

Sedan Vesterbottens enskilda bank efter år 1898 upphört med sin sedelutgifning och öfvergått till bankaktiebolag med hufvudkontor i Stockholm, råder dessutom i Riksbankskontorets kassa en rätt liflig vaxlingsrörelse, för hvars behof årligen requireras sedlar från Riksbankens kontor till belopp af 3 à 4 millioner kr. Antalet kommissions- och inkasseringssupdrag har äfven visat årlig ökning, och uppgår detsamma för hvardera slaget numera till omkring 2,000 med belopp, som likaledes för hvardera slaget stiga till omkring 3 millioner kr.

Den af kontoret förhyrda lokalen disponeras fortfarande intill den 10 oktober 1902, då kontoret eger utsigt få taga i besittning det nya bankhus, som nu är under byggnad och till hvars utförande 1899 års riksdag anslagit ett belopp af 190,000 kr. Denna byggnad, som äfven kommer att inrymma postlokal samt trenne bostadslägenheter, är belägen i hörnet af Storgatan och Vasagatan, och synes särskildt banklokalen, som vetter åt söder till Storgatan, blifva synnerligen bekväm och ändamålsenlig.

Af hvad sålunda relaterats framgår otvetydigt, att detta kontors rörelse gått stadigt framåt, och då ingen förlust drabbat kontoret, kan man med skäl beteckna resultatet af de gångna fem årens verksamhet såsom mycket godt.

Vesterbottens enskilda bank fortsatte under åren 1896, 1897 och 1898 sin rörelse såsom under föregående femårsperiod, med den omsättning nedanstående tabell R utvisar.

Utom de afdelningskontor, som under nämnda period funnos, nämligen i Skellefteå, Piteå, Luleå, Haparanda och Stockholm, har under innevarande period öppnats afdelningskontor i Gellivare.

Som banken emellertid, på grund af föreskrifterna i lagen den 12 maj 1897 för Sveriges Riksbank, icke kunde emotse någon förlängning i den banken senast beviljade, vid slutet af

år 1903 utgående oktroy och banken således varit nödsakad att vid nämnda tidpunkt sluta sin verksamhet såsom enskild sedelutgifvande bank samt Riksbanken under tiden från och med 1899 till och med 1903 års slut erbjudit de banker, som redan före nämnda tid ville afstå från sin sedelutgifningsrätt, försträckning på mycket förmånliga villkor, beslöts å bolagsstämma med delegarne i Vesterbottens enskilda bank den 28 januari 1898, att banken med utgången af nämnda år skulle upphöra med sin sedelutgifning och att bolaget vid samma tid skulle upplösas samt att dess rörelse från och med 1899 års ingång skulle öfverlätas till ett bankaktiebolag.

Vid den inbjudan till teckning för bildande af detta bankaktiebolag — benämndt *Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland* — som sedermera utfärdades, visade sig intresset härför vara synnerligen stort, och kunde nämnda aktiebolag, som öfvertog Vesterbottens enskilda banks alla affärer, börja sin rörelse den 1 januari 1899 med ett aktiekapital af 18,000,150 kronor. I och med rörelsens öfvertagande flyttades bankens hufvudkontor från Umeå till Stockholm, och Umeåkontoret blef hufvudkontor för de norra kontoren.

Bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland, som bibehållit Vesterbottens enskilda banks ofvan omförmälda afdelningskontor, har dessutom inrättat afdelningskontor i Gefle, Edsbyn, Falun, Säter, Rättvik, Elfdalen, Vansbro och Åsele. Bankens omsättning har ständigt ökat, och allmänhetens besparingar, hvilka insatts i banken, hafva vuxit betydligt. Inlåningen inom Vesterbottens bankkontor har under femårsperioden ökat med 4,435,721 kr. 81 öre.

Hernösands enskilda bank har liksom under förra femårsperioden haft afdelningskontor i Skellefteå och Nordmalings, å

Tab. R. Vesterbottens enskilda banks¹⁾, numera bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrlands verksamhet åren 1896—1900.

År.	Antal lott-egare.	Grund-fond. Kr.	Å depositions-räkning		Å upp- och afskrif-ningsräkning		Å hushållsräk-ning		Utestäen-de å kre-ditiv vid årets slut.	Utestäen-de å lö-pande-räk-ning vid årets slut.	Köpta vexlar.	Sålda post-remiss-vexlar.	Utgifna lån.	Inbetalda lån.	Reserv-fond.
			insatt. Kr.	uttaget. Kr.	insatt. Kr.	uttaget. Kr.	insatt. Kr.	uttaget. Kr.							
1896 .	6,000	3,000,000	9,012,540	7,881,962	44,812,152	44,989,250	—	—	3,903,662	583,856	19,968,373	28,960,163	16,408,807	13,860,116	2,500,000
1897 .	6,000	3,000,000	7,712,615	8,393,478	46,930,713	45,374,050	2,098,736	993,055	5,725,621	395,525	23,635,750	32,096,613	15,104,349	13,154,557	2,500,000
1898 .	6,000	3,000,000	8,821,644	9,032,330	47,734,223	48,195,129	4,699,089	2,385,059	5,472,252	599,986	29,608,858	45,775,530	14,882,183	12,778,470	2,500,000
1899 .	17,143	12,000,100	12,449,337	11,563,510	62,861,254	62,687,892	9,309,573	8,119,853	6,263,857	1,904,130	69,609,494	73,569,187	26,326,219	25,201,292	6,000,050
1900 .	17,143	12,000,100	12,466,443	9,969,980	55,670,225	55,567,939	10,447,092	7,464,790	7,916,359	3,101,255	95,915,953	80,989,045	31,670,514	30,843,885	6,000,050

¹⁾ För Vesterbottens enskilda bank utgjorde högsta beloppet utelöpande sedlar år 1896 3,165,265 kr., år 1897 3,910,625 kr. och år 1898 4,303,000 kr. samt besparingsfonden samma år resp. 270,000 kr., 370,000 kr. och 500,000 kr.

hvilken sistnämnda plats banken låtit under år 1899 åt sig uppföra och inreda en fullt ändamålsenlig lokal.

Af länets *sparbanker*, »Vesterbottens läns sparbank» med hufvudkontor i Umeå och »Skellefteå sparbank» med kontor i Skellefteå, har den förstnämnda under perioden vunnit så ökad rörelse, att en kortfattad redogörelse för dess verksamhet torde förtjena att här intagas.

Delegarnes antal, som vid 1896 års början utgjorde 7,824, uppgick vid 1900 års utgång till 8,656; och utgjorde delegarnes behållning vid nyssnämnda tidpunkter respektive 2,251,448.80 kr. samt 2,541,473.58 kr. Denna behållning har dock under perioden varit ännu större, enär den vid 1898 års slut uppnådde ett belopp af 2,955,084.30 kr. Anledningen till behållningens minskning torde förklaras deraf, att, sedan bankaktiebolaget Stockholm—Öfre Norrland började sin s. k. hushållsräkning, rätt betydande belopp dit öfverflyttats, enär sparbanken ej ansåge sig kunna betala den högre ränta bankaktiebolaget under en tid lemnat å dylik räkning.

Sparbankens reservfond belöpte sig vid 1896 års början till 198,086 kr. och vid 1900 års slut till 254,270.03 kr. Enligt 27 § i sparbankens reglemente kunna sparbankens hufvudmän besluta, att, när reservfonden öfverstiger 10 % af insättarnes behållning, öfverskottet skall användas för väckande och underhållande hos mindre bemedlade af håg till ökad sparsamhet äfvensom för välgörande och allmännyttiga ändamål. Då emellertid först vid 1900 års bokslut det förhållande inträdt, att reservfonden uppnått $\frac{1}{10}$ af delegarnes behållning, har någon sådan användning af reservfondens öfverskott, som nyss finnes nämnd, ännu icke kunnat ega rum.

Utom vid hufvudkontoret i Umeå har sparbanken komitéer för penningars emottagande i Nordmaling, Bjurholm, Degerfors, Säfvar, Bygdeå, Robertsfors bruk, Nysätra, Burträsk, Löfånger, Lycksele, Fredrika, Vilhelmina, Åsele, Dorotea, Norsjö, Örrträsk, Byske, Stensele, Malå och Tärna kapellförsamling. De penningar, som af dessa komitéer emottagas, insändas jemte rapporter deröfver till hufvudkontoret, der all bokföring försiggår.

Någon förändring med afseende å de i förra femårsberättelsen omförmälda *sockenmagasinen* i Nysätra, Löfångers och Burträsk socknar har icke under perioden förekommit.

E) Försäkringsanstalter. Vesterbottens läns *brandstodsbolag* har numerä omfattats med allt större tillslutning, hvilket bäst visar sig deraf, att bolagets ansvarighetssumma vid 1900 års slut uppgick till 40 millioner kr., deraf under ifrågakörande period tillkommit nära 8 millioner kr.

Vidare finnas i verksamhet Skellefteå sockens brandstodsbolag för Skellefteå och Byske socknar äfvensom ett inom Nysätra socken bildadt brandstodsbolag. Dessutom hafva åtskilliga andra försäkringsaktiebolag, såsom Skandia, Svea och Norrland samt Allmänna brandförsäkringsverket för byggnader å landet och Städernas allmänna brandstodsbolag, verkat inom länet; och är i allmänhet den fasta egendomen af allmoget försäkrad.

För *försäkring af hästar och nötboskap* synes allmänheten mer och mer anlita Skandinaviska kreatursförsäkringsbolaget. Försäkringen af hästar i Vesterbottens läns hästförsäkringsbolag har under perioden något minskats, antagligen i följd deraf, att försäkringarna öfvergått till förenämnda bolag. Försäkrandet

af kreatur synes emellertid icke vara så allmänt inom länet som önskligt vore.

F) Helso- och sjukvård. För länets indelning i provinsialläkaredistrikt och antalet distriktsläkare äfvensom sjukvårdsanstalterna inom länet är förut under rubriken »Länets indelning» i korthet redogjordt. Det torde emellertid här förtjena omnämnas, att inom Lycksele socken numera finnes anställd en skolad, ambulatorisk sjuksköterska, hvilken, enligt af kommunalstämman antagen instruktion, har till sin förnämsta uppgift att egna sig åt vården af med smittosamma sjukdomar behäftade personer samt att med sorgfällighet öfvervaka såväl de sjukes isolering som vederbörlig desinfektion. Hennes lön utgör 500 kr., hvarjämte hon är berättigad till fria resor samt husrum och kost, under den tid hennes biträde påkallas, af den, som begärt hennes biträde; men för sitt arbete får sköterskan icke betinga sig något arvode. Af hitintills vunnen erfarenhet framgår, att sjuksköterskan omfattats med stort förtroende af allmänheten, utvecklat mycket gagnande verksamhet samt varit läkaren till stor hjälp i kampen mot smittans spridande. Uppenbart är, att sjuksköterskeinstitutionen, ordnad på förenämnda sätt, skulle blifva synnerligen gagnande äfven inom andra delar af länet och särskildt inom de vidsträckta lappmarkssocknarna.

G) Fattigvård. Angående den kommunala fattigvården, för hvilken fullständig redogörelse lemnas af Kungl. Statistiska Centralbyrån, anser sig Eders Kungl. Maj:ts Befallningshafvande här endast böra framhålla några särskildt för förhållandena inom länet betecknande och jemförande siffror och upplysningar. Så funnos år 1899 inom länet 26 fattigvårdssamhällen, deraf 2 med rotefördelning och 7 med distriktsindelning. Fattigvårdsanstalterna utgöras af 6 fattighus med utrymme för 216, 3 fattiggårdar med utrymme för 125 och 78 mindre fattigstugor med utrymme för 274 personer. Fattiggårdarna äro anordnade i Nysätra, Byske och Burträsk socknar. Något fattigvårdssamhälle med enskild fattigvård finnes icke inom länet. Under år 1899, då länet hade ett invånareantal af 141,830, utgjorde understödstagarnes hela antal 5,254, af hvilka 5,000 tillhörde landsbygden och 254 städerna. De genom sockengång eller rotegång försörjdas antal utgjorde för sistnämnda år endast 10. Antalet medelst utackordering försörjda har för samma år varit 593 direkt understödda barn samt 245 män och 429 kvinnor med 6 tillhörande barn, under det att de i sina hem understödda utgjorde 593 män och 1,084 kvinnor med 1,701 tillhörande barn.

Totalkostnaden för hvarje understödstagare inom länet uppgick under år 1899 till 40.07 kr., deraf 37.80 kr. i underhållskostnad. Högsta värdet af en understödstagares fulla försörjning å landsbygden utgjorde 160 kr., lägsta 51 kr. och i medeltal 89 kr. Inom Stensele socken erhålla flere af samhällets barn beklädnad, vård och underhåll i en genom donerade medel underhållen s. k. fattigskola. Inom Sorsele socken äro af understödstagarne 76 lappar, som i försörjningshänseende erhållit understöd af statsmedel med 1,500 kr.

H) Fromma stiftelser. I tabell 7 lemnas föreskrifven redogörelse för inom länet befintliga s. k. fromma stiftelser jemte dem tillhörande fonders storlek vid slutet af år 1900. Följande stiftelser af någon betydenhet hafva under perioden tillkommit, nämligen:

Verksegaren C. A. Hedqvists donationsfond till belopp af 3,000 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till understöd åt enkor och faderlösa barn inom Byske socken;

följande af afidne disponenten Carl Gustaf Moritz i testamente upprättade donationer, nämligen:

10,000 kr. till en fond, hvaraf årliga afkastningen utgår till gamla trotjenare i Umeå stad;

2,100 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till studerande vid Umeå allmänna läroverk;

3,000 kr., hvaraf årliga räntan utgår till fattiga skolbarn;

3,000 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till fattiga barn vid deras första nattvardsgång;

5,366 kr., hvaraf årliga räntan tillfaller en af donator uppgifven person under dennes lifstid och derefter fattiga köpmän eller deras enkor och barn; samt

Lars Glas stipendiifond till belopp af 2,100 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk;

Enkefru Hilda Bonnedahls donation till ett belopp af 5,000 kr. under namn af Hilda Vallmarks donationsfond. Årliga räntan tillfaller en af donator uppgifven person under dennes lifstid och derefter en eller flere behöfvande fruntimmer tillhörande »pauvres honteux»; samt

Doktor Vennerströms i Skellefteå julgåfva, 1,500 kr., hvaraf årliga räntan utdelas till understöd af fattige eller sjuke i Skellefteå stad.

Umeå i Landskansliet och Landskontoret den 31 december 1901.

A. ASKER.

Olof Åkerrén.

John Falk.

Tab. 1.

FOLKMÄNGDEN I VESTERBOTTENS LÄN ÅREN 1896—1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
	Kyrkoskrifna folkmängden (enligt presterskapets uppgifter den 31 december).			Mantalskrifna folkmängden (enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år).											
				Hela mantalskrifna folkmängden.			Deraf fria från mantalspenningar.								
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.				Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Värfvadt manskap.	Af särskilda orsaker befriade.		Underåriga.		Summa (fria från mantalspenningar).
				Mankön.	Qvinkön.	Summa.				Mankön.	Qvinkön.	Summa.			
Landsbygden	år 1896	66,013	65,237	131,250	65,964	65,489	131,453	5	3,272	4,903	29,379	28,864	32,656	33,767	66,423
	1897	67,017	66,143	133,160	67,000	66,329	133,329	—	3,226	4,848	29,785	29,099	33,011	33,947	66,958
	1898	68,082	67,190	135,272	68,043	67,288	135,331	—	3,144	4,819	30,357	29,606	33,501	34,425	67,926
	1899	68,927	67,824	136,751	68,900	67,939	136,839	—	3,024	4,638	30,722	29,905	33,746	34,543	68,289
	1900	69,949	68,624	138,573	69,928	68,663	138,591	—	2,949	4,570	31,211	30,279	34,160	34,849	69,009
Umeå stad	år 1896	1,561	2,001	3,562	1,575	2,018	3,593	—	35	144	640	674	675	818	1,493
	1897	1,607	2,043	3,650	1,627	2,054	3,681	—	34	147	675	681	709	828	1,537
	1898	1,629	2,039	3,668	1,672	2,052	3,724	3	41	144	676	652	720	796	1,516
	1899	1,677	2,131	3,808	1,699	2,141	3,840	3	50	146	670	692	723	838	1,561
	1900	1,728	2,155	3,883	1,746	2,216	3,962	3	49	141	686	702	738	843	1,581
Skellefteå stad	år 1896	522	724	1,246	535	705	1,240	—	6	38	216	212	222	250	472
	1897	532	719	1,251	541	733	1,274	—	15	43	194	213	209	256	465
	1898	543	712	1,255	550	730	1,280	—	13	41	200	219	213	260	473
	1899	556	715	1,271	555	742	1,297	—	15	48	210	219	225	267	492
	1900	555	724	1,279	537	738	1,275	—	17	44	211	218	228	262	490
Hela länet	år 1896	68,096	67,962	136,058	68,074	68,212	136,286	5	3,313	5,085	30,235	29,750	33,553	34,835	68,388
	1897	69,156	68,905	138,061	69,168	69,116	138,284	—	3,275	5,038	30,654	29,993	33,929	35,031	68,960
	1898	70,254	69,941	140,195	70,265	70,070	140,335	3	3,198	5,004	31,233	30,477	34,434	35,481	69,915
	1899	71,160	70,670	141,830	71,154	70,822	141,976	3	3,089	4,832	31,602	30,816	34,694	35,648	70,342
	1900	72,232	71,503	143,735	72,211	71,617	143,828	3	3,015	4,755	32,108	31,199	35,126	35,954	71,080

Tab. 2.

ALLMÄNNA VÄGAR OCH SKJUTSNING I VESTERBOTTENS LÄN ÅREN 1896—1900.

a) Längd af allmänna vägar och kostnad för deras underhåll år 1900.

1.	2.		3.				4.			5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.		15.		16.		17.	
	Väglängd.		Vägfyrkar.				Uppskattad kostnad för vägenderhåll in natura (den tid mark är bar).		Vägs-katt pr vägfyrk.		Väggassans inkomster.		Väggassans utgifter.				Väggassans behållning vid årets slut.																		
	Väghållnings-distrikt.	Landsväg (med broar).	Bygdeväg (med broar).	Å jordbruksfastighet		Å allmänningsskogar, frälseränta samt annan fastighet.		Å inkomst.	Å vägfyrkar enligt kol. 4.	Å vägfyrkar enligt kol. 5—7.	Vägs-katt. ¹⁾	Af stats-medel. ²⁾	Öfriga inkomster.	Förvaltningskostnader.	Ersättning till snöplog-lagen.	Öfriga utgifter. ³⁾	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.			
med vägenderhåll in natura.				ej ännu till vägenderhåll in natura.	Antal.	Antal.	Antal.																										Antal.	Kronor.	Öre.
Degerfors	158 158	58 000	25,361	1,677	1,677	2,492	6,522 90	177	198	56,023 38	—	—	396 69	6,714 32	47,132 54	1,779 83																			
Bygdeå	39 868	14 786	19,459	1,680	840	4,442	3,121 00	25	42	7,897 74	—	—	250 00	2,494 00	6,837 00	1,482 01																			
Nordmalings och Bjurholms	164 084	0 709	49,988	—	5,637	16,661	15,896 65	18	21	16,788 71	—	—	723 22	240 20	5,812 94	13,298 84	5,696 15																		
Umeå tingslags Holmö ³⁾	198 000	89 000	100,597	1,638	8,258	27,074	17,579 00	26	40	29,232 00	1,378 76	873 06	2,663 00	9,208 00	19,612 76 ⁴⁾	8,281 09																			
Skellefteå tingslags Malå och Norsjö	334 405	37 669	100,484	701	9,591	27,230	43,960 76	27	47	44,306 00	8,957 00	10,531 00	1,596 00	14,889 00	27,407 00	19,902 00																			
Barträsk ⁴⁾	182 000	—	24,373	1,891	3,110	1,633	13,277 25	35	48	11,814 87	—	196 22	245 45	3,302 55	9,638 32 ⁵⁾	3,016 00																			
Löfångers ⁴⁾	92 907	—	35,341	612	—	1,530	10,677 90	20	20	7,272 10	458 24	—	150 00	1,920 00	5,726 43 ⁶⁾	16,454 68																			
Nysätra	28 000	35 000	22,353	532	231	572	3,260 60	22	22	5,041 58	—	1,727 91	84 50	2,235 00	3,207 61	1,568 44																			
Lycksele	20 301	20 049	15,833	239	245	705	3,845 38	12 5	38	3,175 07	—	20 00	75 00	1,980 00	855 57	284 50																			
Stensele	115 000	180 688	29,907	904	9,095	2,976	16,002 69	27	74 4	17,728 29	—	1,157 96	317 55	7,992 94	8,468 92	2,107 04																			
Tärna ⁵⁾	—	49 327	8,365	107	3,259	192	3,155 45	96 8	126 83	12,209 49	—	431 87	120 00	1,395 00	11,524 04 ⁶⁾	381 48																			
Sorsale	—	62 000	6,008	—	1,909	33	5,488 80	33	97	3,866 38	—	15 00	200 00	1,761 00	2,010 00	4,750 23																			
Åsele	134 000	38 000	28,428	9,516	4,705	2,989	3,263 67	14	25	8,012 19	—	4,800 00	412 68	3,369 57	9,293 40 ⁶⁾	239 36																			
Fredrika	41 945	—	6,075	107	—	210	10,203 00	50	109	4,816 74	—	75 00	211 68	1,048 63	4,658 89	887 04																			
Örträsk	4 929	—	4,049	—	636	63	356 63	3	10 01	47 09	—	141 45	50 00	65 00	73 54 ⁶⁾	166 45																			
Dorotea	81 997	—	7,793	3,281	1,262	259	7,244 67	35	95	7,069 46	—	—	100 00	1,284 20	5,494 96 ⁶⁾	85 78																			
Vilhelmina	—	91 400	25,240	—	2,231	1,050	14,723 31	—	52	1,663 51	—	81 57	372 74	1,665 92	1,107 10	1,055 47																			
Summa å landet	1,595 594	681 628	511,080	22,885	54,206	90,111	178,704 66	—	—	236,964 60	10,794 00	23,939 47	7,485 49	67,138 07	176,346 92	9,987 87																			
I städerna	5 381	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—																			

b) Väganläggningar och kostnad deraf under åren 1896—1900.

18.	19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.		26.		27.		28.	
	Längd af under åren 1896—1900		Kostnad för under åren 1896—1900		fulländade och afsynade nya vägar.				omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.											
	fulländade och afsynade nya vägar.	omlagda eller betydligt förbättrade vägsträckor.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.	Af statsmedel.	Af väggassans medel.	Af andra medel.	Summa.										
Landsvägar	Kilometer.	Kilometer.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.
Bygdevägar	¹⁾ 372 218	50 6	495,507 09	97,380 94	84,000 00	676,888 03	54,424 74	41,774 63	11,994 31	108,193 68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	518 038	50 6	618,107 09	194,328 65	85,677 41	898,113 15	54,424 74	41,774 63	11,994 31	108,193 68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

c) Skjutsanstalter och skjutslega vid 1900 års slut.

29.	30.		31.		32.		33.	
	Gästgifverier		Skjutsstationer		med		utan	
	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan
Skjutslega pr nymil.	entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.	
Med entreprenadbidrag 1 50 kr.	55	—	47	—	—	—	—	—
Utan	—	1	—	—	—	—	—	—
Summa skjutsanstalter	55	1	47	—	—	—	—	—
deraf: vid landsvägar	28	—	20	—	—	—	—	—
bygdevägar	26	—	27	—	—	—	—	—
i städer	1	1	—	—	—	—	—	—
Anstalter för endast sjöskjuts	—	—	—	—	—	—	—	—

d) Vid skjutsning utgångna hästar under åren 1896—1900.

34.	35.		36.		37.		38.		39.	
	I kunga- och krono-skjuts.		Vid gästgifverier		Vid skjutsstationer		med		utan	
	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan	med	utan
År.	entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.		entreprenad.	
1896	119	12,104	858	5,916	65	—	—	—	—	—
1897	142	12,823	842	6,818	284	—	—	—	—	—
1898	—	16,353	1,093	8,111	—	—	—	—	—	—
1899	—	19,784	1,450	9,353	—	—	—	—	—	—
1900	—	22,207	2,286	11,283	—	—	—	—	—	—
Summa hästar	261	83,271	6,529	41,481	349	—	—	—	—	—

Anm. ¹⁾ Här ingår äfven bidrag af vägfyrkar enligt kol. 5. — ²⁾ Här ingår icke statsbidraget till vägenderhållet in natura. — ³⁾ Väggassa ej bildad; snöplogning utgöres in natura. — ⁴⁾ Väggelning ej verkställd; väggarna underhållas helt och hållet af väggassorna. — ⁵⁾ Inom Tärna distrikt finnas ej några allmänna vägar. — ⁶⁾ Brist. — ⁷⁾ Deraf 71 2 km. bygda uteslutande af statsmedel, med en kostnad af 283,487 09 kr.

Tab. 3.

HEMMAN OCH LÄGENHETER SAMT STADSJORDAR M. M. I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1900.

I. Landsbygden.

1.	2.				3.				4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.	
	Kronoegendomar.											Skatteegendomar.				Frälse- egendomar.		S u m m a.						
	Under allmän disposition.		Under enskild disposition.																					
	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.	Antal.	Mantal.		
Kungs- och kungsladugårdar samt säterier	5	241	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Boställen: hemman	27	12,491,390	—	—	—	—	—	—	10	1,118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
lägenheter	4	104,832	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Säterier och ladugårdar	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hemman	3	67	227	40,305,343,307,222,211,228,33	86,623,59,631,67,841,280	—	—	—	4,157	1,165	3,334,226,19,674,994,910,435	4,731,229,79,674,231,270,400	—	—	19	7,324,7	1,574,4	4,406	1,213	1,127,141,856,098,207,270	4,731,229,79,674,231,270,400	—	—	
Nybyggen	—	—	44	—	—	—	—	—	1 ¹⁾	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jordlägenheter	378	—	61	—	—	—	—	—	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Fiskerier	3	—	31	—	—	—	—	—	142	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Verk och inrättningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa antal och nuva- rande mantal	420	15,593,03	363	40,305,343,307,222,211,228,33	86,623,59,631,67,841,280	—	—	—	4,364	1,168	3,381,215,228,104,671,435	4,731,229,79,674,231,270,400	—	—	21	7,324,7	1,574,4	5,168	1,230	1,199,1	4,731,229,79,674,231,270,400	—	—	
Oförmedlat mantal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

12.	13.	14.		15.
		Antal.	Taxeringsvärde (i kronor) hvarför bevillning	
		erlägges.	icke erlägges.	
<i>Brukningdelar och i jordboken ej upptagna torp.</i>				
Brukningdelar, hvari hemman äro fördelade	18,308	—	—	—
Jordtorp, ej upptagna i jordboken	70	—	—	—
Ryttare-, soldat- och båtsmanstorp, d:o	—	—	—	—
<i>Jordbruksfastighet och annan fastighet.</i>				
Jordbruksfastighet	—	56,284,100	12,575,700	—
Annan fastighet:				
Hus och tomter i köpingar och dermed jemförliga orter:	—	—	—	—
i Lycksele municipalsamhälle	—	446,500	—	—
i kyrkostad	—	88,900	—	—
i Åsele	—	139,100	—	—
Lägenheter i öfrigt, hvilkas hufvudsakliga värde utgöres af åbyggnaden	—	10,032,700	213,000	—
Kyrkor och bönehus	—	—	1,155,700	—
Andra offentliga byggnader	—	—	1,143,700	—
Frälseräntor	5	2,800	—	—
Summa annan fastighet (än jordbruksfastighet)	—	10,710,000	2,512,400	—

II. Städerna.

16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.															
																T a x e r i n g s v ä r d e (i k r o n o r).														
																Tomter.		Land- erier, jord- lotter eller andra bruk- nings- delar. Antal.	Boningshus.		J o r d a r									
																Be- bygda.	Obe- bygda.		Ny- bygda 1896— 1900.	Befint- liga 1900.	Hus och tomter		Kyrkor och bönehus		Andra offentliga byggnader		S u m m a (annan fastighet)			
Antal.	Antal.	Antal.	Antal.	hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning		hvarför bevillning																		
				erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.	erlägges.	icke erlägges.															
Umeå	3 ²⁾ 372	217	—	24	288	454,600	—	4,651,300	46,500	—	247,500	—	1,801,700	4,651,300	2,095,700															
Skellefteå	88	7	—	14	133	—	—	1,240,800	—	—	3,800	37,700	131,600	1,278,500	135,400															
Summa	460	224	—	38	421	454,600	—	5,892,100	46,500	—	251,300	37,700	1,933,300	5,929,800	2,231,100															
						454,600	—	5,938,600	46,500	—	251,300	37,700	1,971,000	8,160,900	—															

¹⁾ Utgöres af till skatte omförda, i skattskyldighet ännu icke ingångna krononybyggen. — ²⁾ Deraf 73 utom stadens planlagda område.

Tab. 4.

EGENDOMAR AF FIDEIKOMMISSNATUR I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Fideikommissinnehafvarens namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken.	M a n t a l.					Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar.	Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			å jordbruksfastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälseränta.	S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Öfverstelöjtnant Ulfhjelm's arvingar . .	Lund eller Innervik . .	Skellefteå socken.	—	$\frac{7}{18}$	—	—	$\frac{7}{18}$	—	—	11,200	—	—	11,200

Tab. 5.

EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
Aktiebolagets namn.	Egendomens namn.	Belägenhet. Socken (stad).	M a n t a l.					Antal utjordar, ångar o. d. ej i mantal satt jord.	Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	Taxeringsvärdet (i kronor)			
			Krono.	Skatte.	F r ä l s e.		Summa.			å jordbruksfastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälseränta.	S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Bankaktiebolaget Stockholm — Öfre Norrland	Gård i qv. Ägir . » i qv. Vikingen	Umeå stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	158,000	—	205,500
Aktiebolaget Umeå tryckerier	» i qv. Höder » i qv. Forsete	»	—	—	—	—	—	—	1	—	35,500	—	
Nya byggnadsaktiebolaget	» i qv. Frigg	»	—	—	—	—	—	—	1	—	55,000	—	75,000
Umeå kallbadhusaktiebolag	Badhusbyggnad . .	»	—	—	—	—	—	—	1	—	5,500	—	55,000
Aktiebolaget Skellefteå södra handelsförening	Tomten n:r 100 .	Skellefteå stad.	—	—	—	—	—	—	1	—	7,500	—	7,500
Aktiebolaget Skellefteå möbelfabrik	Tomterna n:r 76 och 77	»	—	—	—	—	—	—	2	—	16,000	—	16,000
Skellefteå ångbryggeriaktiebolag	Tomterna n:r 89, 116 och 117 . Skellefteå ångbryggeri . . . . . D:o	» Skellefteå socken. Jörn.	—	—	—	—	—	—	3	—	56,900	—	72,600
Skärgårdsaktiebolaget Holmsund	Handelslok. i Obbola o. Holmsund	Umeå socken.	—	—	—	—	—	—	1	5,700	—	—	
Bubäckens qvarnaktiebolag	Bubäckens qvarn .	»	—	—	—	—	—	—	1	1,000	9,000	—	19,300
Aktiebolaget Umeå vattenfall	Sörfors och Norrfors vattenfall	»	—	—	—	—	—	—	2	—	13,500	—	13,500
Sofiehems tegelbruksaktiebolag	Tegelbruket Sofiehem	»	—	—	—	—	—	—	2	34,200	36,000	—	70,200
			—	—	—	—	—	—	1	—	21,000	—	21,000

Tab. 4 o. 5.

Vesterbottens län.

43

Tab. 5. (Forts.). EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1900.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ångar o. d. i man- tal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer).	11. Taxeringsvärdet (i kronor)			
			4. Krono.	5. Skatte.	6. F r ä l s e.					11. å jordbruks- fastighet.	12. å annan fastighet (utom frälseränta).	13. å frälseränta.	14. S u m m a.
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.							
Baggårds handelsaktiebolag	Handelslokal i Bag- gård	Nordmaling.	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Håknäs d:o	Handelslokal i Håk- näs	»	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Lögdeå d:o	Handelslokal i Lög- deå	»	—	—	—	—	—	1	—	1,600	—	1,600	
Nordmalings d:o	Handelslokal i Val- len	»	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000	
Rundvika d:o	Handelslokal i Rundvik	»	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Rundviks dricks- och bryg- geriaktiebolag	Bryggeri i Lögdeå	»	—	—	—	—	—	1	—	4,500	—	4,500	
Odins handelsaktiebolag . .	Handelslokal i Val- len	»	—	—	—	—	—	1	—	11,500	—	11,500	
Orrböle d:o	Handelslokal i Orr- böle	»	—	—	—	—	—	1	—	1,500	—	1,500	
Jerfeds ångsågsaktiebolag . .	Brattfors nr 1 m. fl. Skarfsjön	Stensele.	—	$\frac{381}{980}$	—	—	—	5	—	25,100	6,000	31,100	
Bjurholms handelsaktiebolag	Handelslokal i Bjurholm	Bjurholm.	—	—	—	—	—	1	—	4,000	—	4,000	
Bjurholms industriaktiebolag	Enigheten nr 1	»	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000	
Trehörningsjö handelsaktie- bolag	Handelslokal i Norrfors	»	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000	
Bråns mejeriaktiebolag . . .	Mejeri i Brån	Vännäs.	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	2,500	
Vännäs ångbryggeriaktiebolag	Vännäs ångbryggeri	»	—	—	—	—	—	1	—	35,000	—	35,000	
Pengsjö qvarnaktiebolag . .	Pengsjö qvarn	»	—	—	—	—	—	1	—	10,000	—	10,000	
Vännäs mejeriaktiebolag . .	Mejeri i Vännäs	»	—	—	—	—	—	1	—	2,000	—	2,000	
Bjurfors qvarnaktiebolag . .	Bjurfors qvarn	Degerfors.	—	—	—	—	—	1	—	5,000	—	5,000	
Degerfors d:o	Degerfors d:o	»	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	12,000	
Umeå tjäreexportaktiebolag .	Handelslokal i Ek- trusk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	3,500	—	
Gideå o. Husums aktiebolag	Åsen	Burträsk.	—	—	—	—	—	2	—	300	—	3,800	
Stennäs nr 1-5 Borgsjö m. fl. . . . . Andersmark m. fl. Rismyrleden	Stennäs nr 1-5 Borgsjö m. fl. . . . . Andersmark m. fl. Rismyrleden	Bjurholm.	—	1	—	—	—	—	1	61,500	6,000	—	
		Åsle.	$\frac{1}{16}$	$\frac{6,705}{1056}$	—	—	—	—	1	432,400	3,100	—	
		Fredrika.	—	$\frac{1}{4}$	—	—	—	—	—	—	67,700	—	—
		Vilhelmina.	—	$\frac{1}{2}$	—	—	—	—	—	—	5,100	—	—
Aktiebolaget Robertsfors . .	Robertsfors jern- bruk och såg	Bygdeå.	—	$\frac{7,5}{102}$	—	—	—	1	—	283,700	194,000	—	
	Robertsfors sågverk	Burträsk.	—	$\frac{36,334}{1056}$	—	—	—	3	—	188,900	—	—	
		Nysätra.	—	$\frac{1}{16}$	—	—	—	—	—	4,000	—	—	
			—	—	—	—	—	—	—	—	—	670,600	
Nyåker—Norrfors aktiebolag	Handelslokal i Ny- åker	Nordmaling.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	
	Handelslokal i Norrfors	Bjurholm.	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	

Tab. 5. (Forts.). EGENDOMAR TILLHÖRANDE INHEMSKA AKTIEBOLAG, I VESTERBOTTENS LÄN År 1900.

1. Aktiebolagets namn.	2. Egendomens namn.	3. Belägenhet. Socken (stad).	4. 5. 6. 7. M a n t a l.				8. Summa.	9. Antal utjordar, ångar o d. i mantal satt jord.	10. Antal verk och inrättningar (fastigheter i städer.	11. 12. 13. 14. Taxeringsvärdet (i kronor)				
			Krono.	Skatte.	Frälse.					å jordbruksfastighet.	å annan fastighet (utom frälseränta).	å frälseränta.	Summa.	
					Säterier, ladugårdar, rå och rör.	Allmänt frälse.								
Aktiebolaget Storfors . . .	Brännfors sågverk	Byske. Jörn.	— 1/8	27 32 1/2 6 1/4	—	—	1 1/4	3	2	43,900 13,000	293,100	—	—	350,000
Ytterstfors trävarnaktiebolag	Ytterstfors d:o	Byske. Skellefteå socken Jörn.	— — 3/8	1 1/4 — 18 2/7 20 4/8	—	—	— — 2 3/4	— 1 1	4	63,500 2,300 58,200	358,500	—	—	482,500
Aktiebolaget Storfors och Ytterstfors d:o	Brännfors och Ytterstfors sågverk	Byske.	—	—	—	—	—	4	2	5,500	8,000	—	—	13,500
Halsögrunds aktiebolag . . .	Halsögrunds ångsåg	—	—	—	—	—	—	—	1	—	52,500	—	—	52,500
Klöfverfors d:o	Klöfverfors såg	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2,500	—	—	2,500
Åby handelsaktiebolag . . .	Åbyn	—	—	—	—	—	—	1	—	300	—	—	—	300
Skellefteå aktiebolag	Klemensnäs ångsåg	Skellefteå socken	—	1/8	—	—	—	3	2	2,600	181,700	—	—	—
—	—	Norsjö.	—	2 1/8	—	—	—	—	—	6,000	—	—	—	—
—	—	Malå.	1/8	2 1/8	—	—	—	2	—	17,400	—	—	—	—
—	—	Jörn.	—	2 1/8	—	—	—	1	—	12,800	—	—	—	—
—	—	Sorsele.	—	2 1/8	—	—	—	—	—	2,000	—	—	—	—
—	—	Skellefteå stad.	—	3 1/2	—	—	—	—	1	—	25,300	—	—	247,800
Örvikens d:o	Örvikens ångsåg	Skellefteå socken.	—	—	—	—	—	2	1	8,000	145,000	—	—	153,000
Skellefteå qvarnaktiebolag	Kåge qvarn	—	—	3/8	—	—	—	1	1	5,100	165,000	—	—	170,100
Skellefteå mekaniska verkstads aktiebolag	Ursvikens gjuteri	—	—	—	—	—	—	1	1	1,100	30,000	—	—	31,100
Burträsk's qvarnaktiebolag	Bursiljums mjölkvarn	Burträsk.	—	—	—	—	—	1	1	600	12,000	—	—	12,600
Andersfors d:o	Andersfors mjölkvarn	—	—	—	—	—	—	—	1	—	12,000	—	—	12,000
Burlidens d:o	Burlidens mjölkvarn	—	—	—	—	—	—	1	1	2,500	12,000	—	—	14,500
Bodens ångbryggeriaktiebolag	Bodens ångbryggeris filial	Jörn.	—	—	—	—	—	1	1	200	4,000	—	—	4,200
Jörns qvarnaktiebolag	Stafträsk's mjölkvarn	—	—	—	—	—	—	2	1	200	20,000	—	—	20,200
Löfångers d:o	Löfångers mjölkvarn	Löfånger.	—	—	—	—	—	—	1	—	16,000	—	—	16,000
Säfvar sågverksaktiebolag	Rockträsk	Lycksele.	—	3/8	—	—	—	—	—	1,800	—	—	—	1,800
Sprängvikens aktiebolag	Almsele m. fl. . . . . Jerfsjö m. fl.	Åsele. Vilhelmina.	— —	10 3/8 6 4/8 3 7/8	—	—	—	— —	1	725,700 48,400	10,000	—	—	784,100
Väija d:o	Lomsjö m. fl. . . . . Lafsjö . . . . . Djupdal	Åsele. Dorotea. Vilhelmina.	— — —	2 3/8 8 3/8 1 1/8 1 1/8	—	—	—	— — —	— — —	146,900 8,400 43,700	—	—	—	199,000

Tab. 7.

FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER, SJUKKASSOR OCH DERMED JEMFÖRLIGA
INRÄTTNINGAR I VESTERBOTTENS LÄN ÅR 1900.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till pedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
A. Å landsbygden.									
a) <i>Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Värnlösa Vänners kassa.	Understöd till någon fattig ståndsperson.	Ett sällskap.	1845 ^{15/3}	1	65	1,267	—	Kyrkoherden i Umeå landsförsamling.	
Linderska donationen.	D:o till fattige inom Umeå socken.	V. pastor J. A. Linder.	1859 ^{29/6}	19	75	1,500	—	Fattigvårdsstyrelsen i Umeå socken.	
Meullerska d:o.	D:o d:o.	Bruskpatronen O. R. Meuller.	Omkring 1850	—	1)	7,195	—	D:o d:o.	1)
Per Nordströms donationsfond.	D:o vid juletid till fattige å kyrkobolet och Vesterhiske by inom Umeå socken.	Inspektoren Per Nordström.	1894 ^{1/1}	10	50	1,000	—	D:o d:o.	
Doktor Karl Lundbergs d:o.	D:o åt fattige, aktningavärda enkör och barn.	Fil. dr K. Lundberg.	1880 ^{15/6}	3	75	1,500	—	Kyrkorådet i Nordmaling.	
Paulis d:o.	D:o åt tvenne hustrur eller enkör under Olofsfors bruk.	C. Fr. Pauli och meddelägare i Olofsfors bruk.	1859 ^{29/3}	2	75	1,500	—	D:o d:o.	
Nenzénska donationsfonden.	Årliga räntan utdelas till fem fattiga familjer.	Mamsell Johanna Nenzén.	Okändt.	5	50	1,000	—	D:o i Degerfors.	
Scharinska d:o.	Understöd åt enkör och barn, som tillhöra pauvres honteux.	Rådman A. F. Scharins arvingar.	1878 ^{29/5}	3	150	3,000	—	Pastor, domhafvande och kommunalnämndens ordförande i Skellefteå socken.	
Fonden i Nysätra.	För pauvres honteux.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1880 ^{15/10}	15	70	1,500	—	Kyrkoherden och kyrkorådet i Nysätra.	
Per Vikströms donationsfond.	Understöd åt sjuka och fattiga arbetare eller föräldralösa barn vid Olofsforsverken.	Grosshandlaren P. Vikström.	1882 ^{21/7}	56	500	10,000	—	Kyrkorådet i Nordmaling.	
Dr Karl Lundbergs d:o.	D:o åt fattiga och trogna åldriga tjänare.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1884 ^{7/4}	11	76	1,500	—	Kyrkorådet och kyrkoherden i Nysätra.	
Vilhelmina Fahstedts d:o.	Understöd och bostad åt fattiga, s. k. bättre fruntimmer, som ej åtnjuta fattigvård.	Vilhelmina Fahstedt.	1892 ^{19/12}	111	413	7,500	4,000	Ordföranden i Umeå sockens kommunalstämma.	
Per Sandströms d:o.	Understöd till Umeå sockens fattige, helst vid juletid.	Per Sandström.	1900 ^{7/2}	—	2)	532	—	Fattigvårdsstyrelsen i Umeå socken.	2)
Hörnefors fattigkassa.	Understöd åt fattige vid Hörnefors bruk.	Stiftelsen uppkommit genom en s. k. aftoncirkel vid Hörnefors bruk.	1842	8	43	854	—	D:o d:o.	
Edinska donationsfonden.	Understöd åt en fattig, afskedad krigsman.	Fanjunkaren P. M. Edin.	1859 ^{1/12}	1	12	325	—	Kronolänsmannen Johan Broman.	
Byske nödhjelpskassa.	Understöd åt fattige inom socknen, hvilka ej tillhöra fattigvården.	Kyrkoherden, teol. dr N. Nordlander.	1840 ^{7/12}	65	742	34,018	—	En styrelse, bestående af sex ledamöter med suppleanter.	
b) <i>Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning. 3)</i>									
G. Lundbergs donationsfond.	Understöd åt föräldralösa, fattiga barn under skolåldern.	Handlanden Gustaf Lundberg.	1882 ^{14/3}	—	4)	7,108	—	Kyrkorådet i Nordmaling.	4)
Nordströmska donationsfonden.	Understöd åt fattiga skolbarn från Tegs by.	Skomakaren O. Nordström.	1856 ^{10/7}	6	30	600	—	Fattigvårdsstyrelsen i Umeå landsförsamling.	
Nordlanderska d:o.	Beklädnad af fattiga barn inom Skellefteå församling.	Kyrkoherden, teol. dr Nils Nordlander.	1869	15	149	7,588	—	Skellefteå skolråd.	
D:o d:o.	D:o d:o inom Byske socken.	Densamme.	1869, 1872	15	100	3,848	—	Kyrko- och skolrådet i Byske.	
Moritzska fonden.	Beklädnad af fattiga skolbarn.	Kronolänsmannen C. J. Moritz.	1874 ^{13/6}	—	—	358	—	Skolrådet i Lycksele.	
Bygdénska d:o.	Premier åt 3 fasta folkskolans lärjungar, som genom flit och uppförande deraf gjort sig förtjenta.	Bruksförvaltaren A. G. Bygdén.	1886 ^{22/3}	—	5)	877	—	D:o i Säfvar.	5)

Malmbergeska donationsfonden.	Bidrag till anöning af skolmästare vid Nordmalings sockenskola.	Gördelmakaren Jonas Malmberg.	1796 ¹⁰ / ₁	—	275	5,500	—	Skolrådet i Nordmaling.	9)
Erik Häggströms donationsfond.	Till beklädnad af fattiga nattvardsbarn.	Verksegaren Erik Häggström.	1854 ¹⁵ / ₁₃	10	55	1,100	—	Kyrkorådet i d:o.	
D:o d:o.	D:o d:o.	Densamme.	1863 ³¹ / ₁₃	10	60	1,060	—	D:o i Säfvar.	
D:o d:o.	D:o d:o.	D:o.	1854 ¹⁵ / ₁₃	11	47	1,000	—	Kyrkokassans i Bjurholm räkenskapsförare.	
Häggströmska testamentsfonden.	D:o d:o.	D:o.	1854 ¹⁵ / ₁₃	17	88	2,304	—	Kyrkorådet i Bygdeå.	
Erik Anderssons i Brån donationsfond.	Anskaffning af biblar eller Luthers skrifter åt fattiga föräldralösa nattvardsbarn.	Bonden Erik Andersson.	1876 ¹⁵ / ₄	11	11	256	—	D:o i Vännäs.	
Donationsfonden i Nysätra.	Till fattiga barns undervisning och beklädnad.	Hemmansegaren Nils Hansson.	1817 ²⁰ / ₁₀	10	50	1,000	—	Kyrkoherden i Nysätra.	
Nordlundska donationsfonden.	Premier åt barn, som utmärka sig för flit och godt uppförande.	Öfveruppsyningsmannen A. Nordlund.	1872 ²⁰ / ₂	19	47	1,077	—	Skolrådet i Löfånger.	
Byske premiekassa.	Premier åt flitiga skolbarn.	Stiftelsen uppkommit dels genom kollekt, dels genom hundskatt.	1870.	—	—	502	—	Byske kyrko- och skolråd.	
C. A. Hedqvists donationsfond.	Årliga räntan utdelas till understöd åt enkor och faderlösa barn i Byske.	Verksegaren C. A. Hedqvist.	1900 ² / ₂	—	—	3,000	—	Byske kyrkoråd.	
Scharinska donationsfonden.	Beklädnad af fattiga skolbarn i Degerfors.	Grosshandlaren C. O. Scharin.	Okändt.	84	655	15,000	—	Kommunalnämndens ordförande i Degerfors.	
Häggströmska fonden.	Underhåll och beklädnad af medellösa nattvardsbarn i Örträsk.	Brukspatronen Erik Häggström.	Okändt.	7	45	1,054	—	Kommunalnämnden i Örträsk.	
Lindemarkska donationsfonderna.	Att bekosta kristendomsundervisning åt fader- och moderlösa fattiga barn i Skellefteå och Byske socknar samt att belöna dessa barns flit vid undervisningen.	Sägverksegaren Mich. Lindemark.	1817 ¹⁰ / ₅ 1821 ²⁰ / ₃	23	181	3,236	—	Skellefteå skolråd.	7)
c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.									
Skellefteå slöjdskolofond.	Husslödens befrämjande.	Skellefteå socknemän.	1880	—	—	8) 634	—	—	4)
e) Sjuk- och begravningskassor.									
Mo sjukhjelps- och begravningskassa.	Att åt Mo ångsågs arbetare vid sjukdomsfall bereda understöd för uppehälle, medicin och läkarevård.	Konsul Frans Kempe.	1895 ¹² / ₁	160	6,593	835	—	En styrelse.	9)
Nordmalings ångsågs aktiebolags sjuk-kassa.	Att vid sjukdom och olycksfall understödja vid bolagets verk och i dess närhet boende samt i dess tjänst varande förmän och arbetare.	Nordmalings ångsågs aktiebolag.	1890 ⁷ / ₃	81	1,347	3,430	—	Nordmalings ångsågs aktiebolag.	10)
Holmsunds d:o.	Underhåll för sjuka arbetare.	Svartviks aktiebolag.	1890 ²⁶ / ₅	127	2,275	4,524	—	Styrelse af 6 ledamöter.	11)
Sandviks d:o.	Att vid sjukdomsfall lemna understöd, läkarevård och medicin för arbetare och deras familjer.	Sandviks ångsågs aktiebolag.	1893 ²⁹ / ₆	140	3,581	15,897	—	Sandviks ångsågs aktiebolag.	12)
Obbola sjuk- och begravningskassa.	Att lemna hjälp åt sjuka medlemmar och bestrida begravningshjälp.	Ångslupsbefälhafvaren E. O. Molin.	1891 ⁵ / ₂	27	668	2,242	—	En styrelse af 7 personer.	13)
Hörnefors sjukhjulsförening.	Att genom små besparingar under helsodagar bereda medlemmarna bidrag till uppehälle under sjukdomsdagar.	Grosshandlaren J. E. Francke.	1891 ⁴ / ₁	32	317	4,564	—	Förvaltaren C. M. Boström.	14)
Ytterstförsverkens arbetares sjuk-, begravnings- och olycksfallsförsäkringskassa.	Framgår af namnet.	Kassans delegare, arbetare och förmän.	1896 ²³ / ₄	149	3,171	3,839	—	En styrelse, bestående af 7 för år valda ledamöter.	15)
f) Pensionsfonder.									
Lifkompaniområdets invalid-beväringskassa.	Understöd åt i fattigdom stadda krigsmän, som tjent för rotar, eller sådana krigsmäns i nödstäld belägenhet efterlemnade enkor och barn.	Den roteringskyldiga allmogen.	1870 ⁵ / ₇	102	787	35,190	—	En styrelse af 5 personer, deraf kompanichefen är sjelfskrifven.	
Säfvars sockens d:o.	Till understöd åt afskedade fältjägare och deras enkor.	Kungl. bref.	1814 ²⁹ / ₃	18	164	7,149	—	En styrelse.	
Skellefteå kompanis d:o.	Understöd åt i krigstjänst bleserade beväringmän, deras hustrur och barn samt att i fredstid med halfva räntan understödja afskedade, fattiga krigsmän, deras hustrur och barn.	Skellefteå kompanis rotehållare.	1870 ⁵ / ₇	95	2,043	104,062	—	Kompanichefen och 4 af rotehållarne valda ledamöter.	
Burträsk sockens d:o.	Understöd åt bleserade och i krigstjänst skadade beväringmän samt deras i torftig belägenhet stadda hustrur, föräldrar och barn och åt fattiga krigsmän.	Burträsk rotehållare.	1870 ⁵ / ₇	20	370	21,154	—	En styrelse.	

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärden inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
Löfångers bevaringsinvalidfond.	Understöd åt i krigstjänst skadade bevaringsmän samt deras hustrur, barn och föräldrar; i fredstid halfva räntan åt fattiga fältjägare, deras enkör och oförsörjda barn.	Löfångers rotehållare.	1814 ^{29/3}	34	425	19,032	—	En styrelse, bestående af 4 ledamöter samt kompanichefen.	
Bygdeå och Nysätra socknars invalidbevaringskassa.	Understödjande af i krigstjänst skadade bevaringsmän samt fattiga krigsmän och deras enkör.	Den roteringsskyldiga allmogen.	1870 ^{5/7}	—	—	3,851	—	Kompanichefen och 4 rotehållare.	
Nordmalings ångsågs aktiebolags gratifikationsfond.	Att bereda lifränta åt vissa bolagets arbetare vid fyllda 60 års ålder samt i öfrigt utgifva pensioner m. m. enligt bolagstämmobeslut.	Nordmalings ångsågs aktiebolag.	1887 ^{1/1}	19	2,686	102,072	—	Nordmalings ångsågs aktiebolag.	16)
g) Pensionskassor.									
Mo ångsågs pensions-, enkör- och pupillkassa.	Att medelst tillskott från såväl arbetsgifvaren som arbetare bidra till att betrygga de senares samt deras enkors ålderdom och att, så vidt ske kan, äfven lemna bidrag till arbetarnes oförsörjda barn.	Konsul Frans Kempe.	1895 ^{13/1}	4	176	41,644	—	En styrelse.	17)
h) Andra stiftelser och inrättningar.									
Vesterbottens läns nödhjelpskassa.	Att med lån bispringa mindre bemedlade inom länet samt att lemna understöd utan återbetalningskyldighet åt verkligt nödlidande.	Uppkommit genom influtna gåfvomedel.	1866 o. 1867	48	1,675	205,973	—	En direktion.	
Handlanden Carl Gustaf Moritz donationsfond.	Okänt.	Carl Gustaf Moritz, handlande.	1880 ^{20/12}	—	—	7,402	—	Kyrkorådet i Degerfors.	18)
Skellefteå sockens nödhjelpskassa.	Att i missväxtår med årets ränta å fonden understöjda behöfvande.	Skellefteå socknemän.	1840 ^{7/12}	—	—	90,126	—	Pastor i församlingen och 4 å kommunalstämma valda ledamöter.	
Burträsk sockens d:o.	Att i missväxtår lemna hjälp åt nödställda personer i Burträsk.	Stiftelsen uppkommit genom influtna gåfvomedel.	1866, 1867	—	—	1,988	—	Kommunalnämnden i Burträsk.	
Bygdeå sockens d:o.	Behöfvandes bispringande med understöd i missväxtår.	Bygdeå socknemän.	1864 ^{9/5}	—	—	43,908	—	En direktion.	
Malå sockens d:o.	Att utlåna medel åt mindre bemedlade personer.	Okänt.	Okänt	—	—	705	—	Kommunalnämndens ordförande.	
Summa			—	1,599	30,467	850,880	4,000		
B. I Umeå stad.									
a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.									
Borgerskapets i Umeå nödhjelpskassa.	Till understöd åt behöfvande, afsigkomna handlande, idkare af fabriksrörelse eller handverk i Umeå stad samt deras i fattig belägenhet varande enkör och barn.	Åtskilliga köpmän och handverkare.	1853 ^{24/4}	41	1,485	62,333	500	En af magistraten i Umeå stad utsedd styrelse.	
Adolf Fredrik Scharins donationsfond.	Understöd åt behöfvande handlande och handverkare jemte deras enkör och barn i Umeå stad.	Rådmanen Adolf Fredrik Scharin.	1878 ^{20/5}	40	1,125	25,466	—	En af stadsfullmäktige i Umeå stad utsedd styrelse.	
Scharinska donationsfonden.	D:o till på obestånd komna handlande i Umeå stad jemte deras enkör och barn, som befinna sig i fattigdom och nöd.	Handlanden A. F. Scharin Adolffsson.	1875 ^{9/12}	8	362	8,267	—	D:o d:o.	
Bankdirektören N. A. Scharins och hans frus donation.	D:o till i fattigdom varande enkör och barn inom Umeå stad, tillhörande pauvres honteux.	Bankdirektören N. A. Scharin och hans fru, Augusta Carlstén.	1880 ^{16/1}	25	889	20,000	—	D:o d:o.	
Värnlösa Vänners kassa.	D:o till pauvres honteux.	Ett sällskap.	1845 ^{15/3}	18	364	7,318	—	D:o d:o.	
Öhmanska donationsfonden.	D:o till fattiga personer i Umeå stad.	Grosshandlaren Hans Öhman.	1771 ^{10/6}	5	25	500	—	Fattigvårdstyrelsen i Umeå stad.	
Löfrothska fonden.	D:o d:o, som ej åtnjuta fattigunderstöd.	Handlanden E. A. Löfroth.	1869 ^{9/5}	5	226	5,000	—	D:o d:o.	

Scharinska donationsfonden.	Understöd åt fartygsbefälhafvare och sjöfolk samt deras enkör och barn.	A. F. Scharin, N. A. Scharin och C. O. Scharin.	1875 ^{9/12}	22	265	5,000	—	Sjömanshusdirektionen.
Lundbergska fonden.	D:o åt sådana personer inom staden, som oakadt arbetsamhet och redlig vandel ej förmå förvärfva sitt dagliga bröd.	Läroverksadjunkten Karl Lundberg.	1880	4	75	1,500	—	Kyrkorådet.
Umeå stads nödhjulsfond för brandskadade.	D:o till behöfvande, vid stadens brand 1888 inom staden bosatta brandskadade personer.	Fonden bildad af frivilliga gåfvor.	1891 ^{14/8}	169	1,930	62,826	—	Tvenne utaf stadsfullmäktige utsedda personer.
Umeå stads handelsförenings understödsfond.	Att lemna understöd till behöfvande f. d. medlemmar af föreningen eller deras enkör och barn.	Umeå stads handelsförening.	1886 ^{2/3}	—	—	13,644	—	Umeå stads handelsförening.
C. G. Moritz donationsfond.	Till fattiga köpmän eller deras enkör och barn.	Disponenten Carl Gustaf Moritz.	1897 ^{2/4}	—	¹⁹⁾	5,332	—	D:o d:o. ¹⁹⁾
Hilda Vallmarks donationsfond.	Till ett eller flere behöfvande fruntimmer, tillhörande pauvres honteux, hvilka ej åtnjuta fattigunderstöd.	Enkefru Hilda Bonnedahl.	1898 ^{7/10}	—	¹⁹⁾	5,000	—	En af stadsfullmäktige i Umeå stad utsedd styrelse. ¹⁹⁾
Fahlstedtska fonden.	Räntan utdelas såsom understöd till fattiga i mat och ved.	Fröken Vilhelmina Fahlstedt.	1892 ^{23/6}	52	413	7,500	—	Fattigvårdsstyrelsen.

b) Stiftelser och inrättningar för barnavård och barnundervisning.

Häggströmska donationsfonden.	Till beklädnad åt fattiga barn vid deras första nattvardsgång.	Brukspatron E. Häggström.	1854 ^{15/12}	6	50	1,000	—	Fattigvårdsstyrelsen.
Beklädnadsfonden för fattiga barn.	Till bidrag i skor och andra klädespersedlar till fattiga barn i skolåldern.	Genom sammanskott.	1880	80	425	9,442	—	D:o.
Carl Gustaf Moritz fond.	Beklädnad af fattiga skolbarn.	Disponenten Carl Gustaf Moritz.	1897 ^{2/4}	—	150	3,000	—	D:o.
D:o d:o.	Till beklädnad åt fattiga barn vid deras första nattvardsgång.	Densamme.	1897 ^{2/4}	14	140	3,000	—	Kyrkorådet.

c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.

Carl Magnus Munthes stipendiifond.	Till understöd åt studerande vid Umeå allmänna läroverk.	Landshöfding G. L. Munthe.	1857	1	70	1,606	—	Läroverkskollegiet.
Professor Glas stipendiifond.	D:o d:o.	Professor Olof Glas.	1860	4	150	3,182	—	D:o.
Meullerska stipendiifonden.	D:o d:o.	Enkefru A. M. Meuller.	1862	2	36	791	—	D:o.
Häggströmska d:o.	D:o d:o.	Brukspatron E. Häggström.	1864	1	50	1,032	—	D:o.
Sundbaumska d:o.	D:o d:o.	Enkefru A. M. Gerding.	1870	1	12	322	—	D:o.
Schröderska d:o.	D:o d:o.	Enkefru Charlotta Schröder.	1872	1	12	320	—	D:o.
Karl Lundbergs stipendiifond.	D:o d:o.	Läroverksadjunkten d:r Karl Lundberg.	1875	7	290	6,317	—	D:o.
Rådman A. F. Scharins d:o.	D:o d:o.	Rådman A. F. Scharins sterbhus.	1878	2	50	1,032	—	D:o.
Lycksele d:o.	D:o d:o.	Flere personer i Lycksele.	1880	2	50	1,346	—	D:o.
C. J. Cygnæus d:o.	D:o d:o.	Landssekreteraren C. J. Cygnæus.	1880	2	130	3,233	—	D:o.
Mauritz Schildts d:o.	D:o d:o.	Rådman M. Schildt.	1882	4	50	1,059	—	D:o.
Konung Oscars och drottning Sofias silfverbröllopsfond.	D:o d:o.	Flere personer i länet.	1882	1	90	2,200	—	D:o.
Olof Viklunds stipendiifond.	D:o d:o.	Kontraktsposten Olof Viklund.	1885	2	60	1,889	—	D:o.
Musikpremierfonden.	D:o d:o.	Musikdirektör C. O. Lagerqvist.	1880	2	5	566	—	D:o.
Arthur Sortelii stipendiifond.	D:o d:o.	Inspektoren N. P. Mannberg.	1881	1	7	359	—	D:o.
J. A. Marklunds d:o.	D:o d:o.	Brukspatronen J. Marklund.	1885	1	50	1,080	—	D:o.
Alexander och Carolina Scherdins d:o.	D:o d:o.	Enkefru Carolina Scherdin.	1890	2	36	1,123	—	D:o.
C. O. Scharins d:o.	D:o d:o.	Rådman C. O. Scharin.	1890	1	140	3,197	—	D:o.
Vilhelmina Fahlstedts d:o.	D:o d:o.	Fröken Vilhelmina Fahlstedt.	1893	2	125	5,269	—	D:o.
Segelsällskapets d:o.	D:o d:o.	Umeå segelsällskap.	1896	1	8	165	—	D:o.
Lars Glas donationsfond.	D:o d:o.	Disponenten Carl Gustaf Moritz.	1899	1	100	2,101	—	D:o.
Carl Gustaf Moritz d:o.	D:o d:o.	Densamme.	1899	1	100	2,100	—	D:o.

Tab. 7. (Forts.) FROMMA STIFTELSE, STIPENDIFONDER, PENSIONSANSTALTER M. M.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Stiftelsens namn.	Stiftelsens ändamål (och verksamhetsområde).	Stiftarens namn och yrke.	Stiftelsens år och dag.	Utdelning under år 1900		Stiftelsens storlek (fastighetsvärdens inräknade) vid årets slut. Kronor.	Värdet af fastigheter, tillhörande stiftelsen, vid årets slut. Kronor.	Stiftelsen förvaltas af:	Anmärkingar.
				till nedanstående antal personer.	af nedanstående hela belopp. Kronor.				
<i>e) Sjuk- och begravningskassor.</i>									
Umeå allmänna sjuk- och begravningskassa.	Understöd åt medlemmarne vid sjukdomsfall samt att vid dödsfall lemna bidrag till en anständig begrafning.	Poliskommissarien P. A. Lindbom.	1889 ² / ₆	22	889	3,679	—	En styrelse, bestående af 7 ledamöter.	²⁰⁾
<i>f) Pensionsfonder.</i>									
Lundbergska fonden.	Att bereda fattiga barn, födda i Umeå stad, möjlighet att vid uppnådd lifräntälder (45 år) erhålla pension.	Läroverksadjunkten d:r Karl Lundberg.	1880	20	190	4,000	—	Kyrkorådet.	
Husbondsföreningens fond.	D:o d:o.	Genom sammanskott.	Okändt.	2	20	700	—	D:o.	
<i>g) Pensionskassor.</i>									
Umeå sjömanshuskassa.	Understöd till fartygsbefälhafvare och sjöfolk samt deras enkor och barn.	Afgifter till sjömanshuset.	1844 ¹ / ₄	70	2,407	240,000	140,000	Sjömanshusdirektionen.	
Landtmätarnes i Vesterbottens län understödsförening.	Att bereda årligt understöd åt enkor och barn efter föreningens delegare.	1878 års landtmätare i Vesterbottens län.	1878 ⁷ / ₆	14	4,921	75,803	—	En styrelse af 5 personer.	²¹⁾
<i>h) Andra stiftelser och inrättningar.</i>									
Fällmanska donationsfonden.	Att användas till något för Umeå stadsförsamling välgörande ändamål.	Demoiselle Sofia Fällman.	1848 ¹⁰ / ₁	—	135	2,700	—	Tvenne af stadsfullmäktige utsedda personer.	²²⁾
Läroverksadjunkten d:r K. Lundbergs fond.	Till förmån för äldre tjänare inom Umeå stad för långvarig och trogen tjänst.	Läroverksadjunkten d:r Karl Lundberg.	1883	25	285	6,400	—	Drätselkammaren.	
Carl Gustaf Moritz donationsfond.	Till förmån för gamla trotjenare eller trotjenarinnor i Umeå stad.	Disponenten Carl Gustaf Moritz.	1897 ² / ₄	3	500	10,000	—	D:o.	
		Summa	—	687	18,892	629,699	140,500		
C. I Skellefteå stad.									
<i>a) Stiftelser för egentlig fattigvård, för s. k. pauvres honteux och dylikt.</i>									
Doktor Vennerströms julgäfva.	Understöd åt fattige eller sjuke i Skellefteå stad.	Doktor August Vennerström.	1896 ²⁷ / ₁₁	6	75	1,500	—	Magistraten.	
<i>c) Stipendiefonder och andra stiftelser för undervisning.</i>									
Klockhoffska stipendiefonden.	Understöd och uppmuntran för studerande vid Skellefteå allmänna läroverk.	Brukspatron O. D. Klockhoff m. fl.	1863 ¹⁷ / ₆	2	29	626	—	Läroverkskollegiet.	
Mallminska d:o.	D:o d:o.	Komministern A. E. Mallmin.	1876 ⁵ / ₁₂	5	124	2,626	—	D:o.	
Svartlingska d:o.	D:o d:o.	Handlanden O. H. Svartling.	1876 ¹⁰ / ₁₁	1	24	526	—	D:o.	
Marklundiska d:o.	D:o d:o.	Verkegaren Johan Marklund och hans fru, f. Hällberg.	1885 ¹⁹ / ₁	9	150	6,917	—	D:o.	
		Summa	—	23	402	12,195	—		

A n m ä r k n i n g a r :

1) Röntan utdelas ej för närvarande, utan lägges till kapitalet oakortad. — 2) Utdelning sker ej, förrän kapitalet uppgår till 1,000 kr. — 3) Den inom länet belägna Skytteanska lappskolan förvaltas af Domkapitlet i Hernösand. — 4) Utdelas ej förr, än fonden uppgått till 10,000 kr. — 5) Understöd utdelas först sedan fonden uppgått till 1,000 kr. — 6) Röntan utbetalas till Nordmalings skolkassa. — 7) Lindemarkska donationsfonderna utgöra egentligen en fond å 3,000 kronor, in-tecknade i Ytterstfors bruk, som har att derå betala en årlig rönta af 150 kronor. Då Byske församling utbröts från Skellefteå församling, fördelades donationsröntan så, att Ytterstfors bruk skulle till Skellefteå skolråd utbetala 110 kr. och till Byske skolråd 40 kr. De öfverskjutande 236 kr. utgöra röntebesparingar. — 8) Fonden öfverförd till församlingens skolkassa, enligt kommunalstämmans beslut den 12/s 1899, att användas till inköp af slöjdscole-verktyg m. m. — 9) Influtna delegareafgifter år 1900 6,043.90 kr., hvaraf arbetarne vid Mo ångsåg och Mo och Domsjö aktiebolag bidragit med hälften hvardera. Uppstående öfverskott

öfverföres i februari till Mo ångsågs pensions-, enke- och pupillkassa. — 10) Influtna delegareafgifter år 1900 2,928.80 kr.; 7,793.45 kr. hafva öfverförts till en särskild understödskassa, som genom skänker af bolaget och enskilde vid slutet af 1900 uppgår till 14,916.08 kr. — 11) Influtna delegareafgifter år 1900 2,723 kr. — 12) D:o 3,501.20 kr. — 13) D:o 630.70 kr. — 14) D:o 546.50 kr. af 90 medlemmar. — 15) D:o 4,394.25 kr. — 16) Inga afgifter. Bolaget har afsatt till fonden år 1894 3,000 kr., år 1897 5,000 kr., år 1898 40,000 kr., år 1899 10,000 kr. och år 1900 30,000 kr. — 17) Influtna delegareafgifter år 1900 687.40 kr.; dessutom bolagets bidrag 687.40 kr. samt från Mo sjukhjelps- och begravningskassa 1,000 kr. — 18) Konvolutet, som innehåller föreskrifter om fondens användande, får icke öppnas, förrän grunden blifvit lagd till Degerfors församlings nya kyrka. — 19) Afkastningen utgår för närvarande såsom lifrönta. — 20) Influtna delegareafgifter år 1900 1,252.85 kr. — 21) D:o 1,410 kr. — 22) Röntan är öfverlemnad till en under fattigvårdsstyrelsens förvaltning stående beklädnadsfond för fattiga barn.

Stockholm 1902. Kungl. Boktryckeriet.